

Mokoña kuaxia huvixave rei kuery rekokie oña

Mokoña kuaxia huvixave rei kuery rekokie oña

Kova'e kuaxia para re ma oĩ mokoĩ henda py judeu kuery ikuaia: kuaray ijapu'a'ia katy ha'e ipuku-a katy.

Kuaray ijapu'a'ia katy ikuai va'e ma Israel kuery. Opa py Assíria pygua kuery ou vy ojuka, ombojexavai ha'e escravo-rã ogueraapa. “Ha'e va'e nunga oiko raka'e mba'eta Senhor nguete pe Israel kuery ojejavypa ramo, Egito yvy gui oguerupa rire teĩ, Egito pygua huvixa Faraó po'akaa rupi ikuaiague gui. Ha'e rami rire teĩ amboae regua tuete ramigua kuery ju ha'e kuery omboete okuapy. Yvy regua kuery reko rupi rive ikuai. ... Ha'e nunga rupi Senhor ojou vai ete Israel kuery, ha'e vy guenonde gui oipe'apa. Omomby-tave ranhe va'e ma Judá kuery anho” (17.7-8a, 18).

Ha'e gui ma Judá kuery voi nonhe'ẽ rendui ramo Babilônia pygua kuery po py Senhor omboaxapa. “Mba'eta profeta ha'e imba'ekuaa va'e kuery ha'e javi rupi Senhor ijayvu va'ekue Israel ha'e Judá kuery pe. ... Ha'e rami teĩ ha'e kuery noendu potaĩ okuapy. ... Ha'e nunga rupi Senhor oeja Israel kuery regua ha'e javi. Omoingo axy rei vy omboaxapa hovaigua kuery po py, guenonde gui oipe'apa peve” (17.13a, 14a, 20).

Huvixa Acazias pe profeta Elias ayvu omombe'ua ague

¹ Huvixa Acabe omano ma rire Moabe kuery opu'ã okuapy Israel kuery rovai.

² Ha'e gui huvixa Acazias ma Samaria tetã py oikoa py peteĩ oo yvateve va'e py janelo oĩ va'e gui ho'a vy imba'eaxy vaipa. Ha'e rami vy guembiguai kuery omondouka oayvu reraarã. Ha'e kuery pe aipoe'i:

— Tapeo, peporandu Ecrom pygua kuery ruete Baal-Zebube pe, aikuaa aguã xemba'eaxya gui akuera 'rã, tyrã pa anya — he'i.

³ Ha'e gui ma Tisbé pygua Elias pe SENHOR-a guigua anjo aipoe'i:

— Epu'ã ke, tereo penhovaexĩ aguã Samaria pygua huvixa rembiguai kuery reve. Aipo're ha'e kuery pe: “Xapy'a rei nda'u Israel yvy re nda'ipoi ri Nhanderuate, Ecrom pygua ruete Baal-Zebube pe rive peporandu aguã?”

⁴ Ha'e nunga rupi SENHOR aipoe'i uka: ‘Nderupa ndetuia gui nderevyvei 'rã, remano 'rãe', he'i uka”, 're 'rã. Ha'e rire Elias oo ju.

⁵ Ha'e gui tembiguai kuery ma huvixaa py ju ojevy. Ha'e rã oporandu ha'e kuery pe:

— Mba'e tu oiko, pejevy aguã?

⁶ Ha'e kuery ombovai:

— Peteĩ ava orerovaexĩ ouvy kuri. Ha'e vy aipoe'i orevy: “Tapeo ke, pejevy ju huvixa pen-embouarea py. Ha'e vy aipopeje ixupe: ‘Po rami SENHOR ijayvu: Xapy'a rei nda'u Israel yvy re nda'ipoi ri Nhanderuate, Ecrom kuery ruete Baal-Zebube pe rive reporandu uka aguã? Ha'e nunga

rupi nderupa ndetuia gui nderevyvei 'rã, remano 'rãe' ", he'i kuri.

⁷ Ha'e ramo huvixa oporandu ha'e kuery pe:

— Mba'exagua ava tu penerovaexĩ ouvy vy ha'e rami ijayvu ra'e?

⁸ Ombovai vy

— Mba'emo pirekue py onhemonde ha'e vaka pire py iku'axã va'e — he'i okuapy.

Ha'e ramo aipoe'i:

— Ha'e va'e ko Tisbé pygua Elias ae ra'e.

Elias-a py mboapy xondaro ruvixa oo rã guare

⁹ Ha'e gui Elias oĩa katy huvixa omondouka peteĩ xondaro ruvixa cingüenta avakue re opena va'e, ixupegua xondaro kuery ha'e javi reve. Ha'e ramo ha'e kuery ma profeta oĩa katy oẽ jogueravy. Yvyty apyte áry oguapy oinya py ovaẽ vy xondaro ruvixa aipoe'i ixupe:

— Nhanderuate remimbo'e, huvixa ma “Toguejy ke”, he'i uka.

¹⁰ Ha'e rã Elias ombovai xondaro ruvixa cingüenta re opena va'e pe:

— Xapy'a rei xee Nhanderuate remimbo'e ri aiko ramo toguejy ha'vy tata yva gui, tanemomba, ndevygua cingüenta avakue reve — he'i ramove yva gui tata ho'a xapy'a vy omomba, cingüenta va'ekue guive.

¹¹ Ha'e gui ma ha'e oĩa katy huvixa omondoukave ju xondaro ruvixa cingüenta avakue reve. Ha'e ramo ha'e va'e ju aipoe'i ixupe:

— Nhanderuate remimbo'e, huvixa ma “Toguejy pojava ke”, he'i uka.

¹² Elias ombovai vy aipoe'i ixupe:

— Xapy'a rei rã xee Nhanderuete remimbo'e ri aiko ramo toguejy tata yva gui, ha'e tanemomba, ndevygua cingüenta avakue reve — he'i ramove yva gui Nhanderuete guigua tata ho'a vy omomba, cingüenta va'ekue guive.

¹³ Ha'e gui mboapykuea ma huvixa omondouka xondaro ruvixa cingüenta avakue reve. Ha'e ramo xondaro ruvixa oo vy oẽ yvy'ã re, ha'e Elias renonde py oĩ guenapy'ã re. Ha'e vy ixupe ojerure vy aipoe'i:

— Nhanderuete remimbo'e, ajerure ndevy: Tovare xerekove xere rema'ẽa rupi, ha'e kova'e nerembiguai kuery cingüenta ikuai va'e rekove guive.

¹⁴ Mba'eta yva gui tata ho'a vy omomba raka'e mokoĩve xondaro ruvixa, ixondaro cingüenta ikuai va'ekue reve. Ha'e nunga rupi toware xerekove xere rema'ẽa rupi — he'i.

¹⁵ Ha'e gui SENHOR-a guigua anjo aipoe'i Elias pe: — Eguejy ke peva'e reve, ekyje eme guive — he'i. Ha'e ramo opu'ã vy oguejy ovy hexeve huvixaa katy.

¹⁶ Ha'e gui ma huvixa pe aipoe'i:

— Po rami SENHOR ijayvu: “Mba'e re tu nerembiguai kuery remondouka Ecrom kuery ruete Baal-Zebube pe oporandu va'erã? Israel yvy re nda'u nda'ipoi ri Nhanderuete, ixupe reporandu aguã? Ha'e nunga rupi upe va'e tupa ndetuia gui nderevyvei 'rã, remano 'rãe”, he'i.

Acazias omanoague

¹⁷ Ha'e gui ma huvixa omano, SENHOR ayvu Elias omombe'ugue rami vy. Ha'e gui Acazias ta'y

va'e'ỹ ramo tyvy Jorão ju oĩ hekovia. Josafá ra'y Jeorão Judá pygua huvixa oĩ rire mokoĩ ma'etỹ rai'i maa py omboyppy opena aguã.

¹⁸ Ha'e gui oĩve rei tema Acazias rekokue regua. Ha'e rami avi hi'arandua ha'e mba'emo ojapo va'ekue ha'e javi noĩ 'rã teve kuaxia Israel pygua huvixa kuery rekokue oĩa re?

2

Elias rupive Eliseu ooague

¹ Ha'e gui SENHOR ma yvate katy omboaguyje ta heravy Elias peteĩ yvytu jere rupi. Ha'e rami jave Elias oo Gilgal gui, hupive Eliseu oo avi.

² Ha'e ramo Elias aipoe'i Eliseu pe:

— Epyta ke apy, mba'eta SENHOR xemondouka ta Betel katy.

Eliseu ombovai:

— Anhetẽ ete SENHOR oikove va'e rupi, ha'e nderekove rupi avi aura vy aipoa'e: Xee ma noromondoukai 'rã ndee anho'i — he'i. Ha'e rami vy oguejy jogueravy Betel katy.

³ Ha'e gui Betel py profeta kuery remimbo'e ikuai va'e oẽmba jogueruvy Eliseu ovaexĩ aguã. Ha'e vy aipoe'i okuapy ixupe:

— Reikuaa ma pa kurive'i SENHOR omboaguyje heravy 'rãa nderuvixa neakã áry rupi?

Ombovai:

— Xee voi aikuaa ae ma. Pekyrirĩ ke — he'i.

⁴ Ha'e gui ma Elias aipoe'i Eliseu pe:

— Epyta ke apy ae, mba'eta SENHOR ma Jericó katy ju xemondouka ta.

Ombovai:

— Anhetẽ ete SENHOR oikove va'e rupi, ha'e nderekove rupi avi aura vy aipoa'e: Xee ma noromondoukai 'rã ndee anho'i — he'i vy joguer-aave ju Jericó katy.

⁵ Ha'e gui Jericó py profeta kuery remimbo'e ikuai va'e oẽmba jogueruvy Eliseu ovaexĩ aguã. Ha'e vy aipoe'i okuapy ixupe:

— Reikuaa ma pa kurive SENHOR omboaguyje heravy 'rãa nderuvixa neakã áry rupi?

Ombovai:

— Xee voi aikuaa ae ma. Pekyrirĩ ke — he'i.

⁶ Ha'e gui ma ixupe Elias aipoe'i:

— Epyta ke apy, mba'eta SENHOR xemondouka ta Jordão yakã katy.

Ombovai:

— Anhetẽ ete SENHOR oikove va'e rupi, ha'e nderekove rupi avi aura vy aipoa'e: Xee ma noromondoukai 'rã ndee anho'i — he'i vy joupive ju jogueraa.

⁷ Oje'oi avi cinqüenta avakue profeta kuery remimbo'e va'e. Ha'e gui Jordão yakã rembe re mokoĩve opyta ramo hembiguai kuery voi opytapa okuapy mombyry'i.

⁸ Ha'e gui ma Elias oao puku omboi vy oipokapa, ha'e oinupã yy. Ha'e ramo yy ma mbyte rupi oja'o. Ha'e ramo mokoĩve ipiru reia rupi oaxa jogueravy.

Yva re Elias ogueraague

⁹ Ha'e gui mokoĩve oaxa ma vy Elias aipoe'i Eliseu pe:

— Ejerure xevy peteĩ ndevy ajapo aguã, ndegui xepe'aa e'ỹ'i re.

Eliseu aipoe'i:

— Ajerure xevy pe hetave remboaxa aguã nenhe'ẽ — he'i.

¹⁰ Elias ombovai:

— Haxy va'e re ri rejerure, teĩ xapy'a rei ndegui xepe'aa jave xerexa ri ramo rejejureague rami ae 'rã oiko. Ha'e rã ndaxerexai ri ramo ndoikoi 'rã rerejureague — he'i.

¹¹ Mokoĩve oove ha'e jogueroayvu jogueravy teri reve ha'e kuery mbyte ojekuaa xapy'a peteĩ karóxa ha'e kavaju tata revegua, joegui omboja'o. Ha'e rã Elias ma yvate katy oipe'aa heravy peteĩ yvytu jere mbyte py.

¹² Ha'e nunga Eliseu oexa ho'amy vy ojapukai:

— Xeru, xeru! Ha'vy Israel kuery karóxa ha'e kavaju árygua kuery! — he'i vyve ndoexa jevyvei. Ha'e vy oao ojopy vy omondoro mbyte rupi.

¹³ Ha'e vy ojopy Elias mba'e va'ekue ao puku ixupe guarã oity va'ekue. Ojopy heravy vy ojevy ju. Ha'e gui ovaẽ ju ho'amy Jordão yakã rembe re.

¹⁴ Ha'e vy ao puku Elias oity va'ekue py oinupã yy. Ha'e vy aipoe'i:

— Mamo tu oĩ SENHOR Elias ruete va'e? — he'i vy yy oinupã ramove oja'o mbyte rupi. Ha'e ramo Eliseu oaxa ju ouvvy.

Profeta remimbo'e kuery Elias oeka teĩ okuapyague

¹⁵ Ha'e nunga profeta kuery remimbo'e henonde rupi ikuai va'e ha'e nunga oexa okuapy, Jericó py ikuaia py ae. Ha'e vy ijayvu:

— Elias re nhe'ẽ oĩ va'ekue ma Eliseu re ju oĩ ra'e — he'i okuapy. Ha'e vy ovaexĩ aguã katy jogueru, ha'e henonde ojero'a okuapy yvy peve.

¹⁶ Ha'e vy aipoe'i okuapy:

— Apy ore neremimbo'e kuery regua ikuai cingüenta avakue ipy'a guaxukueve va'e. Emondouka na nderuvixa oeka aguã. Xapy'a rei rã SENHOR guigua nhe'ẽ ogueraa ri teĩ, oeja nho 'rã peteĩ yvyty áry, e'ỹ vy yvy'ã guy katy mba'e.

Ombovai vy

— Pemondouka eme — he'i.

¹⁷ Ha'e rami teĩ ha'e kuery onhea'ãve tema hexeve ramo nda'evei vy

— Pemondouka ha'vy — he'i ha'e kuery pe. Ha'e ramo omondouka okuapy cingüenta avakue. Mboapy ára re ha'e va'e kuery oeka okuapy teĩ ndojouí.

¹⁸ Ha'e gui ma Jericó py ojevypa ju Eliseu oĩ teria py. Ha'e ramo ha'e kuery pe aipoe'i:

— “Tapeo eme” nda'ei ri ty'y raka'e?

Jericó py yy iporã jevy aguã rami Eliseu ijayvuague

¹⁹ Ha'e gui Eliseu pe tetã pygua avakue aipoe'i okuapy:

— Xeruvixa, apy ma rexa rami oretetã oĩ porã ete teĩ yy ma na'iporãi, neĩ yvy ma voi na'iporãi nhama'etỹ aguã — he'i okuapy.

²⁰ Ha'e ramo

— Peru ha'vy xevy pe hy'a ipyau'i va'e, juky reve — he'i ramo ogueru okuapy oĩa py.

²¹ Ha'e gui Eliseu ma yvu oĩ va'e py oo vy onhoẽ juky yy py. Ha'e vy aipoe'i:

— Po rami SENHOR ijayvu: “Ajapo kova'e yy iporã ju aguã rami. Ha'e rami rire ndajojukavei, neĩ mba'emo aju ma voi nomoingo e'ỹvei ma 'rã”, he'i.

22 Ha'e ramove yy ikuai va'e iporãmba ju aỹ peve guarã, Eliseu ijayvuague rami vy.

Kunumigue Eliseu ojojai rei okuapyague

23 Ha'e gui ma Jericó tetã gui Eliseu oove ju Betel katy. Tape rupi oo oiny ramo amongue kunumigue'i oẽ jogueruvy tetã katy gui. Ha'e va'e kuery ojojai reia rupi aipoe'i okuapy ixupe:

— Neĩ ke akã perõ, eẽ ke eovy. Neĩ ke akã perõ, eẽ ke eovy — he'i okuapy.

24 Ha'e ramo Eliseu guakykue katy ojere vy oexa vy ha'e kuery pe ijayvu vai, SENHOR rery rupi. Ha'e ramove ka'aguy gui mokoĩ urso oẽ ouvvy vy omboa'ypa quarenta e dois kunumigue ikuai va'ekue.

25 Ha'e rire Eliseu Carmelo yvyty katy oo, ha'e gui Samaria tetã katy ju ojevvy.

3

Israel pygua huvixa Jorãõ oĩ jave guare

1 Ha'e gui ma Acabe ra'y Jorãõ ju oĩ Israel kuery ruvixa. Samaria tetã py oĩ ypy, dezoito ma'etỹ re ma Judá pygua huvixa Josafá oĩ rire. Ha'e vy doze ma'etỹ re oĩ.

2 Ha'e va'e ma SENHOR renonde rupi ha'eve'ỹa ramigua ojapo. Ha'e rami avi nguu rami ete'ỹ ojapo, neĩ oxy rami e'ỹ guive. Mba'eta oipe'a Baal peguarã ita nguu omo'ã va'ekue.

3 Ha'e rami teĩ Nebate ra'y Jeroboãõ ojevavyague rupi ae tema oiko, Israel kuery oguerojevavya py. Ha'e rami oikoa gui ndojepe'ai ae.

Huvixa kuery Moabe pygua kuery oitypa 'rãa rami Eliseu omombe'u ma voiaague

⁴ Ha'e gui Moabe pygua huvixa Mesa va'e ma nymba kuery re opena va'e ramo ixugui Israel pygua huvixa okobra jepi 'rã cem mil vexa'i ra'y ha'e gui cem mil vexa'i ava rague.

⁵ Ha'e rami teĩ huvixa Acabe omano ma rire Moabe pygua huvixa opu'ã Israel pygua huvixa Jorão rovai.

⁶ Ha'e ramove Samaria tetã gui Jorão oẽ vy omboatyapa Israel kuery ha'e javi.

⁷ Judá pygua huvixa Josafá pe voi aipoe'i uka:

— Moabe pygua huvixa opu'ã ma xerovai. Ndee voi pa reo 'rã xereve Moabe kuery rovai re nhapu'ã aguã?

Ombovai:

— Xee aa 'rã. Xee voi aa 'rã ndee rami, xevelygua avakue ma ndevygua avakue rami avi 'rã ikuai, ha'e xerymba kavaju kuery ma nerymba kuery rami avi 'rã ikuai ndepo py — he'i.

⁸ Ha'e ramo Jorão oporandu:

— Mava'e tape rupi 'rã tu jaje'oi?

Ombovai:

— Edom tekoa e'ỹa rupi tape oĩ va'e rupi rima ha'eve — he'i.

⁹ Ha'e rami vy huvixa Israel pygua, Judá pygua ha'e Edom pygua reve jogueraa.

Ha'e gui sete araa py ma ha'e kuery oguataa rupi nda'ipovei ma yy xondaro kuery ha'e nymba kuery ogueraa va'e pe.

¹⁰ Ha'e ramo Israel pygua huvixa aipoe'i:

— Aikore! Mba'eta mboapy huvixa jaiko va'e SENHOR nhanerenoĩ nhanemboaxapa aguã Moabe kuery po py.

¹¹ Ha'e rã Josafá oporandu:

— Ndoikoi pa apy SENHOR pegua profeta, ixupe ranhe SENHOR pe nhaporandu uka aguã?

Ha'e ramo peteĩ Israel pygua huvixa rembiguai oĩ va'e ombovai:

— Apy ma oĩ Safate ra'y Eliseu, Elias ojepoei aguã yv ogueru va'ekue — he'i.

¹² Josafá aipoe'i:

— Ha'e va'e ma oikuaa 'rã SENHOR guigua ayvu — he'i ramo Eliseu-a katy Josafá reve jogueraa huvixa Israel ha'e Edom pygua.

¹³ Ha'e rami teĩ Eliseu aipoe'i Israel pygua huvixa pe:

— Mba'e tu areko ndereve? Tereo ke eporandu nderu ha'e ndexy pegua profeta kuery pe ae.

Ha'e rã Israel pygua huvixa aipoe'i ixupe:

— Nda'evei, mba'eta SENHOR ae mboapyve huvixa roiko va'e orerenõ va'ekue Moabe kuery po py oremboaxa aguã — he'i.

¹⁴ Eliseu aipoe'ive ju:

— Anhetẽ ete SENHOR ipo'akapa ha'e oikove va'e henonde rupi xee aikoa va'e rupi aura vy aipoa'e: Judá pygua huvixa Josafá xee namboetei va'e rire naendu potai 'rãgue ndeayvua, neĩ ndere nama'ẽi 'rãgue guive.

¹⁵ Ha'e gui peru ha'vy xea py peteĩ imba'epu va'erã — he'i.

Ha'e ramo oĩa py imba'epu va'e ombopu jave Eliseu re ou Nhanderuete po'akaa.

¹⁶ Ha'e ramo aipoe'i:

— Po rami SENHOR ijayvu: “Pejo'o-jo'o ke yvy kova'e yvyugua ha'e javi rupi”, he'i.

¹⁷ Mba'eta SENHOR ijayvuvẽ ju: “Yvytu napendui, ha'e oky ndapexai teĩ kova'e yvyugua ha'e javi

rupi 'rã tynyẽ yy. Ha'e ramo peẽ kuery pey'u 'rã, penerymba vaka ha'e penerymba kuery ha'e javi guive", he'i.

¹⁸ Ha'e va'e ma SENHOR pe rã mba'e'ỹ. Ha'e gui pendepo py omboaxa avi 'rã Moabe kuery.

¹⁹ Pembovaipa 'rã ha'e kuery retã ikorapa ha'e yvatekueve va'e ha'e javi. Pejayapa 'rã yvyra porãgue, ha'e pembotypa 'rã yvu ikuai va'e ha'e javi. Ha'e gui mba'ety porãgueve ha'e javi rupi 'rã pemombo ita — he'i.

²⁰ Ha'e gui ma ko'ẽgue mba'emo aju ome'ẽa jave oma'ẽ rã Edom yvy katy gui yy ou xapy'a vy omonyẽmba yvy.

Moabe kuery oitypaa ague

²¹ Ha'e gui ma Moabe kuery oendupa okuapy ha'e kuery rovai huvixa kuery opu'ã aguã ouague. Ha'e rami vy omboatypa tembiporu revegua ma guive rã, kunumigueve ha'e tujakueve va'e voi. Oyvy apy rupi omoĩmba avi imbokuapy harõarã.

²² Ha'e gui ko'ẽgue yy áry rupi kuaray oẽ jekuaa jave Moabe kuery ovypa vy guenonde katy rupi oma'ẽ okuapy rã yy tuguy rami ojekuaa.

²³ Ha'e vy aipoe'i okuapy:

— Peva'e tu tuguy rima. Huvixa kuery meme nhi'ã nhomomba ra'e, jujukaa py! Ha'e gui Moabe kuery, aỹ ma jaa jajopy imba'e rei-reikue! — he'i.

²⁴ Ha'e gui ma Israel kuery ikuaia py ha'e kuery ovaẽ rã Israel kuery opu'ãmba vy oitypa Moabe kuery. Ha'e rã ha'e kuery gui onhamba. Ha'e ramo ijyvy re Israel kuery oo vy ha'e py voi ojukapa okuapy Moabe kuery regua.

²⁵ Ha'e vy ombovaipa hetã ikuai va'e, ha'e vy mba'ety porãgueve rupi peteĩ-teĩ omombo ita, omonyẽmba peve. Ombotyva yvu ikuai va'e, ha'e ojayapa yvyra iporãgueve ikuai va'ekue. Quir-Haresete py anho hi'aĩ teri tetã kora, va'eri nhemoatã va'e revegua kuery ojokopa vy ojukapa avi okuapy.

²⁶ Ha'e gui Moabe pygua huvixa ma hovaigua kuery ipo'akave ta ramo oexa vy setecentos avakue kyxre revegua ogueraa ngupive, Edom pygua huvixa reve joguero'a aguã, teĩ novaẽ reguai.

²⁷ Ha'e rami vy ojopy gua'y jypykue'i, guekovia huvixarã omoĩ va'erã va'e, ha'e vy ikora áry ae ojuka vy oapypa. Ha'e rami rã Israel kuery rovai ju ojerovia reive okuapy. Ha'e ramo ojepe'apa ha'e gui, ovyvy katy ae ju ojevvy aguã.

4

Imeve'ỹ va'e pe azeite oata e'ỹ aguã rami Eliseu ojapoague

¹ Ha'e gui peteĩ profeta remimbo'e ra'yxykue imeve'ỹ va'e ojerure Eliseu pe. Ha'e vy aipoe'i:

— Xeme neremimbo'e oiko va'ekue ma omano. Ndee voi reikuaa SENHOR renonde ojererokyjea rupi oikoague. Ha'e gui aỹ mba'emo porukaare ovaẽ ta ma ovyvy xepi'a kuery mokoĩve ogueraa aguã escravo-rã.

² Ha'e ramo Eliseu oporandu ixupe:

— Mba'e tu ajapo 'rã ndevy? Emombe'u ke mba'e pa rereko ndero py.

Kunha va'e ombovai:

— Xee nerembiguai mba'eve ndarekoi xero py, peteĩ ryru azeite e'ỹ vy — he'i.

³ Ha'e ramo Eliseu aipoe'i:

— Tereo ha'vy, hyrurã re ejerure ndero katy'i rupi ikuai va'e ha'e javi pe. Hyrukue anho eru, mboapy'i e'ỹ ta'vy.

⁴ Ha'e gui ma eike ju ndero py, ha'e emboty ju okẽ, ndepi'a kuery reve penhembotypa aguã. Ha'e vy azeite rereko va'e enhoẽ hyru rejou va'ekue ha'e javi py. Ha'e vy ke erova tynyẽ va'e-va'e ijyke katy — he'i.

⁵ Ha'e gui ma oĩa gui kunha va'e ojepe'a vy onhembotypa opi'a kuery reve. Ha'e gui oxy oĩa py ha'e kuery hyru omboaxa rã ixy omonyẽ tema.

⁶ Hyru omonyẽmba ma vy ixy aipoe'i peteĩ opi'a pe:
— Eru ju peteĩ hyrurã.

Ha'e va'e ombovai:

— Apy ma nda'ipovei ma hyrurã — he'i. Ha'e ramove azeite opa.

⁷ Ha'e gui kunha va'e oo vy omombe'u Nhan-deruete remimbo'e va'e pe. Ha'e ramo ha'e aipoe'i:

— Tereo, evende azeite, ha'e gui epagapa rere-veague. Ha'e gui hembyrekue ma topyta ndepi'a kuery reve pe'u va'erã.

Suném pygua kunha Eliseu oipytyvõague

⁸ Peteĩ ára Eliseu oaxa ovy Suném tetã rupi. Ha'e py ma oiko peteĩ kunha oguerekopa va'e. Ha'e va'e ma oenoĩ okaru aguã. Ha'e rupi oaxa nhavõ ovaẽ kuerei 'rã ha'e py okaru aguã.

⁹ Kunha va'e aipoe'i ome pe:

— Xee aexa rã kova'e ava nhandea rupi oaxa jepi va'e ma Nhanderuete remimbo'eiky'a e'ỹ va'e.

¹⁰ Ha'e nunga rupi jajapo na yvate katy peteĩ opy ja'o'i oke atyrã. Ita gui 'rã jajapo uka huparã nhamoĩ aguã ha'e py, mesa, tenda ha'e tataendy rendarã, nhandero py ovaẽ vy ha'e py oke aguã — he'i.

¹¹ Ha'e gui peteĩ ára ha'e py Eliseu ovaẽ jevy vy okeaty py oo vy onhenoupy.

¹² Ha'e vy aipoe'i guembiguai Geazi pe:

— Enoĩ ranhe Suném pygua kunha — he'i ramo oenoĩ rã kunha va'e oĩ profeta oĩa py.

¹³ Eliseu aipoe'i uka kunumi va'e pe:

— Aipo're kunha va'e pe: “Ma'ẽ, orere repena porã opa mba'e py. Mba'e 'rã tu ha'vy ajapo ndevy? Oiko pa nderekovia huvixa pe ajerure aguã? Tyrã pa xondaro kuery ruvixa pe?” 're 'rã ixupe.

Kunha va'e ombovai:

— Arekopa rei apy xeretarã kuery mbyte py aikoa py — he'i.

¹⁴ Ha'e ramo profeta oporanduve ju:

— Mba'exagua nda'u ajapo 'rã ixupe?

Geazi ombovai:

— Ne'exa, ha'e ndoguerekoi omemby, ime tuja'i ma guive — he'i.

¹⁵ Eliseu ju

— Enoĩ ha'vy — he'i.

Oenoĩ ramo kunha va'e ou vy okẽ py hi'aĩ.

¹⁶ Ha'e ramo profeta aipoe'i:

— Peteĩ ma'et'ya py kova'e ára ojeupity jevy ma jave reikuavã'i 'rã peteĩ kyrĩ va'e — he'i.

Kunha va'e aipoe'i:

— Any teve xeruvixa, Nhanderuate remimbo'e reiko va'e. Ndeapu eme xee nerembiguai pe — he'i.

¹⁷ Ha'e va'e rire kunha va'e oguereko'i ma. Ha'e vy peteĩ ma'etỹ opaa py porã oikuavã peteĩ ava'i, Eliseu aipoe'iague rami vy.

¹⁸ Ha'e gui ma ipi'a tujave ma vy peteĩ ára oo nguú omba'eapo va'e kuery reve oikoa py.

¹⁹ Ha'e vy nguú pe

— Xeakã raxy! — he'i.

Ha'e ramo guembiguai kunumi va'e pe tuu

— Eraa na ixya py — he'i.

²⁰ Ha'e ramo oupi vy ogueraa ixya py. Ha'e ramo guenapy'ã áry oikuavã ranhe imoíny, ha'e gui kuaray mbyte jave omano.

²¹ Ha'e ramo kunha va'e oguerojeupi heravy vy onhono inony Nhanderuate remimbo'e rupa rupi. Ha'e vy okẽ omboty vy oo ju.

²² Ha'e gui ome oenoĩ uka vy aipoe'i uka ixupe:

— Embou xea py peteĩ nerembiguai ha'e peteĩ mburika'i, Nhanderuate remimbo'e oĩa katy aa ranhe, ha'e gui ajevy ju aguã — he'i.

²³ Ha'e ramo ime oporandu:

— Mba'e re tu aỹ reo ta ri ha'e py, jaxy pyau e'ỹ teri, neĩ sábado e'ỹ guive va'eri?

Kunha va'e ombovai:

— Tove ri, ha'eve 'rã — he'i.

²⁴ Ha'e gui kunha va'e ombokupe árygua ukapa mburika'i. Ha'e vy aipoe'i guembiguai pe:

— Eraa, eroguata tema, eropytu'u eme guive, xee amombytu'u uka e'ỹa ja — he'i.

²⁵ Ha'e gui ma kunha va'e oo vy Nhanderuete remimbo'e oĩa py ovaẽ, Carmelo yvyty re. Ha'e ramo mombryry teri oexa vyve aipoe'i guembiguai Geazi pe:

— Pee ma ou jekuaa oiny Suném pygua kunha.

²⁶ Eẽ ke eovy reovaexĩ aguã, ha'e vy aipo're ixupe: “Ha'eve vai pa ndee, neme ha'e ndepi'a voi?” 're.

Oporandu rã kunha va'e ombovai:

— Ha'evempa rei — he'i.

²⁷ Ha'e gui ma yvyty re Nhanderuete remimbo'e oĩa py kunha va'e ovaẽ vyve oikuavã ipy. Ha'e ramo Geazi oipe'a aguã ovaẽ ta ramo ixupe Nhanderuete remimbo'e aipoe'i:

— Tove katu, mba'eta onhe'ẽ py nda'evei ete va'e oendu. Ha'e nunga ma SENHOR onhomi xegui, ndoikuaa ukaxei vy.

²⁸ Ha'e ramo kunha va'e aipoe'i:

— Xeruvixa, xapy'a rei nda'u ndevy ajerure va'ekue xepi'arã re? “Xembotavy eme ke”, ha'e va'ekue e'ỹ ri? — he'i.

²⁹ Ha'e gui profeta aipoe'i Geazi pe:

— Eiko katu ke, ejopy xemba'e popoka, ha'e tereo. Xapy'a rei amongue reovaexĩ vy ma exarura eme. Ndevy pe amongue oxarura ri ramo embovai eme guive. Ha'e gui xepopoka remoĩ rã ava'i va'e rova áry — he'i.

³⁰ Ha'e rami teĩ ixu aipoe'i Eliseu pe:

— Anhetẽ ete SENHOR oikove va'e rupi, ha'e nderekove rupi avi aura vy aipoa'e: Xee ma ndoroejai rã — he'i. Ha'e ramo ha'e voi opu'ã vy oo ma oiny kunha va'e reve.

³¹ Ha'e rã Geazi ma ha'e kuery renonde rupi oo vy ava'i va'e rova áry rupi omoĩ popoka. Ha'e

rami teĩ nda'ijayvuẽ nhendui, neĩ ipytuẽa ma voi ndojekuaai. Ha'e ramo oo ju Eliseu reve nhovaexĩ aguã. Ha'e vy ixupe omombe'u vy aipoe'i:

— Ava'i va'e nomyĩ ae tema — he'i.

³² Ha'e gui oo py profeta ju ovaẽ ramo ava'i va'e omano oupy tupa rupi.

³³ Ha'e ramo oike vy omboty okẽ ha'e kuery mokoĩve oĩa py, ha'e vy onhembo'e SENHOR pe.

³⁴ Ha'e vy tupa oĩa katy oo vy onheno ava'i va'e áry rupi. Ha'e vy ojuru omboja ijuru re, guexa ma hexa re, ha'e opo ma ipo re, hi'áry rupi itui vy. Ha'e ramo ava'i va'e rete hakupa ju ma ovy.

³⁵ Ha'e gui ma opu'ã ju vy oguata-guata oikovy opy rupi, ha'e gui ma oo ju ha'e py. Ha'e vy ava'i va'e áry rupi ju onheno oupy. Ha'e ramo mae setekue vyvoi inhaxiã reve oipe'a ju guexa.

³⁶ Ha'e ramo oenoĩ Geazi, ha'e vy aipoe'i ixupe:
— Enoĩ ke Suném pygua kunha — he'i. Oenoĩ ramo kunha va'e ojexa uka ho'amy profeta pe.

Ha'e ramo aipoe'i kunha va'e pe:

— Eraa ju ke ndepi'a.

³⁷ Ha'e ramo kunha va'e oike ouvy vy ipy yvy'iry rupi oĩ, ha'e ojero'a yvy katy guenapy'ã re. Ha'e gui ma opi'a'i oupi heravy vy oẽ ju.

Oja py jojukaarã oĩ va'ekue oipe'aague

³⁸ Ha'e gui ma ha'e va'e yvy re karuai oiko, ha'e Eliseu ojevvy ju Gilgal katy. Ha'e py ma henonde profeta kuery remimbo'e kuery oguapypa okuapy. Ha'e ramo aipoe'i guembiguai pe:

— Emoĩ ke oja guaxu tata áry, ha'e vy ejapo tembi'u profeta kuery remimbo'e kuery pe — he'i.

³⁹ Ha'e ramo peteĩ oo mba'ety rupi mba'emo aju re. Ha'e vy ojou peteĩ hi'y rupi hi'a va'e ka'aguy reguae. Ha'e vy hi'y gui hi'a oipo'opa vy omonyẽ oao puku. Ha'e gui ma ou ju vy oipe'ãmba'i vy omoĩmba oja py, oexa va'e'ỹ teri va'eri.

⁴⁰ Ha'e gui ma ome'ẽ avakue pe ho'u aguã. Ojykue ho'u teri okuapy reve oja pukai okuapy:

— Nhanderuede remimbo'e! Oja py rima oĩ jojukaarã! — he'i okuapy. Ho'uve aguã ma voi nda'evei.

⁴¹ Ha'e rami rã aipoe'i:

— Peru ke trigo — he'i. Ha'e vy oja py omoĩ vy aipoe'i:

— Ejara ju ke, emongaru heta va'e kuery — he'i. Ha'e ramove oja py noĩvei ma ra'e jojukaarã.

Vinte mbojape re cem avakue okaru porã okuapyague

⁴² Ha'e gui ou peteĩ ava Baal-Salisa gui. Ha'e va'e ma Nhanderuede remimbo'e pe ogueru mbojape jypykue'i regua voxa py. Vinte mbojape cevada guigua ha'e hary pyau ogueru. Ha'e rã Eliseu aipoe'i:

— Emboja'o heta va'e kuery pe ho'u aguã — he'i.

⁴³ Ha'e ramo hembiguai aipoe'i ixupe:

— Mba'exa tu amoĩ ta cem avakue ikuai va'e ho'u va'erã?

Ombovai:

— Eme'ẽ katu heta va'e kuery pe ho'u aguã, mba'eta po rami SENHOR ijayvu: “Ho'u rã okuapy, ha'e gui hembyre ju 'rã”, he'i.

⁴⁴ Ha'e ramo omoĩ ha'e kuery renonde py. Ha'e ramo ho'u okuapy, ha'e gui hembyre ju, SENHOR ijayvuague rami vy.

5

Lepra gui Naamã okueraague

¹ Oiko peteĩ Síria pygua huvixa pegua xondaro kuery ruvixa, Naamã hery va'e. Ha'e va'e ma huvixa renonde rupi ipo'akave va'e ha'e omboetepy oiko, mba'eta hupive ma SENHOR ojapo Síria kuery ipo'aka aguã rami. Joe opu'ãa py ipo'akapave. Ha'e rami avi lepra revegua oiko.

² Ha'e gui Síria gui xondaro kuery oje'oi vy Israel kuery yvy gui voi ogueraa peteĩ kunha'i va'e escravo-rã. Ha'e va'e ma Naamã ra'yxy pe oiko omba'eapoa rupi.

³ Ha'e gui ma kunha'i va'e aipoe'i herekoa pe:
— Xeruvixa Samaria py profeta oiko va'ea py oo va'e rire omonguera 'rãgue lepra gui — he'i.

⁴ Ha'e ramo Naamã oo vy aipoe'i nguvixa pe:
— Po rami ijayvu kunha'i Israel yvy gui aru va'ekue.

⁵ Ha'e ramo Síria pygua huvixa ombovai:
— Tereo ha'vy, eguata. Ha'e rã xee ma peteĩ kuaxia araa uka 'rã Israel pygua huvixa pe reme'ẽ va'erã — he'i. Ha'e ramo oo ma. Ngupive ogueraa dez poyikue prata guigua, seis mil hatã'i va'e ouro guigua, ha'e gui dez ao ngarua pygua.

⁶ Ogueraa avi kuaxia Israel pygua huvixa pegua ijayvu imoinya va'e: “Kova'e kuaxia ndea py ome'ẽa ramove reikuaa 'rã xerembiguai Naamã ambouague lepra gui remonguera aguã”, he'ia va'e.

⁷ Ha'e gui ma Israel pygua huvixa kuaxia para ogueroayvu ma vy omondoro oao. Ha'e vy aipoe'i:
— Xapy'a rei nda'u xee Nhanderuete ri aiko, joekove amboi, e'ỹ vy anhomoiingove aguã rami

xepo'akapa va'e? Mba'eta xea py ombou kova'e ava lepra gui amonguera aguã. Peikuaa pota ke, ha'e pexa porã, mba'eta xereve joguero'axe vy teve ombou — he'i.

⁸ Ha'e gui ma Nhanderuete remimbo'e Eliseu oendu Israel pygua huvixa oao omondoroague. Ha'e vy aipoe'i uka huvixa pe:

— Mba'e re tu ndeao remondoropa ri? Tou ava xea py, ha'e vy oikuaa 'rã Israel re profeta oikoa — he'i uka.

⁹ Ha'e gui ma Naamã ou guymba kavaju kuery ha'e karóxa reve. Ha'e vy ovaẽmba okuapy Eliseu rokẽ rexei'i.

¹⁰ Ha'e ramo Eliseu omondouka peteĩ guembiguai. Ha'e vy aipoe'i uka:

— Tereo, ejau sete-kue Jordão yakã py. Ha'e ramo ndero'o oĩ porãmba ju 'rã, nda'eve e'ỹvei ma 'rã — he'i uka.

¹¹ Ha'e rami rã Naamã ndojou porãi ete. Ha'e vy aipoe'i ovy:

— Xee aexa'ã va'ekue teĩ xee aĩa py profeta oẽ ho'amy vy ojerure 'rãgue SENHOR Nguuete rery rupi, ha'e lepra oĩa áry rupi okuave'ẽ reve xemonguera 'rãgue.

¹² Ha'e rã xapy'a rei nda'u Damasco py Abana ha'e Farfar yakã ikuai va'e ma Israel re yakã ikuai va'e gui na'iporãive 'rã ri? Nda'evei nda'u ha'e va'e py ae xee ajau aguã, akuera ju aguã? — he'i. Hã'e rami vy ojevy ju ivai reve.

¹³ Ha'e ramo oĩa py ovaẽ jogueravy ixupegua kuery yvatekueve va'e. Ha'e vy aipoe'i okuapy ixupe:

— Oreruvixa, xapy'a rei profeta mba'emo haxy va'e ojapo uka va'e rire ndee nda'u nderejapoi 'rãgue? Mba'eta ndevy pe “Ejau ke, ha'e rã ha'eve va'e ju 'rã reiko” he'i va'ekue rive — he'i okuapy.

¹⁴ Ha'e rami rã Naamã oo vy Jordão yakã py oguejy sete-kue, Nhanderuate remimbo'e ijayvuague rami vy. Ha'e ramove ho'o oĩ porã ju kyrĩ va'e ro'o rami. Ha'e vy ha'eve va'e ju oiko.

¹⁵ Ha'e gui ma ojevvy ju jogueravy Nhanderuate remimbo'ea katy, hexevegua kuery ha'e javi reve. Ovaẽ ma vy henonde py hi'aĩ. Ha'e vy aipoe'i:

— Aỹ aikuaa ma yvy jave rupi ndoikoi Nhanderuate, Israel kuery Ruete e'ỹ vy. Ha'e nunga rupi aỹ ma ajerure rejopy aguã mba'emo xee nerembiguai ame'ẽ va'e.

¹⁶ Eliseu ombovai:

— Anhetẽ ete SENHOR oikove va'e henonde rupi aikoa va'e rupi aura vy aipoa'e: Xee ma mba'eve ndaipotai — he'i. Ha'e ramo hexeve onhea'ã tema ojopy aguã re, va'eri ndoipotai ae.

¹⁷ Ha'e rami rã Naamã aipoe'i:

— Ndereipotai ae ramo ajerure apy gui taraa yvy mokoĩ mburika'i áry. Mba'eta aỹ gui xee nerembiguai ma tuuete ra'angaa pe rive name'ëvei 'rã mymba apy reve ajuka uka va'e, SENHOR pe e'ỹ vy.*

¹⁸ Ha'e gui aỹ SENHOR pe xee hembiguai ajerure ajevavya ombogue aguã re. Mba'eta xeruvixa ma nguete Rimom pegua opy oike jepi 'rã omboete aguã, ha'e xepo re ojopy 'rã oiny. Ha'e gui

* **5:17** Ha'e kuery reko rami vy Israel regua yvy Naamã ogueraa ovyvy re, ha'e py ju omboete aguã Nhanderuate.

xee voi aĩ 'rã xerenapy'ã re Rimom pegua opy ajero'a ainya py. Ha'e nunga rupi tove SENHOR tomboguepa xee hembiguai ajejavya.

¹⁹ Eliseu ombovai vy

— Tereo porã ke — he'i.

Geazi re ju lepra ovaague

Ha'e gui Naamã ojepe'a ma mombry'i ovy jave
²⁰ Nhanderuete remimbo'e Eliseu rembiguai Geazi va'e ma aipoe'i ojeupe ae:

— Xeruvixa ma ndoipotai Síria pygua Naamã ome'ẽ mba'emo ogueru va'ekue. Ha'e rami avi anhetẽ ete SENHOR oikove va'e rupi aura vy aipoa'e: Xee ae 'rã anha avy hakykue rupi, ixugui ajopy aguã mba'emo — he'i.

²¹ Ha'e rami vy Geazi oo Naamã oupity aguã. Ha'e rã Naamã ma hakykue rupi onha ovy ramo oexa vy opo okaróxa gui ovaexĩ aguã. Ha'e vy oporandu:

— Ha'eve vai pa?

²² Ombovai:

— Ha'evepa rei. Xeruvixa aipoe'i uka: “Aỹ ma ou mokoĩ kunumigue profeta remimbo'e kuery Efraim yvyty reia gui. Eme'ẽ ha'e va'e kuery pe peteĩ poyikue prata guigua ha'e mokoĩ ao ngarua pygua”, he'i uka.

²³ Ha'e ramo Naamã aipoe'i:

— Eraa ha'vy mokoĩ poyikue prata guigua — he'i. Ha'e rami vy ogueraa uka ete vy mokoĩ voxa py ojokua mokoĩ poyikue prata guigua ha'e mokoĩ ao ngarua pygua. Ha'e va'e py ombovoyi mokoĩ guembiguai Geazi renonde rupi ogueraa va'erã.

²⁴ Ha'e gui vyv'ã áry peve ovaẽ ma vy ha'e kuery po gui ju ojopy, ha'e omoĩ porã oo py. Avakue omondoukapa ramo oje'oi ju.

²⁵ Ha'e ramo oike vy nguvixa renonde py hi'ãi. Ixupe Eliseu oporandu:

— Geazi, magui tu reju?

Ombovai:

— Xee nerembigui ma mamove rei ndaai — he'i.

²⁶ Ha'e ramo aipoe'i ixupe:

— Ndea py xenhe'ẽ oĩ avi kuri, ava nerovaexĩ aguã karóxa gui oguejy ovvy jave. Aỹ voi pa ha'eve prata ha'e ao rejopy aguã, ha'e gui oliveira ha'e uvaty, vexa'i ha'e vaka kuery, tembiguai avakue ha'e kunhague?

²⁷ Ha'e nunga rupi ndere ju 'rã Naamã guigua lepra ova, neramymino kuery re guive, raka'e rã peve guarã — he'i. Ha'e ramove lepra yro'y rami xiĩ va'e reve ae ojepe'a ovvy henonde gui.

6

Eliseu peteĩ haxa ovu aguã rami ojapoague

¹ Ha'e gui profeta kuery remimbo'e kuery ikuai va'e aipoe'i okuapy Eliseu pe:

— Apy ndereve orekuaiia ma nhanemboty rei'i ete.

² Ha'e nunga rupi toroo Jordão yakã re, ha'e gui peteĩ-teĩ rogueru aguã yvyra, peteĩ oo nhandekuai atyrã rojapo aguã.

Ombovai:

— Tapeo ha'vy — he'i.

³ Ha'e ramo ha'e kuery va'e regua peteĩ aipoe'i:

— Ha'eve 'rã ndee voi reo aguã ore nerembiguai kuery reve.

Eliseu ombovai:

— Xee aa avi 'rã — he'i.

⁴ Ha'e rami vy oo ha'e kuery reve.

Jordão yakã rembe re ha'e kuery ovaẽ vy oake'o okuapy yvyra.

⁵ Ha'e gui peteĩ yvyra hi'aĩ va'e oake'o vy haxa oity yy py. Ha'e ramo ojapukai vy aipoe'i:

— Aikore xeruvixa! Haxa ma nhomba'e aiporu va'ekue — he'i.

⁶ Ha'e ramo Nhanderuete remimbo'e oporandu:

— Mamo tu ho'a ra'e?

Ha'e gui ixupe oexa uka ramo Eliseu peteĩ yvyra ojaya vy omombo yy py. Ha'e vy ojapo ferro guigua ovu aguã rami.

⁷ Ha'e vy

— Emoatã ju ke — he'i ramo okuave'ẽ vy ojopy.

Síria pygua kuery reve joguero'aa jave Eliseu nhopytyvõague

⁸ Ha'e gui Síria pygua huvixa opu'ã Israel kuery rovai. Ha'e vy yvatekueve reve nhomongeta vy peteĩ henda re onhembopy'aa rupi aipoe'i:

— Ha'e py 'rãe ha'eve japyta ranhe aguã — he'i.

⁹ Ha'e rami teĩ Israel pygua huvixa pe Nhanderuete remimbo'e aipoe'i uka:

— Penheangu ke ha'e rupi peaxa e'ỹ aguã, mba'eta ha'e py 'rã Síria pygua kuery oo — he'i uka.

¹⁰ Ha'e ramo Nhanderuete remimbo'e omombe'u ma voi rire ijayvuague katy Israel pygua huvixa voi omondouka guembiguai kuery oikuaa pota va'erã. Ha'e rami vy oo jepe nho. Ha'e va'e ramigua ma mbovykue rei e'ỹ oiko.

11 Ha'e nunga rupi Síria pygua huvixa opy'a py nda'evei etea oendu. Ha'e vy guembiguai kuery oenoĩ vy aipoe'i ha'e kuery pe:

— Pemombe'u na xevy nhande kuery va'e regua mava'e tu Israel pygua huvixaa katy oo va'e.

12 Ha'e ramo hembiguai va'e regua ombovai:

— Xeruvixa, avave rei ndorooi ri. Ha'e rami avi profeta Eliseu Israel re oĩ va'e ae ri Israel pygua huvixa pe omombe'u kuerei 'rã rekeaty py ndeayvua voi — he'i.

13 Ha'e ramo aipoe'i:

— Tapeo, pexa pota mamó pa oĩa re, xee ajopy uka aguã — he'i.

Ha'e gui ma ixupe

— Dotã tetã py rima oĩ — 'ea.

14 Ha'e ramo ha'e katy omondouka kavaju, karóxa ha'e xondaro kuery ipy'a guaxukueve. Pyávy ha'e kuery ovaẽ vy ojokopa tetã.

15 Ha'e gui ma Nhanderujete remimbo'e rembiguai aje'ive'i reve ovy vy oẽ vy oexa mbovy rei e'ỹ ikuai va'e, kavaju árygua ha'e karóxa revegua kuery. Jovaive re ojokopa ra'e. Ha'e ramo hembiguai aipoe'i Eliseu pe:

— Aikore xeruvixa! Mba'e tu jajapo ta?

16 Eliseu ombovai:

— Ekyje eme. Mba'eta ha'e kuery reve ikuai va'e gui nhanderevegua kuery hetave — he'i.

17 Ha'e gui ma Eliseu onhembo'e vy aipoe'i:

— SENHOR, ajerure hexa reipe'a aguã oexa kuaa aguã rami — he'i. Ha'e ramo hembiguai rexa SENHOR oipe'a ramo Eliseu yvýry rupi oexa tata revegua kuery kavaju árygua ha'e karóxa yvy'ã rupi ikuai va'e.

18 Ha'e gui ma hovaigua kuery ha'e kuery rovai ou ramo Eliseu onhembo'e ju SENHOR pe. Ha'e vy aipoe'i:

— Ajerure ndevy: Embogue ke ha'e kuery rexa oexa e'ÿ aguã — he'i ramo Eliseu ijayvuague rami vy omboguepa hexa, ndoexai aguã rami.

19 Ha'e gui ma ha'e kuery va'e regua pe Eliseu aipoe'i:

— Kova'e tape ma ha'evea ramigua e'ÿ, neĩ kova'e tetã oĩ va'e voi. Peju xerakykue, ha'e rogueraa 'rã ava peka va'ea katy — he'i. Ha'e rami vy Samaria tetã py ogueraa.*

20 Ha'e gui ma Samaria tetã py ha'e kuery ovaẽ ma ramo Eliseu aipoe'i:

— SENHOR, eipe'a ju kova'e avakue rexa, ha'e kuery oexa ju aguã — he'i. Ha'e ramo ha'e kuery rexa SENHOR oipe'a ramo oexa rã Samaria tetã mbyte py ra'e ma ikuai.

21 Ha'e nunga Israel pygua huvixa oexa vy opo-
randu Eliseu pe:

— Xeru, ajukapa 'rã? Tajukapa pa?

22 Ombovai:

— Any teve, ejuka eme. Rejuka aguã ha'eve va'e ma ndee ae kyxe ha'e nderapa reve rejopy va'ekue anho. Ha'e rã kova'e kuery pe ma eru ruka mbojape ho'u va'erã ha'e yy oy'u aguã. Ha'e gui ma tojevypa ju nguvixaa katy ae — he'i.

23 Ha'e ramo ha'e kuery pe huvixa ojapo ngaru tuvixa ete va'e. Ha'e ramo okaru ha'e oy'u okuapy. Ha'e ramo mae omondoukapa rã nguvixaa katy ju

* **6:19** Ha'e kuery ma Eliseu re ae oje'oi va'ekue ri oexa e'ÿ rã Eliseu ogueraa ngovaigua Israel kuery retã mbyte peve, Samaria py ae.

oje'oi. Ha'e rami rire Síria pygua kuery ndouvei ranhe Israel yvy re mba'emo oipe'a aguã.

Samaria py karuai oikoague

²⁴ Ha'e va'e rire Síria pygua huvixa Ben-Hadade va'e ma teĩgue ju ojepegua xondaro kuery omboaty ramo oje'oi vy ojokopa okuapy Samaria tetã.

²⁵ Ha'e nunga rupi Samaria py oiko karuai vaikue. Ojokopaa rã tetã mbyte py mburika'i kãgue rive ovende 'rã oitenta hatã'i va'e prata re, ha'e apykaxu'i repxoi mboapy rai teĩ cinco re 'rã ovende.

²⁶ Ha'e gui ma Israel pygua huvixa tetã kora rupi oaxa ovy jave ixupe ojavukai nhendu peteĩ kunha va'e:

— Xepytyvõ ke, xeruvixa — he'i.

²⁷ Huvixa ombovai vy aipoe'i:

— SENHOR nanepytyvõi ri ramo magui tu xee ajou 'rã roipytyvõ aguã? Mba'emo moa'yĩaty gui, tyrã pa uva onhamiaty gui teve 'rã ajou?

²⁸ Huvixa oporanduve ju ixupe:

— Mba'e tu ha'vy rereko?

Kunha va'e ombovai:

— Kova'e kunha xerevegua aipoe'i va'ekue xevy: “Eme'ẽ ndepi'a'i ja'u va'erã, ha'e gui ko'ẽ ramo ma xepi'a ju 'rã ja'u”, he'i va'ekue xevy.

²⁹ Ha'e rami vy xepi'a'i ranhe nhamomimoi vy ja'u. Ha'e rami teĩ ko'ẽ jevy ixupe xee “Aỹ ma ndepi'a ju eme'ẽ ja'u aguã”, ha'e ramo onhomi — he'i.

³⁰ Ha'e rami kunha va'e ijayvu rã huvixa oendu vy omondoro oao tetã kora rupi oaxa ovy pyve.

Ha'e ramo heta va'e kuery oexa rã oao guýry huvixa onhemonde ra'e ajukue voxa guigua py rive.†

Eliseu “Heta mba'e ju 'rã pejou”, he'iague

³¹ Ha'e ramo huvixa aipoe'i:

— Kurive Safate ra'y Eliseu akã ijaxi'y áry gui aipe'a e'ỹ rã Nhanderuete taxemoingo axy oipotaa rami — he'i.

³² Ha'e rami vy huvixa peteĩ ava omondouka Eliseu-a katy, ngoo py uguapy oiny ramo nhomongeta va'ety kuery reve. Tembiguai ovaẽ e'ỹ mbove ma voi Eliseu aipoe'i nhomongeta va'ety kuery pe:

— Pexa 'rã jojuka rive va'e ra'y xeakã ayaarã ombou va'e. Pexa pota ke, tembiguai ovaẽ jave pemboty okẽ, pejoko guive. Ha'e va'e rakykue rupi ou avi 'rã ri huvixa. Ipy ambua pendu 'rã — he'i.

³³ Ha'e kuery reve ijayvu teri jave ovaẽ nhendu tembiguai. Ha'e gui huvixa voi ovaẽ, mba'eta aipoe'i: “Kova'e mba'emo vai ma SENHOR-a gui ae ou ramo mba'e re tu xee arõve ta orerepy aguã?” he'i.

7

¹ Ha'e ramo Eliseu aipoe'i:

— Pejapyxaka ke SENHOR ijayvua re. Po rami SENHOR ijayvu: “Ko'ẽ rã, kova'e hora rupi rivyvyi, Samaria tetã rokẽ py peteĩ varai trigo ku'ikue ovendea 'rã peteĩ hatã'i va'e re rive, ha'e mokoĩ ryrú cevada guigua ma peteĩ hatã'i va'e re 'rã ovendea”, he'i.

† **6:30** Ha'e kuery reko rami vy ajukue voxa guigua py onhemonde 'rã ipy'a vai, e'ỹ vy nda'evei etea oendu vy.

² Ha'e ramo xondaro ruvixa huvixa pytyvõa va'e ombovai Nhanderuete remimbo'e:

— SENHOR ha'e nunga ombou aguã yva oipe'a teĩ ha'e nunga oiko 'rã nda'u? — he'i.

Profeta ombovai:

— Ha'e nunga nderexa py ae 'rã rexa va'eri ndere'ui 'rã ta'vy.

Síria pygua kuery onhambaague irundy lepra revegua omombe'u okuapyague

³ Tetã rokẽ py irundy avakue lepra revegua ikuai. Ha'e va'e kuery ma joupe-upe aipoe'i okuapy:

— Mba'erã tu apy jaguapy jakuapy nhamanomba peve teve?

⁴ Xapy'a rei “Tetã py jaike” ja'e teĩ tetã rupi karuai nhaendu vy nhamanomba 'rã ha'e py. Ha'e rã “Apy ae 'rã jaguapyve nhainy” ja'e vy ma nhamanomba aví 'rã. Ha'e nunga rupi aỹve jaje'oi Síria pygua kuery ikuaia katy. Ha'e kuery nhanemoingove ri ramo jaikove 'rã. Ha'e rã nhan-dejukapa ramo nhamanomba 'rãe ma vy — he'i okuapy.

⁵ Ha'e rami vy ha'e kuery ma pytũmba ramove opu'ãmba Síria pygua ikuaia katy oje'oi aguã. Ha'e py ovaẽ vy ndoexai avave rei.

⁶ Mba'eta Síria pygua kuery ikuaia rupi SENHOR oenduka ma voi va'ekue kavaju árygua, karóxa revegua ha'e xondaro kuery hyapu rei nhendu va'e. Ha'e nunga Síria pygua kuery oendu vy joupe-upe “Pendu ke, Israel pygua huvixa nhanderovai oiporuka ra'e huvixa heteu regua ha'e Egito pygua, nhanderovai opu'ã aguã”, he'i va'ekue.

⁷ Ha'e nunga rupi ha'e kuery oje'oipa ra'e. Ha'e vy pytũ rupi onhamba vy oejapa oje'oivy oguy ikuai va'e ha'e guymba kavaju ha'e mburika'i kuery. Ikuaiague ha'e javi oeja ha'ekue rami ae. Onhamba oje'oivy oo jepexe vy.

⁸ Ha'e kuery ikuaiague py lepra revegua kuery ju ovaẽ ma jogueruvy. Peteĩ oguy py oike vy okaru ha'e oy'u okuapy. Ha'e gui ae oipe'a prata, ouro ha'e ao. Oje'oipa ju vy onhomimba. Ha'e gui ojevy vy amboae oguy py ju oike vy ha'e va'e gui voi mba'emo oipe'ave vy onhomi.

⁹ Ha'e gui mae aipoe'i joupe-upe:

— Ha'eve'ỹa ramigua jajapo. Kova'e ára ma mba'emo porã nhamombe'u aguã ára va'eri nhakyrirĩmba jakuapy. Xapy'a rei ko'ẽ rã peve nhamombe'u aguã nharõ ramo pavẽ rei 'rã oikuaa jajejavy va'ea. Ha'e nunga rupi aỹ ma voi jaje'oi, huvixa ro peve nhamombe'u aguã — he'i okuapy.

¹⁰ Ha'e rami vy ha'e kuery oo vy ojapukai okuapy tetã rokẽ rarõa kuery pe. Onhemombe'u porã'i vy aipoe'i:

— Roje'oi kuri Síria pygua ikuaia py teĩ ha'e py ma avave rei nda'ipoavei ma, nonhenduai guive. Kavaju ha'e mburika'i kuery ojokua pyre anho ikuai, ha'e gui oguy voi ha'ekue rami ae ikuai — he'i.

¹¹ Ha'e ramo okẽ rarõa kuery ju ojapukai reve omombe'u ukapa huvixa ro rupi peve.

¹² Ha'e gui ma pyavyve huvixa opu'ã vy aipoe'i guembiguai kuery pe:

— Aỹ ma xee amombe'u ta pẽvy Síria pygua kuery nhandere ojapoague. Ha'e kuery oikuaapa mba'eve ndajarekoveia. Ha'e rami vy ikuaia gui

mombryri peve ojepe'apa ra'e mba'ety rupi onhemi aguã. Mba'eta aipoe'i: “Tetã pygua kuery oẽmba jogueruvy ramo jajopypa 'rã oikove reve, tetã py jaïke aguã”, he'i okuapy ra'e.

¹³ Ha'e ramo peteĩ hembiguai va'e regua ombovai vy aipoe'i:

— Ejou ha'vy peteĩ nhiruĩ kavaju tetã py hembyre va'ekue regua. Nhamondouka 'rã avakue ha'e py oikuaa pota aguã. Mba'eta Israel kuery apy hembyrekue ikuai va'e okanhymba avi 'rã Israel kuery mboae rami ae — he'i.

¹⁴ Ha'e ramo mokoĩ karóxa kavaju revegua ojou rã huvixa omondouka avakue Síria pygua xondaro kuery rakykue. Ha'e vy aipoe'i:

— Tapeo pexa pota — he'i.

¹⁵ Ha'e ramo hakykue rupi oje'oi Jordão yakã peve. Ha'e vy oexa rã tape rupi omboty rei ra'e ao ha'e tembiporu Síria kuery onhamba vy omombopa va'ekue. Ha'e ramo tembiguai kuery ojevypa ju vy omombe'upa okuapy huvixa pe.

Eliseu ayvu ojeupityague

¹⁶ Ha'e gui ma heta va'e kuery oẽmba oje'oivy tetã gui. Ha'e vy Síria pygua kuery ikuaiague gui oipe'apa. Ha'e SENHOR ijayvuague rami vy peteĩ varai trigo ovendea peteĩ hatã'i va'e re rive, mokoĩ varai cevada guive ha'e rami ae avi.

¹⁷ Ha'e gui huvixa ma xondaro ruvixa ipytyvõaty pe oarõ uka tetã rokẽ. Ha'e rami teĩ heta va'e kuery okẽ py ae opyrõmba okuapy ramo omano, Nhanderuede remimbo'e oĩa py huvixa oo jave ijayvuague rami vy.

18 Ha'e rami py ojeupity huvixa pe Nhanderuate remimbo'e ijayvu ma voiague: “Ko'e rã kova'e hora rivyvvyi mokoĩ varai cevada ovendea 'rã peteĩ hatã'i va'e re Samaria py ae, peteĩ varai trigo guive”, he'iaague.

19 Ha'e jave ma xondaro ruvixa ombovai va'ekue Nhanderuate remimbo'e pe: “ SENHOR yva oipe'a teĩ pova'e ayvu oiko 'rã nda'u?” he'i va'ekue. Ha'e profeta ju “Ha'e nunga nderexa py ae 'rã rexa va'eri ndere'ui 'rã ta'vy”, he'i va'ekue.

20 Ha'ekue rami ae oiko. Tetã rokẽ py heta va'e kuery opyrõmba ramo omano.

8

Kunha Suném pygua pe mba'emo oguereko va'ekue ome'ẽ ukapaa jevyague

1 Ha'e gui Eliseu ijayvu ju ava'i omboete ju va'ekue xy pe. Ha'e vy aipoe'i:*

— Epu'ã ke, tapeo ndero pygua kuery reve, ha'e gui penderekoa ju 'rã mamõ rã ha'evea py rei. Mba'eta pendeyvy re SENHOR ombou ta karuai sete ma'etỹ re oiko va'erã — he'i.

2 Ha'e ramo kunha va'e opu'ã vy Nhanderuate remimbo'e ijayvuague rami oiko. Ha'e rami vy ngoo pygua kuery ha'e javi reve oje'oi vy sete ma'etỹ re ikuai filisteu kuery yvy re.

3 Sete ma'etỹ opaa py ma filisteu kuery yvy gui kunha va'e ojevy ju. Ha'e vy huvixaa py oo ngoo ha'e oyvy oguereko va'ekue re ojerure ju aguã.

* **8:1** Kunha va'e pi'a Eliseu omboete jevyague omombe'u 2 Reis 4.8-31 py.

⁴ Ha'e va'e jave py huvixa ijayvu oiny Nhanderuete remimbo'e rembiguai Geazi reve. Ha'e vy ixupe aipoe'i:

— Xee ajerure, emombe'u ke xevy mba'emo tuvixa va'e Eliseu ojapo va'ekue ha'e javi — he'i.

⁵ Ha'e ramo huvixa pe Geazi omombe'u oiny Eliseu ava'i omano va'ekue omopu'ã jevyague. Ha'e ramove ava'i omboete ju va'ekue xy ae ovaẽ, ha'e vy huvixa pe ojerure ngoo ha'e ovyvy re.

Ha'e ramo Geazi aipoe'i:

— Xeruvixa, kova'e kunha ae ma Eliseu omboete jevy va'ekue xy.

⁶ Ha'e gui kunha va'e pe huvixa oporandu ramo omombe'upa. Ha'e ramo ipytyvõarã huvixa omoĩ peteĩ guembiguai. Ha'e va'e pe aipoe'i:

— Ixupe eme'ẽ ukapa ju oguereko va'ekue ha'e javi, ha'e ovyvy gui oẽa ára guive aỹ peve imba'ety gui omono'õ mbyre repykue voi — he'i.

Eliseu-a py Damasco pygua Hazael ooague

⁷ Ha'e gui ma Síria pygua huvixa Ben-Hadade imba'eaxy oupy jave Eliseu oo Damasco tetã py. Huvixa pe omombe'ua vy

— Nhanderuete remimbo'e ovaẽ ra'e apy — 'ea.

⁸ Ha'e ramo huvixa aipoe'i Hazael pe:

— Eiporavo mba'emo Nhanderuete remimbo'e pe reme'ẽ va'erã, ha'e tereo eovaexĩ. Ixupe eporandu uka xere SENHOR pe, kova'e mba'eaxy areko va'e gui akuera 'rãa aikuaa aguã — he'i.

⁹ Ha'e gui Hazael ma mba'emo ome'ẽ va'erã reve oo ovaexĩ aguã katy. Ha'e vy quarenta camelo áry ogueraa Damasco tetã py iporãgueve oĩ va'ekue

regua. Eliseu oña py ovaẽ vy ojexa uka henonde py. Ha'e vy aipoe'i:

— Síria pygua huvixa ndera'y Ben-Hadade ae xembou aporandu aguã: “Akuera 'rã pa mba'eaxy areko va'e gui?” he'i uka.

¹⁰ Ha'e ramo Eliseu ombovai:

— Tereo, ha'e aipo're ixupe: “Rekuera ju 'rãe”, 're. Ha'e rami teĩ xevy SENHOR oikuaa uka avi omano nho 'rãa — he'i.

¹¹ Ha'e vy Hazael re Eliseu oma'ẽ ngatu oiny. Hexe oma'ẽ ngatu ete ramo nda'evei reia oendu. Ha'e gui Nhanderuede remimbo'e ojae'o.

¹² Ha'e ramo Hazael aipoe'i:

— Xeruvixa, mba'e re tu rejae'o ri?

Ombovai:

— Mba'eta aikuaa ma voi Israel kuery re mba'emo vai rejapo 'rãa. Mba'eta reapypa 'rã ha'e kuery ro ikorapa va'e, kyxe py rejukapa 'rã ha'e kuery va'e regua kunumigue, remou'ũmba 'rã kyrĩgue'i, ha'e remondoropa 'rã kunhague imemby ryrui va'e — he'i.

¹³ Ha'e ramo Hazael aipoe'i:

— Ha'e gui mba'exa tu xee nerembiguai jagua ramigua'i va'eri ha'e ramigua ete ajapo aguã?

Eliseu ombovai:

— SENHOR ma xevy oikuaa uka ndee ju Síria pygua ruvixarã reĩ aguã — he'i.

¹⁴ Eliseu oña gui Hazael oo ju vy nguvixaa py ovaẽ. Ha'e rã ixupe oporandu:

— Mba'e he'i Eliseu ndevy?

Ombovai:

— Aipoe'i xevy rekuera 'rãa rami — he'i.

15 Ha'e gui ko'ê jevy ma Hazael peteĩ nheovãa ogueraa yy py. Omoakỹ ma vy onhovã huvixa rova, omano peve. Ha'e gui hekovia Hazael ju oĩ huvixa.

2 Crônicas 21.1-20

16 Peteĩ nhiruĩ ma'etỹ re ma Acabe ra'y Jorão Israel pygua huvixa oĩ rire, Judá pygua huvixa Josafá oĩ teri reve ta'y Jeorão ju omboypy Judá pygua huvixa oĩ aguã.

17 Ha'e va'e ma huvixa oĩ ypy'i jave py trinta e dois ma'etỹ oguereko. Ha'e gui oito ma'etỹ re opena Jerusalém py.

18 Israel pygua huvixa kuery ikuaiague rupi oiko, Acabe ro pygua kuery ikuaiague rami avi, tajy re ae omenda rire. Ha'e rami vy SENHOR renonde rupi mba'emo vai anho ojapo oikovy.

19 Ha'e rami teĩ SENHOR guembiguai Davi re oma'ẽ vy nomombaxei Judá pygua kuery, mba'eta ixupe ijayvuague rami vy hekovia nhomoexakãarã omoĩ riae aguã re, ha'e gui hamymino kuery rekovia ju. †

20 Ha'e gui Jeorão oĩ jave Edom pygua kuery opu'ã okuapy Judá kuery rovai, ipo'akaa guy py nda'ikuaixevei vy. Ha'e rami vy omoĩ okuapy nguvixarã ae.

21 Ha'e nunga rupi Jeorão ma Zair katy oje'oi karóxa oguereko va'e ha'e javi reve. Ha'e rã Edom pygua kuery ojoko okuapy, ha'e ikaróxa ja ruvixa kuery voi, teĩ pyavyve Jeorão kuery opu'ã vy

† **8:19** Davi pe SENHOR ijayvuague ma 1 Reis 11.34-36, 15.4, 2 Crônicas 21.7 ha'e Salmo 132.17 py. Ha'e gui "Nhomoexakãa" he'ia ma huvixave raka'eve rã oiko aguã re ijayvu vy, ha'e Jesus Cristo rekorã re guive (Lucas 2.30-32; João 8.12).

oitypa. Ha'e rami teĩ ixupegua kuery onhamba ju ngoo katy.

22 Ha'e rami py Edom pygua kuery opu'ãmba okuapy Judá kuery po'akaa gui oo jepe aguã, aỹ peve guarã. Ha'e va'e jave ae avi Libna pygua kuery opu'ã okuapy.

23 Ha'e gui oĩve rei tema Jeorão rekokue regua. Ha'e rami avi mba'emo ojapo va'ekue ha'e javi noĩ 'rã teve kuaxia Judá pygua huvixa kuery rekokue oĩa re?

24 Ha'e gui Jeorão ndoikovevei'i ma guamoĩ kueryague rami.† Ha'e ramo onhono porãa tetã Davi rekoague py. Ha'e gui ta'y Acazias ju oĩ nguu rekovia.

2 Crônicas 22.1-6

25 Ha'e gui Acabe ra'y Jorão doze ma'etỹ re ma Israel pygua huvixa oĩ rire ma Jeorão ra'y Acazias oĩ Judá pygua huvixarã.

26 Acazias ma huvixa oĩ ypy'i jave py vinte e dois ma'etỹ oguereko, ha'e gui peteĩ ma'etỹ ete'i opena Jerusalém py. Ixy ma Israel pygua huvixa Onri rajy, Atalia hery va'e.

27 Ha'e gui Acazias voi Acabe ro pygua kuery ikua-iague rupi oiko. Ha'e vy mba'emo vai anho ojapo oikovy SENHOR renonde rupi. Acabe ro pygua rami oiko, tajy me ae vy.

28 Ha'e rami vy Acabe ra'y Jorão reve jogueraa Ramote-Gileade katy, Síria pygua huvixa Hazael kuery re opu'ã aguã. Ha'e ramo Síria pygua kuery oipyxo Jorão.

† 8:24 Apy “Opytu'u ma guamoĩ kueryague rami”, he'ia ma omano maa rami ijayvu vy.

²⁹ Ha'e ramo huvixa Jorão ma Jezreel tetã katy ju ojevy Síria kuery oipyxoague gui okuera aguã, Ramá py Síria pygua huvixa Hazael re opu'ãa py. Ha'e gui ma Jezreel py Acabe ra'y Jorão imba'eaxy oupya py Judá pygua huvixa Jeorão ra'y Acazias oo avi oexa aguã.

9

Israel pygua huvixarã Jeú omoãague

¹ Ha'e gui profeta Eliseu ma peteñ oenoñ profeta kuery remimbo'e regua. Ha'e vy aipoe'i ixupe:

— Eiko katu, eraa kova'e azeite ryru, ha'e tereo Ramote-Gileade katy.

² Ha'e py revaẽ vy ejou Josafá ra'y Jeú, Ninsi ramymino. Eike ha'e emopu'ã tyvy kuery mbyte gui, ha'e opyvea py ju eraa.

³ Ha'e gui azeite ryru reupi reve enhoẽ inhakã re. Ha'e vy aipo're: “Po rami SENHOR ijayvu: ‘Israel pygua huvixarã romoĩ, he'i.’” Ha'e gui okẽ reipe'a ju vy enha pojava eovy — he'i.

⁴ Ha'e ramo profeta kunumi va'e ma Ramote-Gileade katy oo.

⁵ Ha'e py kunumi va'e ovaẽ vy oma'ẽ rã xondaro ruvixa kuery oguapypa okuapy ra'e. Ha'e rami vy aipoe'i ixupe:

— Xeruvixa, areko ndevy amombe'u va'erã — he'i.

Jeú oporandu:

— Mava'e tu ore kuery ha'e javive regua pe?

Ombovai:

— Ndevy pe ae, xeruvixa — he'i.

⁶ Ha'e ramo Jeú opu'ã vy oike opy katy. Ha'e rã inhakã re kunumi va'e azeite onhoẽ vy aipoe'i:

— Po rami SENHOR Israel kuery ruete ijayvu: “Romoĩ Israel pygua huvixarã, SENHOR pegua kuery re repena aguã.

⁷ Ha'e gui rejukapa 'rã nderuvixa Acabe ro pygua kuery, ambopaga aguã Jezabel po py xerembiguai profeta kuery ruguy omoẽague re, ha'e SENHOR rembiguai kuery ojuka ukaague ha'e javi re.

⁸ Ha'e rami py Acabe ro pygua kuery omanomba 'rã. Israel gui amomba 'rã Acabe guigua avakue ikuai va'e ha'e javi, escravo, ha'e'ỹ vy escravo e'ỹ teĩ.

⁹ Mba'eta Acabe ro pygua kuery re ajapo 'rã Nebate ra'y Jeroboão ro pygua re ajapoague rami, ha'e Aías ra'y Baasa ro pygua kuery re rami.

¹⁰ Ha'e gui Jezreel tetã yvýry rupi jagua kuery ho'upa 'rã Jezabel retekue. Ijatyarã nda'ipoai 'rã guive”, he'i.

Pova'e nunga kunumi va'e omombe'upa vyve okẽ oipe'a ju vy onha ovy.

¹¹ Ha'e gui Jeú ma nguvixa rembiguai kuery ikuaia py ou ju ramo oporandu okuapy ixupe:

— Ha'eve vai pa? Mba'erã tu ou peva'e inhakã porã e'ỹ va'e?

Jeú ombovai:

— Peikuaa porã ha'e va'e ava, ha'e ijayvua re — he'i.

¹² Ha'e ramo aipoe'i okuapy:

— Ndeapu rima. Aỹ ma rojerure ndevy, emombe'u porã tema roikuaa aguã.

Ha'e ramo Jeú aipoe'i:

— Peikuaaxe rã po rami ri ijayvu: “ SENHOR aipoe'i: ‘Romoĩ Israel pygua huvixarã’, he'i.”

¹³ Ha'e ramove ha'e kuery ojapura vy peteĩ-teĩ oao puku omboi vy omoĩ okuapy tenda oĩ va'e guy rupi escada oĩ va'e áry rupi. Ha'e vy mimby guaxu omonhe'ẽ vy ijayvu okuapy:

— Jeú ma nhanderuvixa oĩ.

Jorão ha'e Acazias Jeú ojukaague

¹⁴ Ha'e gui ma Josafá ra'y Jeú, Ninsi ramymino va'e jogueroayvu rei Jorão rovai. Ha'e rami teĩ Jorão ma Ramote-Gileade oarõ okuapy Israel kuery ha'e javi reve, Síria pygua huvixa Hazael gui.

¹⁵ Ha'e gui Jorão ojevvy ju va'ekue Jezreel katy onhepoano uka aguã, Síria pygua huvixa Hazael pegua kuery re opu'ã rã oipyxopaague gui. Ha'e gui Jeú aipoe'i:

— Xapy'a rei penderuvixarã xepota ri vy avave rei toẽ eme tetã gui Jezreel py joupe omombe'u aguã — he'i.

¹⁶ Ha'e rami vy Jeú ae peteĩ karóxa py ojeupi vy oo Jezreel katy, mba'eta ha'e py Jorão itui ramo tupa rupi. Ha'e Judá pygua huvixa Acazias voi oo ma avi va'ekue Jorão oexa aguã.

¹⁷ Ha'e gui Jezreel py torre oĩ va'e re oĩ peteĩ oexa pota va'ety. Ha'e va'e ma Jeú revegua kuery mbovy rei e'ỹ ou jekuaa va'e oexa vy aipoe'i:

— Aexa mbovy rei e'ỹ ou va'e — he'i.

Ha'e ramo Jorão aipoe'i:

— Emondouka ha'vy peteĩ kavaju árygua ovaexĩ vy ha'e kuery pe oporandu aguã: “Peteĩ rami nhandekuai aguã pa peju?” he'i aguã.

¹⁸ Ha'e ramo kavaju árygua ovaexĩ aguã oo vy aipoe'i:

— Po rami huvixa aipoe'i uka: “Peteĩ rami nhandekuai aguã pa peju?” he'i uka.

Ha'e rã Jeú ombovai:

— Mba'e tu rereko peteĩ rami ikuai va'e reve? Eju ke xerakykue — he'i.

Ha'e nunga ju oexa pota va'ety omombe'u vy aipoe'i:

— Ha'e kuerya py tembiguai ovaẽ teĩ ndojevyvei ju — he'i.

¹⁹ Ha'e gui Jorão ma amboae ju omondouka kavaju árygua. Ha'e rã ha'e kuerya py ha'e va'e ovaẽ vy aipoe'i:

— Po rami huvixa aipoe'i uka: “Peteĩ rami nhandekuai aguã pa peju?” he'i uka.

Jeú ombovai:

— Mba'e tu rereko peteĩ rami ikuai va'e reve? Eju ke xerakykue — he'i.

²⁰ Ha'e gui oexa pota va'ety ha'e nunga ju omombe'u vy aipoe'i:

— Peva'e voi ha'e kuerya py ovaẽ teĩ ndojevyvei ju. Ha'e gui karóxa ogueroguata heruvy va'e ma ko Ninsi ramymino Jeú, mba'eta ojerovia rei reve ou ta — he'i.

²¹ Israel pygua huvixa Jorão aipoe'i:

— Emoatyrõ xekaróxa — he'i. Ha'e rami vy ikaróxa omoatyrõa ma ramo Jorão oo oiny, Judá pygua huvixa Acazias avi, peteĩ-teĩ okaróxa py ae jogueraa Jeú reve nhovaexĩ aguã. Ha'e vy ovaexĩ okuapy Jezreel pygua Nabote mba'ety py.

²² Ha'e gui Jorão ma Jeú rexa vy oporandu ixupe:

— Jeú, peteĩ rami nhandekuai aguã pa reju?

Ombovai:

— Mba'exa vy 'rã tu peteĩ rami nhandekuai, ndexy Jezabel tavy reia ha'e imba'evykya ha'e javi rupi nhomoingo teria ja? — he'i.

²³ Ha'e ramove Jorão ma kavaju juru xã ombojeapa vy ogueronha heravy. Ha'e vy aipoe'i ovy Acazias pe:

— Nhanderoaigua ae ra'e, Acazias!

²⁴ Ha'e rami teĩ Jeú ma ombaraetekuea ha'e javi py guyrapa omoatã vy ojapi Jorão kupe mbyte py. Ìkuraxõ rupi hu'y oaxa oiny ramo okaróxa py ae ho'a.

²⁵ Ha'e ramo Jeú aipoe'i oxondaro ruvixa Bidcar pe:

— Eraa ke, ha'e emombo Jezreel pygua Nabote vvykue py. Mba'eta nema'endu ke, ndereve tuu Acabe rakykue rupi kavaju áry jaa jave hovai SENHOR aipoe'i ma voiague re:

²⁶ “Kuee ka'aru Nabote ha'e ta'y kuery ruguy omoẽ rã aexa va'ekue rupi aipoa'e: Anhetẽ ha'e va'e mba'ety py ae avi 'rã ambopaga”, he'iague re. Ha'e nunga rupi eraa ha'e va'e mba'ety py ae emombo, SENHOR ijayvuague rami vy — he'i.

²⁷ Ha'e nunga Judá pygua huvixa Acazias oexa vy onha ovy Bete-Hagã katy tape oo va'e rupi. Ha'e rami teĩ Jeú ma hakykue monha avi vy aipoe'i:

— Pejuka avi — he'i ramo oipyxo ikaróxa py ae, Ibleão katy'i Gur katy ooa py. Ha'e ramo Megido katy onhave vy ha'e py mae omano.

²⁸ Ha'e ramo karóxa pyve hembiguai kuery ogueraa Jerusalém py. Ha'e vy onhono porã okuapy tetã Davi rekoague py, tamoĩ kuery rupa yvýry ae.

29 Acabe ra'y Jorão onze ma'etỹ re ma huvixa oĩ rire Acazias omboypy va'ekue Judá kuery re opena aguã.

Jezabel omanoague

30 Ha'e gui Jezabel oendu omombe'ua rã Jezreel py Jeú ovaẽ maa. Ha'e rami vy onhemopytãmba guexa yvýry rupi, omoatyrõmba o'a, ha'e vy janela gui oma'ẽ ho'amy.

31 Ha'e gui ma huvixa roka rokẽ rupi Jeú oaxa ramo kunha va'e aipoe'i:

— O nderuvixa jukaare Zinri, jomeme reiko porã'i vy teve reju?*

32 Ha'e ramo Jeú yvate katy oma'ẽ janela oĩ va'e re. Ha'e vy aipoe'i:

— Mava'e tu xea katygua peiko? Mava'e tu? — he'i. Ha'e ramo mokoĩ e'ỹ vy mboapy tembiguai ikuai va'e oma'ẽ okuapy hexe.

33 Ha'e kuery pe aipoe'ive ju:

— Pemombo ke kunha va'e upe gui yvy katy — he'i. Ha'e ramo kunha va'e omombo okuapy yvy katy. Ha'e vy oo mbotya re huguy hayvipa, ha'e kavaju kuery re voi, hi'áry rupi Jeú ogueroguata rã.

34 Ha'e gui ma opy oike ma vy okaru ha'e oy'u ma. Ha'e rire mae ma aipoe'i:

— Pepena ke kii heko vai va'e retekue re. Peraa, penhono porã, huvixa rajykue ae ramo — he'i.

* **9:31** Jeú pe ma “Zinri” he'i omboetea rupi e'ỹ, mba'eta Zinri ma ymave rupi nguvixa ojuka avi, ha'e gui sete ára ete'i rire ojukaa avi va'ekue (1 Reis 16.8-20).

³⁵ Ha'e ramo oje'oi okuapy onhono porã aguã. Ha'e rami teĩ hetekue ma ndojouvei inhakãgue e'ỹ vy, ha'e gui ipykue ha'e ipokue anho'i.

³⁶ Ha'e kuery ojevy ju vy omombe'u okuapy ixupe. Ha'e ramo aipoe'i:

— Ha'e nunga ma SENHOR ijayvuague rami ae oiko, guembiguai Tisbé pygua Elias rupi aipoe'i ukaague rami. Ha'e vy aipoe'i: “Jezreel yvy py jagua kuery ho'upa 'rã Jezabel retekue.

³⁷ Ha'e gui Jezabel rete rembyrekue ma tepoxi rami rive 'rã opyta Jezreel yvy rupi. Ha'e rami rire avave rei ‘Apy ma Jezabel itui’, nda'eavei 'rã.”

10

Acabe ro pygua kuery Jeú ojuka ukapaague

¹ Samaria tetã py setenta ikuai Acabe ra'y kuery. Ha'e gui Jeú ma kuaxia ombopara vy omondouka ha'e katy, tetã pygua huvixa kuery pe, nhomongeta va'ety ha'e Acabe ra'y kuery re opena va'ety kuery pe. Ha'e vy aipoe'i:

² “Peẽ kuerya py pereko penderuvixakue ra'y kuery, ha'e gui karóxa, kavaju, tetã ikorapa va'e ha'e tembiporu joe opu'ãa pygua ha'e javi. Ha'e nunga rupi peẽ kuerya py kova'e kuaxia para oguerovaëa ramove'i

³ peiporavo penderuvixa ra'ykue'i va'e kuery regua hi'aranduve ha'e omboetevepy. Ha'e va'e ma pemoĩ 'rã penderuvixarã penderu rãgue'i rekovia, ha'e gui peju xereve pejoguero'a aguã penderuvixa ro pygua kuery pepya rupi”, he'i uka.

⁴ Ha'e rami teĩ ha'e kuery okyje ete vy joupe-upe aipoe'i okuapy:

— Mokoĩ huvixa voi nda'ipo'akai raka'e hexe. Ha'e nunga rupi mba'exa tu nhande kuery nhandepo'aka ta hexe? — he'i joupe-upe.

⁵ Ha'e rami vy huvixa ro re ha'e tetã rupi opena va'e kuery, nhomongeta va'ety ha'e huvixa ra'y kuery re opena va'e kuery ombovai okuapy Jeú:

— Ore ma nerembiguai kuery ae, ha'e gui rejapo uka va'e ha'e javi tema ore kuery rojapo 'rã. Ore ma oreruvixarã noroiporavo reguai neĩ teĩve. Orereko tema ndee reipotaa rami — he'i uka okuapy.

⁶ Ha'e ramo Jeú ma kuaxia mboae ju ombopara ha'e kuery pe. Ha'e vy aipoe'i:

“Xapy'a rei xea katygua ae peiko vy, ha'e xenhe'ẽ rendu ta ri vy ma peipe'a 'rã penderuvixakue ra'y kuery akã. Ha'e gui ma ko'ẽ rã kova'e hora ojeupity ju jave peru xea py Jezreel py”, he'i.

Ha'e va'e jave huvixakue ra'y kuery setenta va'e ma tetã pygua mongakuaa kuery yvatekuevea py ikuai.

⁷ Ha'e gui ha'e kuerya py kuaxia para oguerovaẽa ramo nguvixakue ra'y kuery ojopypa vy ojukapa setenta-ve. Ha'e vy inhakãgue ajaka py omboyruva vy ogueraa uka okuapy Jezreel katy.

⁸ Jeú oĩa py peteĩ tembiguai ou vy aipoe'i ixupe:

— Oguerupaa ma huvixa ra'y kuery akãgue.

Ha'e ramo ombovai:

— Pemoĩ mokoĩ aty okẽ jaike'ia py, ko'ẽ rã peve.

⁹ Ha'e gui ma ko'ẽgue ha'e oo ha'e py. Ha'e vy opyta ho'amy vy aipoe'i heta va'e kuery pe:

— Kova'e nunga ma peẽ kuery káuxa e'ỹ oiko. Xee ae rima xeruvixa rovai anhembopy'a vy ajuka. Ha'e rami teĩ mava'e tu kova'e kuery juka-paare?

¹⁰ Ha'e nunga rupi aỹ peikuaa ma SENHOR oayvu Acabe rovai omombe'u ma voi va'ekue ndoaxa rivei 'rãe, mba'eta SENHOR ojapo ma oayvu guembiguai Elias pe omombe'u ukaague — he'i.

¹¹ Ha'e rami vy Jeú ojukapa Jezreel tetã py Acabe ro pygua kuery okuave va'ekue, ixupegua yvatekueve ikuai va'ekue voi, irũ ha'e sacerdote kuery guive. Neĩ peteĩ'i ma voi ndoejai hembyre aguã.

¹² Ha'e gui ma Jeú oiko katu vy Samaria katy ojepe'a ovy. Tape rupi oo oiny vy, Bete-Equede dos Pastores tekoa py

¹³ nhovaexĩ Judá pygua huvixakue Acazias retarã kuery reve. Ha'e vy oporandu ha'e kuery pe:

— Mava'e kuery peẽ?

Ha'e kuery ombovai:

— Acazias rãgue'i retarã kuery roiko. Oreruvixakue ra'y kuery roexa aguã rima roje'oi, ha'e ixykue pi'a kuery voi — he'i okuapy.

¹⁴ Ha'e ramo Jeú ngupive oje'oi va'e pe

— Pejopypa ke oikove reve — he'i. Ha'e ramo oikove reve ojopypa vy ojukapa Bete-Equede ygua py ae. Quarenta e dois avakue ikuai va'ekue regua neĩ peteĩ'i ma voi ndoejai hembyre aguã.

Jonadabe reve Jeú nhovaexĩague

¹⁵ Ha'e gui oove vy nhovaexĩ Recabe ra'y Jonadabe reve, hexeve ovaexĩ aguã ae ou rã. Jeú oxarura reve oporandu ixupe:

— Anhetẽ ete pa nekuraxõ py xea katy reiko, xee ma ndea katy anhenhandua rami?

Jonadabe ombovai:

— Tá, ha'e rami ae ri aiko — he'i.

Ha'e ramo aipoe'i:

— Ha'e rami ete ri reiko vy xepopyy — he'i ramo Jonadabe oipopyy.

Ha'e gui Jeú ma okaróxa py ombojeupi ngupive oo aguã.

¹⁶ Ha'e vy ixupe aipoe'i:

— Jaa ha'vy xerupive, ha'e vy rexa 'rã SENHOR pe ete aikoa rupi ajapo va'e — he'i. Ha'e rami vy Jeú ogueraa okaróxa py.

¹⁷ Ha'e gui Samaria py Jeú ovaẽ ma vy ojukapa Acabe pegua kuery ha'e py okuave va'ekue omomba peve, Elias pe SENHOR ijayvuague rami vy.

Baal mbojeroviaa kuery Jeú ojuka ukapaague

¹⁸ Ha'e gui Jeú omboatypa heta va'e kuery, ha'e vy aipoe'i:

— Acabe ma amongue py ete'i ombojerovia va'ekue Baal. Ha'e rã xee Jeú ma opa mba'e py 'rã ambojerovia.

¹⁹ Ha'e nunga rupi penoĩmba xea py Baal pegua profeta kuery, imbojeroviaa ha'e ixupegua sacerdote ikuai va'e ha'e javi. Neĩ peteĩve ma voi toata eme, mba'eta heta mba'e areko Baal pe ame'ẽ va'erã. Ha'e javi oata va'e ma ndoikovevei 'rã — he'i. Ha'e rami Jeú ijayvu nhombotavy vy, Baal mbojeroviaa kuery ojukapaxe vy.

²⁰ Jeú aipoe'ive ju:

— Pejapo ke Baal pegua nhemboaty iky'a e'ỹ va'erã — he'i. Ha'e ramo omombe'u okuapy.

²¹ Israel ha'e javi rupi Jeú omondouka ayvu reraarã. Ha'e ramo oupa okuapy Baal mbojeroviaa kuery ha'e javi, neĩ peteĩ'i ma voi ndou

e'ÿi. Ha'e rami vy oikepa okuapy Baal pegua opy, ha'e javi rupi omonyẽ.

²² Ha'e gui ma ao re opena va'ety pe Jeú aipoe'i:

— Erupa ke ao Baal mbojeroviaa kuery pegua, ha'e kuery ha'e javi onhemonde aguã — he'i. Ha'e ramo ha'e rami ojapo.

²³ Ha'e gui mae Jeú oike Baal ropy Recabe ra'y Jonadabe reve. Ha'e vy aipoe'i Baal mbojeroviaa kuery pe:

— Peikuaa pota, pexa pota porã apy peẽ kuery mbyte SENHOR rembiguai kuery ndoikoi pa ra'e, Baal mbojeroviaa anho e'ÿ vy mba'e — he'i.

²⁴ Ha'e gui ha'e kuery oike jogueravy mba'emo oapy reve ome'ẽ aguã. Ha'e rã oka katy ma Jeú omoĩ ma voi va'ekue oitenta avakue. Ha'e va'e kuery pe “Avakue pendepo py amboaxa va'ekue regua oo jepe ri ramo hekovia aipe'a 'rã imon-doukaare rekove”, he'i va'ekue.

²⁵ Ha'e gui Jeú mba'emo oapy reve ome'ẽmba ma vy aipoe'i uka jopya ha'e xondaro ruvixa kuery pe:

— Peike ke, pejukapa. Pemondouka eme neĩ peteĩve voi — he'i. Ha'e ramo ojukapa okuapy kyxe py, ha'e jopya ha'e xondaro ruvixa kuery omombopa oka py. Ha'e va'e rire oikeve jogueravy Baal ra'angaa oĩaty opyve katy.

²⁶ Ha'e rami vy oguenoẽ mba'emo ra'angaa omopu'ã mbyre Baal ropy oĩ va'ekue. Ha'e vy oapypa okuapy.

²⁷ Oguenoẽ avi Baal ra'angaa omopu'ã mbyre ae. Ha'e rami vy oitypa okuapy Baal pegua oo oĩ va'ekue, ha'e oĩague ma ojapo tepoxi rorã rive ju, aÿ peve guarã.

28 Ha'e rami vy Israel gui Jeú omomba Baal peguare kuery.

29 Ha'e rami teĩ Jeú ae ma ndojepe'ai tema Nebate ra'y Jeroboão ojevavyague ramigua gui, mba'eta ha'e va'e ma Israel kuery oguerojevavy aguã vaka ra'y ouro guigua ojapo va'ekue, Betel ha'e Dã py omoĩ vy.

30 SENHOR ijayvu Jeú pe:

— Ndee ma xerenonde rupi ha'evea ramigua rejapo vy xee anhembopy'aague ha'e javi rupi remomba Acabe ro pygua kuery, ha'e rami rire neramymino jevy-jevvy ikuai va'e voi oguapy 'rã Israel kuery ruvixa renda áry — he'i.

31 Ha'e rami teĩ Jeú ma opy'a ha'e javi py e'ỹ oiko SENHOR Israel kuery ruete guigua lei rupi, neĩ ndojepe'ai guive Jeroboão Israel kuery oguerojevavyague ramigua gui.

Jeú omanoague

32 Ha'e va'e ára guive SENHOR omboypy Israel kuery yvy omokyrĩve aguã, Hazael ojukapa rire ijyvy ha'e javi rupi,

33 Jordão yakã guive kuaray oua katy peve, ha'e Gileade yvy ha'e javi. Ha'e va'e ma Gad, Rúben ha'e Manassés regua yvy itui va'ekue Arnom yvyugua katy'i Aroer oĩ va'e guive, Gileade ha'e Basã yvy ae.

34 Ha'e gui oĩve rei tema Jeú rekokue regua. Ha'e rami avi ipo'akaague ha'e mba'emo ojapo va'ekue ha'e javi noĩ 'rã teve kuaxia Israel pygua huvixa kuery rekokue oĩa re?

35 Ha'e gui ma Jeú ndoikovevei'i ma guamoĩ kueryague rami. Ha'e ramo onhono porãa

Samaria py. Ha'e gui ta'y Jeocaz ju oĩ huvixarã ngu rekovia.

³⁶ Samaria py Jeú vinte e oito ma'etỹ re huvixa oĩ va'ekue.

11

2 Crônicas 22.10-12

¹ Ha'e gui Acazias xy Atalia oendu opi'a omano maa. Ha'e vy opuã vy ojukapa guemiarirõ kuery voi.*

² Ha'e rã Acazias ra'y Joás ma ha'e kuery ojukaa ta jave Jorão rajy Jeoseba Acazias reindy va'e ogueraa jepe huvixa ra'y kuery mbyte gui. Ha'e rami vy onhomi peteĩ opy mbyteve katy hexe opena va'ety reve. Atalia gui onhomi vy ndojuka ukai nho.

³ SENHOR pegua opy ae Jeoseba onhomi mboapy meme ma'etỹ re. Ha'e va'e jave ma Atalia ae huvixa oĩ ha'e va'e yvy re.

2 Crônicas 23.1-11

⁴ Ha'e gui sete ma'etỹa py Joiada oenoĩ uka Cária guigua kuery ha'e harõa ikuai va'e ruvixa kuery.† Ha'e vy oĩa py omoinge ukapa SENHOR pegua opy ae. Ha'e kuery reve jogueroayvu. Ojapo avi ha'e kuery oura aguã SENHOR ropy ae. Ha'e vy mae ha'e kuery pe oexa uka huvixa ra'ykue.

⁵ Ha'e rami vy ha'e kuery pe ijayvu vy aipoe'i:

* **11:1** Guemiarirõ kuery ojukapa ha'e ae onhembouvixaxe vy.

† **11:4** Joiada ma sacerdote yvateve va'e ha'e Jeoseba me, Nhanduete pe ete oiko va'e. Gua'yxy reve onhomi huvixa ra'y Joás sete ma'etỹ oguereko peve, ha'e gui omoĩ uka huvixarã.

— Peẽ kuery ma mboapy henda py 'rã pendekuai. Peteĩ regua ma sábadu py peike vy pearõ 'rã huvixa ro py.

⁶ Ha'e gui amboae regua ma Sur Okẽ 'epy va'e py 'rã pearõ. Ha'e gui amboae regua ma okẽ jopya kuery ikuai va'e rovai rupi 'rã pearõ. Ha'e rami 'rã pearõ pekuapy kova'e oo.

⁷ Ha'e gui mokoĩ regua sábadu py oje'oi va'e kuery ha'e javi 'rã oarõ SENHOR pegua oo, huvixa yvýry.

⁸ Ha'e rami vy huvixa yvýry ae 'rã pendekuai, peteĩ-teĩ pendepo py tembiporu pereko reve. Ha'e gui mava'e rã rei penderyxy va'e mbyte rupi oaxa ta va'e pejuka 'rã. Huvixa reve ae 'rã peiko oẽ ovy jave, ha'e gui oike ouvy jave voi — he'i.

⁹ Ha'e ramo cem ikuai va'e-va'e ruvixa kuery ojapo okuapy sacerdote Joiada ojapo uka va'ekue ha'e javi. Ha'e rami vy peteĩ-teĩ ogueraa guexevegua avakue sacerdote Joiada oĩa py, sábadu ára py oike ha'e oẽ ta va'e kuery.

¹⁰ Ha'e ramo cem ikuai va'e-va'e ruvixa kuery pe sacerdote omboaxa hu'y guaxu ha'e hu'y jokoia huvixa Davi mba'ekue, SENHOR pegua opy omoĩ porã mbyre.

¹¹ Ha'e ramo huvixa ro rarõa kuery ikuai, peteĩ-teĩ guembiporu reve, huvixa ro oiporu kuaa ha'e oiporu kuaa e'ya rupi, altar ha'e templo peve.

¹² Ha'e gui mae ma Joiada oguenoẽ huvixa ra'ykue. Inhakã re coroa omoĩ vy ixupe ome'ẽ kuaxia para Nhanderujete ayvu oĩa. Ha'e rami vy nguvixarã omoĩ okuapy azeite oikyty reve. Ha'e vy ojepopete-pete reve ojapukai okuapy:

— Toiko riae nhanderuvixa!

2 Crônicas 23.12-15

¹³ Harõa ha'e heta va'e kuery o japukai okuapy rã Atalia oendu vy ha'e kuerya py ou SENHOR pegua opy.

¹⁴ Ha'e py oma'ẽ rã huvixa hi'aĩ ma oo yta yv'ýry huvixa va'e nhavõ hi'aĩaty py ae. Huvixa renonde ikuai avi harõa kuery ruvixa ha'e mimby guaxu monhe'ẽa kuery. Heta va'e kuery ha'e javi oguero vy'a okuapy, ha'e omonhe'ẽa avi mimby guaxu. Ha'e nunga Atalia oexa vy oao omondoro reve o japukai:

— Xerovaigua ra'e! Xerovaigua ra'e! — he'i.

¹⁵ Ha'e ramo sacerdote Joiada ma xondaro ruvixa kuery pe ijayvu vy aipoe'i:

— Kunha va'e penoẽ ke heravy hyxy okuapy va'e kuery mbyte rupi. Amongue hupive oo ta ramo pejuka 'rã kyxe py — he'i. Mba'eta sacerdote ae “Pejuka eme SENHOR pegua opy” he'iague rami.

¹⁶ Ha'e ramo ojopy okuapy kunha va'e. Ha'e rami vy kavaju rape õĩ va'e rupi ogueraa huvixa ro peve. Ha'e py mae ma ojuka.

2 Crônicas 23.16-21

¹⁷ Ha'e gui ma Joiada ojapo SENHOR pe ete ha'e kuery ikuai aguã regua, ha'e ae ha'e heta va'e kuery reve.

¹⁸ Ha'e ramo heta va'e kuery oyvy ha'e javi gui ou va'ekue oike okuapy Baal pegua oo py, ha'e vy ombovaipa. Ixupegua altar ikuai va'ekue omopẽmba okuapy, ta'angaa ikuai va'e voi. Baal pegua sacerdote Matã voi ojuka altar yvy'iry.

Ha'e gui sacerdote Joiada omoĩ SENHOR pegua oo rarõarã kuery.

¹⁹ Ha'e rami vy ogueraapa Cária guigua kuery ruvixa, harõa kuery ruvixa kuery ha'e heta va'e

kuery oyvy ha'e javi gui ou va'ekue. Ha'e va'e kuery ha'e javi reve ogueraa huvixa SENHOR pegua oo gui. Ha'e rami vy nhoarõa kuery rokẽ rupi tape oo va'e rupi oguenaõ huvixa ro py ae. Ha'e ramo Joás oguapy oiny tenda huvixa va'e nhavõ openaaty áry.

²⁰ Ha'e ramo heta va'e kuery oyvy gui ou va'ekue ha'e javi ovy'a okuapy, tetã rupi voi ha'eve rei va'e ikuai, huvixa ro py Atalia kyxe py ojukaa ma rire.

²¹ Joás ma sete ma'etỹ oguereko huvixarã omoĩa ypy'i jave.

12

2 Crônicas 24.1-14

¹ Israel pygua huvixa Jeú sete ma'etỹ re ma oĩ rire Joás oĩ huvixarã. Ha'e gui quarenta ma'etỹ re opena Jerusalém py. Ixy ma Berseba pygua Zíbia.

² Joás ma ha'evea ramigua ojapo oikovy SENHOR renonde, sacerdote Joiada ombo'e herekovya ja.

³ Ha'e rami teĩ ombojeroviaaty yvy'ã rupi ikuai va'e nombovaipai. Ha'e ramo heta va'e kuery mba'emo ome'ẽ okuapy ha'e py, heakuã porã va'e oapy avi teri okuapy.

⁴ Ha'e gui Joás aipoe'i sacerdote kuery pe:

— Pemono'õ 'rã peráta iky'a e'ỹ va'e SENHOR pe ome'ẽ mbyre, imposto re peteĩ-teĩ ome'ẽ va'ekue, amongue rekovia ome'ẽ mbyre, ha'e gui peráta peteĩ-teĩ onhenhandua'i rami ome'ẽ va'ekue SENHOR ropy guarã.

⁵ Ha'e va'e ma sacerdote ikuai va'e ae 'rã ojopy, peteĩ-teĩ oirũ kuery gui. Ha'e va'e py ha'e kuery omoatyrõ 'rã oo ivaipaa oĩa rupi — he'i.

⁶ Ha'e gui vinte e três ma'etỹ re ma huvixa Joás oĩ teĩ sacerdote kuery nomoatyrõi teri oo ivaipaague.

⁷ Ha'e ramo huvixa Joás oenoĩ sacerdote Joiada ha'e sacerdote kuery mboae. Ha'e vy aipoe'i ha'e kuery pe:

— Mba'e re tu napemoatyrõi ri oo ivaipaa oĩa rupi? Aỹ gui ma ndapejopyvei ma 'rã peráta peneirũ kuery gui. Ha'e rami 'rãgue py pemboaxapa 'rã oo moatyrõarã kuery pe — he'i.

⁸ Ha'e ramo sacerdote kuery ojou porã okuapy heta va'e kuery gui peráta ojopy ve'ỹ aguã, oo ivaipaa oĩa rupi ha'e kuery ae omoatyrõ ve'ỹ aguã.

⁹ Ha'e ramo sacerdote Joiada ma peteĩ hyru ojopy uka vy ombokua uka imbotya re. Ha'e vy altar yvýry omoĩ, SENHOR ropy oiķe va'e kuery oiporu kuaa regua re. Ha'e rami vy ha'e py ae sacerdote kuery okẽ rarõa ikuai va'e omoĩ peráta SENHOR pegua opy ogueru pyre ha'e javi.

¹⁰ Ha'e gui hyru py heta ma peráta oĩ nhavõ oexa rã huvixa pegua kuaxia re opena va'ety oo kuerei 'rã sacerdote yvateve va'e reve, ha'e vy oipapa vy omboyrupa 'rã okuapy SENHOR ropy peráta ogueru pyre.

¹¹ Ha'e rami vy peráta opesapa rire omboaxapa 'rã SENHOR pegua oo moatyrõa kuery re opena va'e kuery po py. Ha'e va'e kuery ju opaga 'rã oo apoa ha'e oo ivaipaague omoatyrõ va'e kuery pe,

¹² ita re omba'eapo ha'e imboa'ya kuery pe guive. Ha'e ramo ha'e kuery ojogua 'rã yvyra ha'e ita omoatyrõ mbyre SENHOR pegua oo ivaipaa oĩa rupi omoatyrõ aguã. Opaga avi SENHOR pegua oo omoatyrõa py oiporua va'erã ha'e javi.

¹³ Ha'e gui peráta SENHOR pegua oo py ogueru pyre gui ma ndojapoai hy'a prata guigua, neĩ tapyĩ araa, hy'a guaxu, mimby guaxu, neĩ hyru SENHOR pegua oo pyguarã ndojapoai ha'e va'e ouro ha'e prata gui.

¹⁴ Ha'e rami 'rãgue py omboaxapa omba'eapo va'e kuery re opena va'e kuery pe. Ha'e ramo ha'e va'e py omoatyrõ okuapy SENHOR pegua oo.

¹⁵ Ha'e ramive neĩ ndoikuaa potaavei avakue peráta jopyare re, omba'eapo va'e kuery pe ome'ẽ va'erã kuery re. Mba'eta ha'e kuery ma ojeroviapy meme ikuai omba'eapoa py.

¹⁶ Ha'e rã peráta mba'emo omboekovia aguã regua ha'e jejavya regua ome'ẽmby ma ndogueruai SENHOR pegua oo py. Ha'e va'e ma sacerdote kuery peguarã anho.

¹⁷ Ha'e va'e jave ma Síria pygua huvixa Hazael opu'ã vy joguero'a Gate tetã ojopy aguã, ha'e vy ipo'aka. Ha'e va'e rire Hazael kuery Jerusalém katy ooxe avi ojopy aguã.

¹⁸ Ha'e ramo Judá pygua huvixa Joás ma oipe'apa mba'emo iky'a e'ỹ va'erã guamoĩ kuery Judá pygua huvixa va'e SENHOR pe omboaxa va'ekue, Josafá, Jeorão ha'e Acazias. Oipe'a avi ouro SENHOR ropy ha'e huvixa ropy omoĩ porã mbyre. Ha'e va'e ma Síria pygua huvixa Hazael pe omondouka. Ha'e ramo nopenavei Jerusalém tetã re.

¹⁹ Ha'e gui oĩve rei tema Joás rekokue regua. Ha'e rami avi mba'emo ojapo va'ekue ha'e javi noĩ 'rã teve kuaxia Judá pygua huvixa kuery rekokue oĩa re?

2 Crônicas 24.25-27

²⁰ Ha'e gui ma Joás rembiguai kuery hovai opu'ã vy oipyxo okuapy Milo ro py, Sila katy jaguejy'i

javya py.

²¹ Ha'e vy hembiguai Simeate ra'y Jozacar ha'e Somer ra'y Jozabate ae oipyxopa okuapy ramo omano. Ha'e ramo onhono porãa tuu kuery rupa katy'i Davi rekoague py. Ha'e gui ta'y Amazias ju huvixarã oĩ nguu rekovia.

13

Israel pygua huvixa Jeoacaz oĩ jave guare

¹ Acazias ra'y Joás vinte e três ma'etỹ re ma Judá pygua huvixa oĩ rire Jeú ra'y Jeoacaz oĩ Israel pygua huvixarã. Samaria py opena dezessete ma'etỹ re.

² Ha'e va'e ma ha'eve'ỹ va'e ojapo oikovy SENHOR renonde, mba'eta Nabote ra'y Jeroboão Israel kuery oguerojejavyague rupi ae ju oiko, ndojepe'ai guive ha'e rami oikoague gui.

³ Ha'e nunga rupi SENHOR poxya hendy Israel kuery rovai. Ha'e rami vy omboaxapa Síria pygua huvixa Hazael ha'e ta'y Ben-Hadade po py, Jeoacaz oĩa pukukue re.

⁴ Ha'e rami teĩ SENHOR renonde Jeoacaz ojerure ramo oendu guive, mba'eta oexa Síria pygua huvixa Israel kuery ombojexavai rã.

⁵ Ha'e rami vy SENHOR peteĩ ombou Israel kuery reraa jepearã. Ha'e ramo Israel kuery ma Síria kuery po'akaa gui oo jepe nho vy ha'ekue rami ae ju ikuai ngoogue rupi.

⁶ Ha'e rami teĩ ndojepe'ai tema okuapy Jeroboão Israel kuery oguerojejavyague ramigua gui, ha'e va'ekue rupi ae tema ikuai, ndoipe'ai guive ta'angarã yvyra Samaria py omopu'ã mbyre.

⁷ Ha'e ramo Jeocaz pegua xondaro kuery ma Síria pygua huvixa omomba rire ndokuavei, cingüenta kavaju árygua ete'i e'ỹ vy, ha'e dez karóxa ha'e dez mil avakue yvy rupigua. Yvy ku'i rami ojapo omou'ũmba vy.

⁸ Ha'e gui oĩve rei tema Jeocaz rekokue regua. Ha'e rami avi mba'emo opo'akaa rupi ojapo va'ekue ha'e javi noĩ 'rã teve kuaxia Israel pygua huvixa kuery rekokue oĩa re?

⁹ Ha'e gui ma Jeocaz ndoikovevei'i ma guamoĩ kueryague rami. Ha'e ramo onhono porãa Samaria py. Ha'e ramo ta'y Jeoás ju oĩ nguú rekovia.

Israel pygua huvixa Jeoás oĩjave guare

¹⁰ Judá pygua huvixa Joás trinta e sete ma'etỹ re ma oĩ rire Jeocaz ra'y Jeoás oĩ Israel pygua huvixarã. Ha'e gui Samaria py opena dezesseis ma'etỹ re.

¹¹ Ha'e va'e ma ha'eve'ỹa ramigua ojapo oikovy SENHOR renonde. Ha'e rami vy ndojepe'ai Nabote ra'y Jeroboão Israel kuery oguerojavyague ramigua gui. Ha'e rami vy hekokue rupi ae oiko.

¹² Ha'e gui oĩve rei tema Jeoás rekokue regua. Ha'e rami avi Judá pygua huvixa Amazias rovai opu'ãague, ha'e mba'emo opo'akaa rupi ojapo va'ekue ha'e javi noĩ 'rã teve kuaxia Israel pygua huvixa kuery rekokue oĩa re?

¹³ Ha'e gui Jeoás ndoikovevei'i ma guamoĩ kueryague rami. Ha'e ramo onhono porãa Samaria py ae, Israel pygua huvixa kuery rupa yvýry. Ha'e gui hekovia ma oĩ Jeroboão.

Eliseu opa vygua ayvu omombe'u rire omanoague

¹⁴ Ha'e gui Eliseu ma ojexavai oupy mba'eaxy gui, omano rai'i ma. Ha'e ramo Israel pygua huvixa Jeoás ou oipou aguã. Ha'e vy hexe ojae'o vy aipoe'i:

— Xeru, xeru! Ha'vy Israel kuery karóxa ha'e kavaju árygua kuery!

¹⁵ Ha'e ramo ixupe Eliseu

— Ejopy ke peteĩ guyrapa ha'e hu'y — he'i. Ha'e ramo ojopy peteĩ guyrapa ha'e hu'y.

¹⁶ Aipoe'ive ju Israel pygua huvixa pe:

— Emoatã ke guyrapa — he'i ramo omoatã. Ha'e gui ma huvixa po áry Eliseu omoĩ opo.

¹⁷ Ha'e vy aipoe'i:

— Peipe'a janela kuaray puku-a katygua. Ha'e kuery oípe'a ramo Eliseu aipoe'ive ju:

— Emombo ke — he'i ramo omombo.

Aipoe'ive ju:

— Ha'e va'e hu'y ma SENHOR ipo'akaa regua kuaa ukaarã, hu'y Síria kuery re ipo'aka aguã regua, mba'eta Afeca py reitypa 'rã Síria kuery remomba peve — he'i.

¹⁸ Ha'e gui ma aipoe'ive teri:

— Hu'y rembyrekue ju ejopy — he'i ramo Israel pygua huvixa hu'y ojopy jevy ramo aipoe'i ixupe:

— Einupã ke yvy re — he'i. Ha'e ramo mboapykue yvy re oinupã ma vy opytu'u.

¹⁹ Ha'e rami rã ixupe Nhanderuete remimbo'e ivai vaipa vy aipoe'i:

— Cinco-kue e'ỹ vy seis-kue reinupã va'e rire Síria pygua kuery reity ete 'rãgue remomba peve.

Ha'e rami teĩ aỹ mboapykue'i 'rã reity Síria pygua kuery — he'i.

²⁰ Ha'e gui ma Eliseu omano. Ha'e ramo onhono porãa.

Ha'e gui Moabe pygua kuery regua ma ára pyau ojeupity nhavõ ijyvy re jogueru jepi 'rã mba'emo oipe'apa aguã.

²¹ Ha'e gui ma peteĩ ava retekue hetarã kuery ojaty jave oexa okuapy Moabe pygua kuery ou rã. Ha'e rami vy hetekue ma Eliseu rupa py rive omombo okuapy. Ha'e gui Eliseu kãgue re hetekue oje'a ramove ava va'e oikove jevy vy opu'ã ho'amy.

²² Jeocaz oĩa pukukue re Síria pygua huvixa Hazael ombojexavai imbokuapy Israel kuery.

²³ Ha'e ramo SENHOR omboaxy nho oayvu vy. Ha'e kuery re oma'ẽ Abraão, Isaque ha'e Jacó reve guexeve guarã ojapo va'ekue re ima'endu'a vy. Nomombaxe etei, guenonde gui nomomboi teri guive.

²⁴ Ha'e gui Síria pygua huvixa Hazael omano ma ramo ta'y Ben-Hadade ju oĩ nguu rekovia.

²⁵ Jeocaz oĩ jave hexeve Ben-Hadade joguero'a vy ojopy ixupegua tetã ikuai va'ekue. Ha'e va'e tetã ma Jeocaz ra'y Jeoás ju ojopypa Ben-Hadade po'akaa gui. Mboapykuea ma Jeoás oitypa vy ojopy Israel kuery retã ikuai va'ekue.

14

2 Crônicas 25.1-4

¹ Jeocaz ra'y Jeoás mokoĩ ma'etỹ re ma Israel pygua huvixa oĩ rire Joás ra'y Amazias oĩ Judá pygua huvixarã.

² Ha'e va'e ma vinte e cinco ma'etỹ oguereko huvixa oĩ ypy'i jave py, ha'e vinte e nove ma'etỹ re opena Jerusalém py. Ixy rery ma Jeoadã, Jerusalém pygua ae.

³ Ha'e ma ha'evea ramigua ojapo oikovy SENHOR renonde rupi, teĩ guamoĩ Davi rami ete'ỹ ju ta'vy. Ha'e rami vy nguú Joás ojapoague ramigua meme ojapo oikovy.

⁴ Ha'e rami avi ombojeroviaaty yvy'ã rupi ikuai va'e nombovaipai. Ha'e rami vy ha'e va'e rupi teri heta va'e kuery mba'emo ome'ẽ, ha'e heakuã porã va'e oapy okuapy.

⁵ Ha'e gui opo'akaa re oĩ atã ma rire ojuka ukapa guembiguai kuery tuu jukaare.

⁶ Ha'e rã ijukaare ra'y kuery ma ndojuka ukai, Moisés kuaxia re omboparaague rami vy, mba'eta SENHOR ojapo uka vy aipoe'i: “Tuu kuery ma ndojukaai 'rã ta'y kuery ojapo vaiague re, ta'y kuery voi ndojukaai 'rã tuu kuery ojapo vaiague re. Peteĩ-teĩ ojukaa 'rã ha'e ae ojejavyague re”, he'iague rami.

2 Crônicas 25.5-13

⁷ Yvyugua Juky 'epy va'e oĩa py Amazias ojuka Edom pygua kuery dez mil, ha'e vy joguero'aa py ojopy Sela tekoa. Ha'e va'e ma omboery ju Jocteel, aỹ peve guarã.

2 Crônicas 25.17-24

⁸ Israel pygua huvixa ma Jeocaz ra'y Jeoás, Jeú ramymino va'e. Ha'e va'ea katy Amazias omondouka ayvu mombe'uarã kuery.

— Peju, jajoguero'a — he'i uka.

⁹ Ha'e rami teĩ Israel pygua huvixa Jeoás ombovai Judá pygua huvixa Amazias:

— Ha'e gui Líbano yvy re ma je peteĩ juu rakuaendy hi'aĩ va'e oayvu omondouka yary ha'e py hi'aĩ avi va'e pe: “Eme'ẽ na nderajy xera'y ra'yxyrã”, he'i uka. Ha'e rami teĩ juu rakuaendy re mymba kuery Líbano yvy regua opyrõmba rive.*

¹⁰ Ha'e gui ndee ma anhetẽ ete Edom pygua kuery re ndepo'aka va'ekue, ha'e rami vy nekuraxõ re oĩ renhemboyvate reixea. Ha'e nungakue rerovy'a vy ndero py ae repyta 'rãgue. Mba'e re tu rejeity ukaxe ri mba'emo vai py, Judá pygua kuery reve? — he'i uka.

¹¹ Ha'e rami teĩ Judá pygua huvixa Amazias noendu potai. Ha'e rami vy oo nho Judá regua Bete-Semes tekoa py joe opu'ã aguã Israel pygua huvixa Jeoás reve.

¹² Ha'e gui ma Israel kuery renonde rupi Judá pygua kuery oitypaa. Ha'e vy peteĩ-teĩ onhamba ngoo katy.

¹³ Ha'e gui Bete-Semes py ae Israel pygua huvixa Jeoás ojopy Judá pygua huvixa Joás ra'y Amazias, Acazias ramymino va'e. Ha'e rami vy Jerusalém py oo vy oitypa tetã kora rokẽ Efraim 'epy va'e guive ojerea katy'i okẽ hi'aĩague peve, cento e oitenta metros va'ekue ha'e javi.

¹⁴ Ha'e rami vy oipe'apa ouro, prata ha'e mba'emo ryrú SENHOR ropy ikuai va'ekue, huvixa ro py mba'emo omoĩ porã mbyre ha'e javi guive. Ogueraa avi avakue mba'emo re omboekovia va'erã. Ha'e gui mae ma ojevý ju Samaria katy.

Israel pygua huvixa Jeoás omanoague

* **14:9** “Juu rakua endy” he'ia ma Amazias ombojaru reia rupi ijayvu vy, ha'e rã “Yary hi'aĩ va'e” he'ia ma ojee ae ijayvu vy.

15 Ha'e gui oĩve rei tema Jeoás rekokue regua. Ha'e rami avi Judá pygua huvixa Amazias re opu'ãague, ha'e mba'emo opo'akaa rupi ojapo va'ekue ha'e javi noĩ 'rã teve kuaxia Israel pygua huvixa kuery rekokue oĩa re?

16 Ha'e gui ma Jeoás ndoikovevei'i ma guamoĩ kueryague rami. Ha'e ramo onhono porãa Samaria py, Israel pygua huvixa kuery rupa yrýry ae. Ha'e ramo ta'y Jeroboão ju oĩ nguú rekovia.

2 Crônicas 25.25-28

17 Jeocaz ra'y Jeoás Israel pygua huvixa omano ma rire Joás ra'y Amazias Judá pygua huvixa oikove ranhe quinze ma'etỹ re.

18 Ha'e gui oĩve rei tema Amazias rekokue regua. Ha'e rami avi mba'emo opo'akaa rupi ojapo va'ekue ha'e javi noĩ 'rã teve kuaxia Judá pygua huvixa kuery rekokue oĩa re?

19 Ha'e va'e rovai Jerusalém py jogueroayvua ramo onha Laquis katy. Ha'e rami teĩ hakykue omondoukaa avakue Laquis peve. Ha'e rami vy ha'e pyve ojuka.

20 Ha'e rami vy kavaju áry ogueru vy Jerusalém tetã py ae onhono porãa, tetã Davi rekoague py tuu kuery rupa yvýry.

21 Ha'e gui ta'y Uzias ma dezesseis ma'etỹ oguereko reve Judá pygua kuery omoĩ okuapy tuu Amazias rekovia.

22 Ha'e va'e ma Elate tetã omoatyrõ ma vy ojapo Judá kuery rekoarã, tuu Amazias guamoĩ kueryague rami ndoikovevei'i ma rire.

Israel pygua huvixa Jeroboão mokoĩa va'e oĩjave

guare†

²³ Joás ra'y Amazias Judá pygua huvixa quinze ma'etỹ re ma oĩ jave Samaria py oĩ Jeoás ra'y Jeroboão Israel pygua huvixarã. Ha'e rami vy quarenta e um ma'etỹ re oĩ huvixa.

²⁴ Ha'e va'e ma mba'emo vai anho ojapo oikovy SENHOR renonde rupi. Neĩ ruxã'i ma voi ndojepe'ai Nabote ra'y Jeroboão Israel kuery oguero-jejavyague ramigua gui.

²⁵ Ha'e va'e ma Israel kuery omoĩ atã ju ijyvy apy rupi, Hamate py jaikeaty guive yvy joja reia regua ye'ẽ rembe peve, SENHOR Israel kuery ruete ijayvuague rami vy, guembiguai Amitai ra'y profeta Jonas Gate-Hefer pygua ayvu rupi.

²⁶ Mba'eta SENHOR oexa rã Israel kuery opa mba'e py ojexavai okuapy, ndoikoi guive Israel kuery repyarã, neĩ escravo ha'e escravo e'ỹ voi.

²⁷ Ha'e va'e jave ma SENHOR nda'ijayvui teri Israel rery ombogue aguã re yva guy rupi gui. Ha'e rami vy Jeoás ra'y Jeroboão pe ogueraa jepe uka.

²⁸ Ha'e gui oĩve rei tema Jeroboão rekokie regua. Ha'e rami avi joe opu'ãa rupi Judá regua tetã Damasco ha'e Hamate re ipo'akaague Israel rekoarã, ha'e mba'emo opo'akaa rupi ojapo va'ekue ha'e javi noĩ 'rã teve kuaxia Israel pygua huvixa kuery rekokie oĩa re?

²⁹ Ha'e gui Jeroboão ndoikovevei'i ma nguu kuery Israel pygua huvixa ikuai va'ekue rami. Ha'e ramo ta'y Zacarias ju oĩ nguu rekovia.

† 14:22 Jeoás ra'y Jeroboão pe ma “Jeroboão mokoia va'e” 'ea, mba'eta jypygua Jeroboão Nabote ra'y va'e oĩ ae ma va'ekue Israel pygua huvixa.

15

2 Crônicas 26.1-15

¹ Vinte e sete ma'etỹ re ma Israel pygua huvixa Jeroboão oĩ jave py Amazias ra'y Azarias oĩ Judá pygua huvixarã.*

² Ha'e va'e ma dezesseis ma'etỹ oguereko jave py oĩ ypy'i huvixa, ha'e vy cinqüenta ma'etỹ re opena Jerusalém py. Ixy ma Jecolias, Jerusalém pygua ae.

³ Ha'e ma ha'evea ramigua ojapo oikovy SENHOR renonde rupi, nguu Amazias ojapoague rami meme.

⁴ Ha'e rami teĩ nombovaipai guive ombojerovi-aaty yvy'ã rupi ikuai va'e. Ha'e rupi heta va'e kuery mba'emo ome'ẽ teri, ha'e heakuã porã va'e guive oapy okuapy.

2 Crônicas 26.16-23

⁵ Ha'e gui SENHOR omomba'eaxy huvixa. Ha'e ramo lepra revegua oiko omano peve, oo ha'e ae'i oĩ aguã py. Ha'e ramo ta'y Jotão ju opena oikovy hoo re, ijyvy pygua kuery re guive.

⁶ Ha'e gui oĩve rei tema Azarias rekokie regua. Ha'e rami avi mba'emo ojapo va'ekue ha'e javi noĩ 'rã teve kuaxia Judá pygua huvixa kuery rekokie oĩa re?

⁷ Ha'e gui Azarias ndoikovevei'i ma guamoĩ kueryague rami. Ha'e ramo onhono porãa tuu kuery rupa yvýry ae, Davi rekoague py. Ha'e ramo ta'y Jotão ju oĩ nguu rekovia.

Israel pygua huvixa Zacarias oĩ jave guare

⁸ Trinta e oito ma'etỹ re ma Azarias Judá pygua huvixa oĩ rire Jeroboão ra'y Zacarias oĩ Israel

* **15:1** Azarias rery mboae ma Uzias raka'e (14.21, 15.13).

pygua ruvixarã. Samaria py opena seis jaxy re ete'i.

⁹ Ha'e va'e ma ha'eve'ỹ va'e ojapo oikovy SENHOR renonde, nguu kuery ojapoague ramigua ae. Ndojepe'ai Nabote ra'y Jeroboão Israel kuery oguero-jejavyague ramigua gui. Ha'e rami vy hekokue rupi ae oiko.

¹⁰ Ha'e va'e rovai opu'ã Jabes ra'y Salum. Heta va'e kuery oexaa py oipyxo vy ojuka. Ha'e vy ha'e ju oĩ hekovia.

¹¹ Ha'e gui oĩve rei tema Zacarias rekokue regua. Ha'e rami avi mba'emo ojapo va'ekue ha'e javi noĩ 'rã teve kuaxia Israel pygua huvixa kuery rekokue oĩa re?

¹² Ha'e rami vy ojeupity Jeú pe SENHOR ijayvuague: “Neramymino jevy kuery ikuaia peve ha'e kuery oguapy 'rã tenda Israel kuery re openaaty áry”, he'iague rami ae oiko raka'e.

Israel pygua huvixa Salum oĩjave guare

¹³ Trinta e nove ma'etỹ re ma Uzias Judá pygua huvixa oĩ rire Jabes ra'y Salum oĩ Israel kuery ruvixarã. Ha'e va'e ma peteĩ jaxy ete'i opena Samaria py.

¹⁴ Ha'e gui ma Tirza tetã gui Gadi ra'y Menaém Samaria py ou vy oipyxo Jabes ra'y Salum, ha'e vy ojuka. Ha'e gui ha'e ju oĩ hekovia.

¹⁵ Ha'e gui oĩve rei tema Salum rekokue regua. Ha'e rami avi nguvixa rovai opu'ãague, ha'e mba'emo ojapo va'ekue ha'e javi noĩ 'rã teve kuaxia Israel pygua huvixa kuery rekokue oĩa re?

¹⁶ Ha'e ramo Menaém ojukapa Tifsa pygua kuery, Tirza guive ikuai va'ekue ha'e javi reve, ixupe guetã rokẽ ndoipe'ai ramo rive. Ha'e rami vy

omomba ha'e omondoro ukapa kunhague hye guaxu'i va'ekue rye.

Israel pygua huvixa Menaém oĩ jave guare

¹⁷ Trinta e nove ma'etỹ re ma Judá pygua huvixa Azarias oĩ rire Gadi ra'y Menaém oĩ Israel pygua ruvixarã. Ha'e vy dez ma'etỹ re opena Samaria py.

¹⁸ Ha'e va'e ma ha'eve'ỹ va'e anho ojapo oikovy SENHOR renonde rupi. Ndojepe'ai Nabote ra'y Jeroboão Israel kuery oguerojejavyague ramigua gui. Ha'e rami vy hekokue rupi ae oiko.

¹⁹ Ha'e ramo Síria pygua huvixa Pul ou ijyvy re opu'ã aguã. Ha'e va'e Pul pe Menaém ome'ẽ trinta e três toneladas prata guigua, onhembopo'aka ukavexe vy.

²⁰ Ha'e va'e peráta ma Israel ha'e javi rupi gui Menaém ojopy Assíria pygua huvixa pe ome'ẽ aguã. Ipo'akapa ha'e oguerekopa va'e peteĩ-teĩ gui ojopy cingüenta hatã'i va'e prata guigua. Ha'e rire ma Assíria pygua huvixa oo ju oyvy katy, Israel yvy re ndopytavei.

²¹ Ha'e gui oĩve rei tema Menaém rekokue regua. Ha'e rami avi mba'emo ojapo va'ekue ha'e javi noĩ 'rã teve kuaxia Israel pygua huvixa kuery rekokue oĩa re?

²² Ha'e gui Menaém ndoikovevei'i ma guamoĩ kueryague rami. Ha'e gui ta'y Pecaías ju oĩ nguu rekovia.

Israel pygua huvixa Pecaías oĩ jave guare

²³ Cingüenta ma'etỹ re ma Judá pygua huvixa Azarias oĩ rire Menaém ra'y Pecaías oĩ Israel pygua huvixarã. Samaria py ae opena mokoĩ ma'etỹa peve.

24 Ha'e va'e ma ha'eve'ỹ va'e ojapo oikovy SENHOR renonde rupi. Ndojepe'ai Nabote ra'y Jeroboão Israel kuery oguerojejavague ramigua gui. Ha'e rami vy hekokue rupi ae oiko.

25 Ixupegua xondaro ruvixa ma Remalias ra'y Peca. Ha'e va'e ma Pecaías re opu'ã vy oipyxo Samaria tetã py, huvixa ro ikorapa va'e py ae. Ojuka avi Argobe ha'e Arié. Peca revegua ma cinqüenta avakue ikuai Gileade pygua meme. Ha'e vy huvixa ojuka rire ha'e ju oĩ hekovia.

26 Ha'e gui oĩve rei tema Pecaías rekokue regua. Ha'e rami avi mba'emo ojapo va'ekue ha'e javi noĩ 'rã teve kuaxia Israel pygua huvixa kuery rekokue oĩa re?

Israel pygua huvixa Peca oĩ jave guare

27 Cinqüenta e dois ma'etỹ re ma Judá pygua huvixa Azarias oĩ rire Remalias ra'y Peca oĩ Israel pygua ruvixarã. Samaria py ae opena vinte ma'etỹ re.

28 Ha'e va'e ma ha'eve'ỹ va'e ojapo oikovy SENHOR renonde rupi. Ndojepe'ai Nabote ra'y Jeroboão Israel kuery oguerojejavague ramigua gui.

29 Israel pygua huvixa Peca oĩ jave py ou Assíria pygua huvixa Tiglate-Pileser. Ha'e va'e ou vy ipo'aka Ijom re, Abel-Bete-Maaca, Janoa, Quedes, Hazor, Gileade, Galiléia ha'e Naftali yvy ha'e javi re. Ha'e rupi ikuai va'ekue ogueraapa oyvy Assíria katy.

30 Ha'e gui ma Remalias ra'y Peca rovai Elá ra'y Oséias opu'ã vy oipyxo, ha'e vy ojuka. Ha'e rami vy ha'e ae ju oĩ hekovia, vinte ma'etỹ re ma Uzias ra'y Jotão Judá pygua huvixa oĩ rire.

³¹ Ha'e gui oĩve rei tema Peca rekokue regua. Ha'e rami avi mba'emo ojapo va'ekue ha'e javi noĩ 'rã teve kuaxia Israel pygua huvixa kuery rekokue oĩa re?

2 Crônicas 27.1-9

³² Mokoĩ ma'etỹ re ma Remalias ra'y Peca Israel pygua huvixa oĩ rire Uzias ra'y Jotão oĩ Judá pygua ruvixarã.

³³ Ha'e va'e ma vinte e cinco ma'etỹ oguereko jave py oĩ ypy'i huvixarã. Ha'e vy dezesseis ma'etỹ re opena Jerusalém py. Ixy ma Zadoque rajy Jerusa.

³⁴ Ha'e ma ha'eva rami oiko SENHOR renonde rupi, nguu Uzias oikoague ha'e javi rami.

³⁵ Ha'e rami teĩ nombovaipai ae tema ombojerovi-aaty yvy'ã rupi ikuai va'e. Ha'e rami rã yvy'ã rupi heta va'e kuery mba'emo ome'ẽ ha'e heakuã porã va'e oapy okuapy. Jotão ma ojapo uka SENHOR pegua oo rokẽ yvate rupi guarã.

³⁶ Ha'e gui oĩve rei tema Jotão rekokue regua. Ha'e rami avi mba'emo ojapo va'ekue ha'e javi noĩ 'rã teve kuaxia Judá pygua huvixa kuery rekokue oĩa re?

³⁷ Ha'e va'e jave py SENHOR omboypy Judá rovai guarã ombou aguã Síria pygua huvixa Rezim ha'e Remalias ra'y Peca.

³⁸ Ha'e gui Jotão ndoikovevei'i ma guamoĩ kueryague rami. Ha'e ramo tuu kuery rupa yvýry ae onhono porãa, Davi rekoague py. Ha'e gui ta'y Acáz ju oĩ nguu rekovia.

16

2 Crônicas 28.1-4

¹ Dezessete ma'etỹ re ma Remalias ra'y Peca Israel pygua huvixa oĩ rire Jotão ra'y Acaz oĩ Judá pygua ruvixarã.

² Acaz ma oĩ ypy'i jave vinte ma'etỹ ramo'i oguereko. Ha'e gui dezesseis ma'etỹ re opena Jerusalém py. Ha'e va'e ma ha'eve'ỹa ramigua ojapo oikovy SENHOR nguete renonde rupi, guamoĩ Davi rami e'ỹ.

³ Mba'eta Israel pygua huvixa kuery reko rami oiko. Ha'e vy gua'y ae oapy nguete ramigua pe, amboae regua kuery Israel kuery renonde gui SENHOR oipe'a va'ekue ojeguarupy ojapo okuapyague rami.

⁴ Ombojeroviaaty yvy'ã rupi ikuai va'e py voi mba'emo ome'ẽ oikovy, heakuã porã va'e oapy avi yvy'ã rupi, yvyra rogue ana ikuai va'e guýry rupi guive.

2 Crônicas 28.16-21

⁵ Ha'e gui ma Jerusalém tetã re jogueru nhoguenoiny Síria pygua huvixa Rezim ha'e Israel pygua huvixa Remalias ra'y Peca reve, ha'e pygua re opu'ã aguã. Ojoko okuapy Acaz oĩa teĩ nda'ipo'akai hexe.

⁶ Ha'e va'e jave py Síria pygua huvixa Rezim ipo'aka ju Elate tetã Síria reguarã. Ha'e va'e gui oipe'apa judeu ikuai va'ekue. Ha'e gui Elate katy Síria pygua kuery ju oo vy ha'e py ikuai aỹ peve.

⁷ Ha'e ramo Acaz ma Assíria pygua huvixa Tiglate-Pileser pe omondouka ayvu mombe'uarã. Ha'e vy aipoe'i uka:

— Xee ma nerembuguai ha'e ndera'y aiko. Eju ha'vy, xereraa jepe Síria ha'e Israel pygua huvixa

po'akaa gui, mba'eta ha'e kuery opu'ã okuapy orerovai — he'i uka.

⁸ Ha'e rami vy prata ha'e ouro guigua SENHOR pegua templo ropy ikuai va'ekue Acaz oipe'a vy omondoukapa Assíria pygua huvixa pe, huvixa ro py ikuai va'ekue voi omboaxa ixupe.

⁹ Ha'e ramo Assíria pygua huvixa oendu vy Damasco tetã re ju oo opu'ã aguã. Ha'e va'e tetã re ipo'aka ma vy ha'e pygua kuery escravo-rã oguer-aapa Quir katy. Ha'e vy ojuka avi Rezim.*

2 Crônicas 28.22-25

¹⁰ Damasco tetã katy huvixa Acaz voi oo Assíria pygua huvixa Tiglate-Pileser reve joexa aguã. Ha'e py ma peteĩ altar oexa vy sacerdote Urias pe omondouka oa'ãmba ha'e ha'angaa ojapo uka va'ekue, ha'e nunga ha'e javi'i oĩa rami vy.

¹¹ Ha'e ramo sacerdote Urias ojapo peteĩ altar huvixa Acaz Damasco tetã py oexa va'ekue ramigua, ojapo ukaague ha'e javi rami. Damasco tetã gui huvixa Acaz ou jevy e'ỹ re ma voi sacerdote Urias ojavopa.

¹² Damasco gui huvixa ou ma vy oexa altar. Ha'e rami vy ha'e katy onhemboja vy mba'emo ome'ẽ hi'áry.

¹³ Ha'e rami vy oapy mymba, mba'emo aju guigua guive ome'ẽ. Altar áry onhoẽ mba'emo rykue, ha'e hi'áry rupi omboayvipa avi mymba kuery ruguykue, peteĩ rami ikuai aguã regua ome'ẽ va'ekue guigua.

¹⁴ Ha'e rã altar overa va'e guigua SENHOR renonde oĩ va'ekue ma oipe'a heravy oo rexei oĩague gui,

* **16:9** Damasco ma Síria hyvy re opena va'e huvixa retã, aỹ peve voi.

SENHOR pegua oo ha'e omba'e altar mbyte gui, ha'e vy omba'e altar yvy'iry ju oguerova, kuaray apu'a'ia katy.

¹⁵ Ha'e gui huvixa Acaz ojapo ukave ju sacerdote Urias pe. Ha'e vy aipoe'i:

— Altar tuvixave va'e áry ma eapy aje'ive nhavõ reme'ẽ va'e, ha'e mba'emo aju guigua ka'aru nhavõ reme'ẽ va'e guive, ha'e xee huvixa mba'emo apy uka va'e, ha'e mba'emo aju guigua ame'ẽ va'e. Hi'áry rupi remboayvi 'rã mba'emo oapya aguã ome'ẽ mbyre ruguykue ha'e javi. Ha'e rã altar overa va'e guigua ma xee ae aiporu 'rã xemba'ekuaa aguã — he'i.

¹⁶ Ha'e ramo huvixa Acaz ojapo ukaague rami meme sacerdote Urias ojapo.

¹⁷ Ha'e gui mba'emo rendarã omoĩ mbyre gui ma huvixa Acaz ojaya imbotya oĩ va'ekue, ha'e gui hi'áry gui omboi hy'a ikuai va'ekue. Ha'e gui mba'emo yy mbotya oĩ va'e voi omboi vaka ra'angaa overa va'e guigua áry oĩague gui, ha'e vy ita ombojopeague áry rive ju omboguejy.

¹⁸ Omboi avi oo oikeaty ao'iarã omoĩ mbyre sábado py anho'i oiporu va'ekue. SENHOR ro roka katy gui omboi avi huvixa oikeaty. Ha'e va'ekue ma omboipa, Assíria pygua huvixa oipotaa rami rive.

2 Crônicas 28.26,27

¹⁹ Ha'e gui oĩve rei tema Acaz rekokue regua. Ha'e rami avi mba'emo ojapo va'ekue ha'e javi noĩ 'rã teve kuaxia Judá pygua huvixa kuery rekokue oĩa re?

²⁰ Ha'e gui Acaz ndoikovevei'i ma guamoĩ kueryague rami. Ha'e ramo onhono porãa tuu

kuery rupa yvýry, Davi rekoague py. Ha'e ramo ta'y Ezequias ju oĩ hekovia.

17

Israel pygua huvixa Oséias oĩ jave guare

¹ Doze ma'etỹ re ma Acáz Judá pygua huvixa oĩ rire Elá ra'y Oséias oĩ Israel pygua ruvixarã. Samaria py ae opena nove ma'etỹ peve.

² Ha'e va'e ma ha'eve'ỹ va'e ojapo oikovy SENHOR renonde rupi, teĩ huvixa ymavegua kuery rami e'ỹ guive.

Samaria tetã re ipo'akaa ha'e Israel kuery escravo-rã ogueraapaa ague

³ Ha'e gui ma Oséias rovai ou Assíria pygua huvixa Salmaneser. Ha'e va'e rembiguai Oséias oiko, ixupe mba'emo ome'ẽ oikovy guive.

⁴ Ha'e ramo Assíria pygua huvixa ojeupe “Xere Oséias opu'ã” he'i, mba'eta Egito pygua huvixa Sô oĩa katy ayvu mombe'uarã omondouka ramo, ha'e jypy guare rami e'ỹ nome'ẽvei kuerei mba'emo huvixa Assíria pygua pe, ma'etỹ nhavõ ome'ẽague rami e'ỹ. Ha'e nunga rupi Assíria pygua huvixa ojokua vy omboty nhuã py.

⁵ Mba'eta huvixa Assíria pygua ma ijyvy jave rupi oiko vy Samaria tetã re ou vy mboapy ma'etỹ re ojoko.

⁶ Oséias nove ma'etỹ re ma oĩ rire Assíria pygua huvixa ipo'aka Samaria re. Ha'e vy ogueraapa Israel kuery oyvy Assíria katy. Ha'e rami vy Hala tetã py ju omboekoa, Habar ha'e Gozã yakã yvýry, ha'e gui Média pygua kuery retã ikuai va'e rupi.

Mba'e ojapo vai rã pa ogueraapaa ague

⁷ Ha'e va'e nunga oiko raka'e mba'eta SENHOR nguete pe Israel kuery ojejavypa ramo, Egito yvy gui oguerupa rire teĩ, Egito pygua huvixa Faraó po'akaa rupi ikuaiague gui. Ha'e rami rire teĩ amboae regua tuete ramigua kuery ju ha'e kuery omboete okuapy.

⁸ Yvy regua kuery reko rupi ikuai, Israel kuery renonde gui SENHOR oipe'apa va'ekue rekokie rupi ae, ha'e Israel pygua huvixa kuery amboae rami rei ombo'eague rami.

⁹ Ha'e rami vy SENHOR nguete rovai Israel kuery ojapo ha'eve'ỹ va'e. Ha'e vy yvy'ã rupi ojapo okuapy ha'e kuery oikuaa rami rive ombojerovia atyrã, guekoa ikuai va'e rupi, nhoarõa kuery ikuai ha'e tetã ikorapa va'e ha'e javi rupi.

¹⁰ Ha'e vy yvy'ã rupi ha'e yvyra rogueana ikuai va'e ha'e javi guýry rupi omopu'ã avi imo'amy ita ha'e yvyra ta'angarã.

¹¹ Ombojeroviaaty yvy'ã rupi ikuai va'e ha'e javi py oapy okuapy heakuã porã va'e, ha'e kuery renonde gui SENHOR amboae regua oipe'apa va'ekue reko rami ae ju. Ha'e vy opa marã ikuai SENHOR ombopoxy aguã rami rive.

¹² Mba'emo ra'angaa pe rive ikuai. Ha'e va'e nunga re SENHOR ijayvu vy aipoe'i: “Ha'e ramigua peẽ kuery ndapejapoi 'rã”, he'i va'ekue ri.

¹³ Mba'eta profeta ha'e imba'ekuaa va'e kuery ha'e javi rupi SENHOR ijayvu va'ekue Israel ha'e Judá kuery pe. Ha'e vy aipoe'i: “Pejepe'a nho ke tape vai rupi pendekuaia gui, ha'e gui pemoĩ porã xee ajapo uka va'e ha'e ayvu aeja va'ekue, lei peneramoĩ kuery pe ambopara uka va'ekue xerembigui profeta kuery pe”, he'i va'ekue.

14 Ha'e rami teĩ ha'e kuery noendu potai okuapy. Ha'e rami 'rãgue py inhakã ratãve tema oje'oivý nonhe'ẽ renduxeĩ vy, guamoĩ kuery SENHOR nguete re ndojeroviaiaigue rami ae ju.

15 Ha'e kuery noendu potai okuapy ayvu SENHOR oeja va'ekue ha'e guamoĩ kuery reve guexeve guarã ojapo va'ekue re, neĩ ha'e kuery pe ijayvu ete jepiague re. Ha'e rami 'rãgue py ta'angaa ndovarei va'e pe rive ikuai, ha'e kuery ae ju ndovarei va'e ikuai peve. Mba'eta amboae regua kuery reko rupi ikuai, SENHOR “Napendekuai 'rã ha'e rami”, he'ĩ va'ekue ri.

16 SENHOR nguete ojapo uka va'ekue ha'e kuery omboykepa vy ha'e kuery oikuaa rami rive ojapo okuapy ta'angaarã mba'emo rykukue gui. Mokoĩ toro ra'y ra'angaarã ojapo, ha'e yvyra omopu'ã avi imo'amy mba'emo ra'angaarã rive. Ha'e vy omboete okuapy yva re ikuai va'e, ha'e tuete ramigua Baal pe rive ikuai.

17 Gua'y ha'e guajy kuery ae oapy okuapy nguete ramigua pe ome'ẽ vy. Ha'e vy onhembo'e okuapy imba'ekuaa aguã re rive, oexa'ã kuaa va'e kuery re anho ojerovia vy. SENHOR renonde rupi ojeko me'ẽ okuapy ha'eve'ỹ va'e ojapo aguã, ombopoxy aguã rami rive.

18 Ha'e nunga rupi SENHOR ojou vai ete Israel kuery, ha'e vy guenonde gui oipe'apa. Omomby-tave ranhe va'e ma Judá kuery anho.

19 Ha'e rami teĩ Judá kuery voi nomoĩ porãĩ SENHOR nguete ojapo uka va'ekue. Ha'e rami 'rãgue py Israel kuery ikuaia rami ae ju ikuai.

20 Ha'e nunga rupi SENHOR oeja Israel kuery regua ha'e javi. Omoingo axy rei vy omboaxapa hov-

aigua kuery po py, guenonde gui oipe'apa peve.

²¹ Mba'eta Davi ramymino kuery po gui SENHOR Israel kuery oipe'apa ma rire Nabote ra'y Jeroboão nguvixarã ha'e kuery omoĩ okuapy ramo ha'e va'e ojapo Israel kuery SENHOR re ojeroviaague gui ojepe'a vy ojejavypa aguã rami.

²² Ha'e rami vy Israel kuery ikuai Jeroboão ojejavyague rupi anho, neĩ peteĩgueve ma voi ndojepe'ai ha'e rami ikuaiia gui,

²³ SENHOR guenonde gui Israel kuery oipe'apa peve, guembiguai profeta kuery rupi ijayvuague ha'e javi rami vy. Ha'e rami vy Assíria yvy katy escravo-rã ogueraa ukapa raka'e Israel kuery, aỹ peve ha'e py ae ikuai.

Assíria pygua huvixa Samaria tetã py hekoa va'erã ogueru rukaveague

²⁴ Ha'e gui ma huvixa Assíria pygua ogueru rukave ju Babilônia tetã pygua, Cuta, Ava, Hamate ha'e Sefarvaim gui, Samaria tetã py hekoa va'erã Israel kuery rekoague py. Ha'e ramo Samaria tetã re ha'e kuery ipo'aka ma vy onhemboekoa okuapy ha'e katy tetã ikuai va'e ha'e javi rupi.

²⁵ Ha'e kuery ikuai ypy jave SENHOR renonde ojererokyjea rupi e'ỹ ranhe ikuai. Ha'e ramo ha'e kuery mbyte rupi SENHOR ombou guary ha'e kuery va'e regua jukaarã.

²⁶ Ha'e ramo Assíria pygua huvixa pe omombe'ua vy aipo'ea:

— Samaria tetã py hekoa aguã remondouka va'ekue ma ndoikuaai rei okuapy ha'e va'e yvy regua tuuete ombojerovia aguã. Ha'e nunga rupi ae ha'e kuery mbyte rupi ombou rima guary, ha'e

ramo ojukapa rai'i, ha'e pygua tuuete nomborovia kuaai okuapy ramo — 'ea.

²⁷ Ha'e ramo Assíria pygua huvixa aipoe'i uka:

— Peraa ju ha'e katy peteĩ sacerdote ha'e gui peru va'ekue, ha'e katy oo vy ha'e kuery ombo'e oikovy aguã ha'e pygua tuuete ombojerovia aguã re — he'i.

²⁸ Ha'e ramo oo ju peteĩ sacerdote Samaria gui ogueru pyre, ha'e vy Betel py oiko. Ha'e va'e ma nhombo'e oikovy SENHOR renonde ojererokyjea rupi ikuai aguã re.

Samaria pygua kuery joo rami e'ỹ-e'ỹ rei ombojerovia okuapyague

²⁹ Ha'e rami teĩ peteĩ-teĩ regua ojapo teri okuapy ha'e kuery ruete ra'angaa rive tetã py ikuai rupi, ha'e omopu'ã imo'amy yvy'ã rupi ombojerovia atyrã Samaria pygua kuery ojapo va'ekue ha'e javi py.

³⁰ Ha'e rami vy Babilônia guigua kuery ojapo okuapy Sucote-Benote ra'angaa, Cuta guigua ma Nergal ra'angaa ojapo okuapy, Hamate guigua ma Asima ra'angaa ojapo,

³¹ Aveu kuery ma Nibaz ha'e Tartaque ra'angaa ojapo, ha'e rã Sefarvaim guigua kuery ma gua'y ha'e guajy kuery ae oapy okuapy tata py nguete ra'angaa Adrameleque ha'e Anameleque peguarã.

³² Ha'e rami rei teĩ SENHOR ojererokyjea rupi avi ikuai, va'eri ha'e kuery regua omoĩ avi okuapy sacerdote kuery ombojeroviaaty yvy'ã rupi ikuai va'e py, ha'e pygua kuery re vy mba'emo ome'ẽ aguã.

33 Ha'e rami py SENHOR ojererokyjea rupi ikuai va'eri nguueete ra'angaa ombojeroviaa rupi avi ju, ha'e kuery ikuaiague pygua kuery reko rami vy.

34 Aỹ peve ma ha'e kuery gueko ymague rupi ae tema ikuai. SENHOR renonde ojererokyjea rupi e'ỹ ikuai, oayvu ha'e oipotaa oeja va'ekue rupi e'ỹ guive, neĩ lei Jacó ramymino kuery pe SENHOR ombopara uka vy ojapo uka va'ekue rupi. Ha'e va'e ma omboery ju Israel raka'e.

35 Mba'eta ha'e kuery reve SENHOR guexeve guarã ojapo vy aipoe'i va'ekue: “Pembojerovia eme tuuete mboae rive, neĩ ha'e nunga renonde rupi peĩ eme penerenapy'ã re, ha'e kuery pe pendekuai eme, peme'ẽ eme mba'emo guive.

36 SENHOR pe anho ha'eve, Egito yvy gui opo'aka etea rupi ha'e opo oupi reve penerenoẽ va'ekue pe ae. Henonde ma pejererokyjea rupi pendekuai, henonde penerenapy'ã re peĩ 'rã guive, ha'e ixupe ae 'rã peme'ẽ mba'emo.

37 Ha'e gui oayvu ha'e oipotaa oeja va'ekue, lei, ha'e nunga pendeivy ojapo uka va'ekue ma pemoĩ porã pota 'rã ára nhavõ. Ha'e rã tuuete mboae ramigua ma pembojerovia eme.

38 Penderexarai eme guive guexeve guarã ojapo va'ekue re. Pembojerovia eme tuuete mboae ramigua rive.

39 SENHOR Penderuete renonde pejererokyjea rupi anho 'rã pendekuai. Ha'e ramo pendereraa jepepa 'rã penderovaigua kuery po gui”, he'i va'ekue.

40 Ha'e rami teĩ ha'e kuery ndojapypxakai ha'e nunga re. Ha'e rami 'rãgue py gueko ymague rupi ae tema ikuai.

⁴¹ Ha'e rami py ha'e va'e regua kuery ma SENHOR ojererokyjea rupi ikuai va'eri ombojerovia avi okuapy ta'angarã ha'e kuery ae ojapo va'ekue. Guamoĩ kuery ikuaiague rami ae ju ta'y kuery ha'e hamymino kuery voi ikuai, aỹ peve.

18

2 Crônicas 29.1,2

¹ Ha'e gui mboapy ma'etỹ re ma Elá ra'y Oséias Israel pygua huvixa oĩ jave py Acáz ra'y Ezequias oĩ Judá pygua ruvixarã.

² Ha'e va'e oĩ ypy'i jave vinte e cinco ma'etỹ oguereko, ha'e vy vinte e nove ma'etỹ re opena Jerusalém py. Ixy ma Zacarias rajy Abi.

³ Ha'e va'e ma ha'evea ramigua ojapo oikovy SENHOR renonde rupi, guamoĩ Davi ojapoague ha'e javi rami.

⁴ Ombojeroviaaty yvy'ã rupi ikuai va'ekue ombovaipa vy omopẽmba ita omopu'ã mbyre, oitypa guive ta'angarã yvyra omopu'ã mbyre. Omboa'ypa mboi ra'angaa overa va'e guigua Moisés ojapo va'ekue, mba'eta ha'e va'e jave ha'e va'e pe Israel kuery oapy 'rã okuapy heakuã porã va'e, Neustã omboery vy.

⁵ Ezequias ma ojerovia oikovy SENHOR Israel kuery ruete re. Ha'e oĩ rire nda'ipovei ha'ekue ramigua, Judá pygua huvixa kuery ma voi ndoikoi, neĩ ha'e oiko e'ỹ mbove voi.

⁶ Mba'eta SENHOR pe ae ma voi oiko, ndojepe'ai ixupe oikoa gui, ha'e vy omoĩ porãmba Moisés rupi SENHOR ojapo uka va'ekue.

⁷ Ha'e ramo hexeve SENHOR oiko. Mamo rã rei ooa py tema ha'evea ramigua meme ojapo. Assíria

pygua huvixa rovai re opu'ã, oipota va'e ndo-japoxevei vy.

⁸ Ojukapa guive filisteu kuery Gaza ha'e ijyvýry tekoa ikuai va'e peve, harõa kuery oikuaa potaaty ha'e tetã ikorapa va'e py voi.

⁹ Ha'e gui ma irundy ma'etỹ re ma huvixa Ezequias oĩ jave, ha'e sete ma'etỹ re ma Elá ra'y Oséias Israel pygua huvixa oĩ jave py ou Assíria pygua huvixa Salmaneser kuery Samaria tetã re, ha'e vy ojokopa.

¹⁰ Ha'e gui mboapy ma'etỹa py ipo'aka. Ha'e va'e jave py mboapy meme ma'etỹ ma ojapo Ezequias oĩague, ha'e nove ma'etỹ ojapo Israel pygua huvixa Oséias oĩague.

¹¹ Assíria pygua huvixa ma oyvy katy ae ogueraapa Israel kuery ha'e javi. Hala py ju omboekoa, Habor katy'i Gozã yakã yvýry, tetã Média pygua kuery rekoa ikuai va'e rupi guive.

¹² Ha'e nunga oiko mba'eta SENHOR nguete ha'e kuery nonhe'ẽ rendui okuapy rire. SENHOR guexeve guarã ojapo va'ekue rupi e'ỹ ikuai, hembiguai Moisés ojapo uka va'ekue rupi e'ỹ guive. Noendu potai, ha'e ndojapoi guive okuapy.

2 Crônicas 32.1-8; Isaías 36.1-3

¹³ Ha'e gui catorze ma'etỹa re ma huvixa Ezequias oĩ jave py ou Assíria pygua huvixa Senaque-ribe. Ha'e va'e ma Judá regua tetã ikorapa va'e ha'e javi re opu'ã vy ipo'aka.

¹⁴ Ha'e ramo Judá pygua huvixa Ezequias ma Laquis tetã py omondouka guembiguai huvixa Assíria pygua oĩa katy. Ha'e vy aipoe'i uka:

— Ha'eve'ỹa rami aiko va'ekue. Ejepe'a ke xeyvy gui. Ha'e gui opa mba'e reme'ẽ uka va'e tema ame'ẽmba 'rã ndevy — he'i uka.

Ha'e ramo huvixa Assíria pygua ojapo Judá pygua huvixa Ezequias dez mil quilos prata ha'e mil quilos ouro ome'ẽ aguã rami.

¹⁵ Ha'e ramo ixupe Ezequias ome'ẽ prata SENHOR ropy ojou va'ekue ha'e javi, ngoo py ae omoĩ porã va'ekue guive.

¹⁶ Ha'e rami vy SENHOR pegua templo rokẽ ha'e ijyta oĩ va'e gui Ezequias omboipa ouro Judá pygua huvixa ae omonheovãague. Ha'e nunga ha'e javi ome'ẽ avi Assíria pygua huvixa pe.

¹⁷ Ha'e ramive ma Assíria pygua huvixa Laquis tetã py oĩa gui omondouka reta xondaro kuery Jerusalém py huvixa Ezequias oĩa katy, Tartã, Rabe-Saris ha'e Rabsaqué rupive. Ha'e va'e kuery ma Jerusalém tetã py oupa. Ovaẽmba ma vy ijatypa okuapy yy omboty pyre yvy'ã re oĩ va'e gui yy oxyry ouvvyaty rovai katy, tape ao joiaty kuery yvy via yvýry.

¹⁸ Ha'e rami vy ha'e kuery oenoĩ uka huvixa Ezequias. Ha'e ramo ha'e kuery ijaty okuapya py huvixa ombou uka guembiguai kuery Hilquias ra'y Eliaquim huvixa ro re opena va'ety, kuaxia para re opena va'e Sebna, ha'e gui Asafe ra'y Joá mba'emo oiko va'ekue mboparaaty.

2 Crônicas 32.9-20; Isaías 36.4-22

¹⁹ Ha'e ramo ha'e kuery pe Rabsaqué aipoe'i:

— Aipopeje ke Ezequias pe: Po rami Assíria pygua huvixa yvateve va'e ijayvu: Mba'e nunga re tu rejerovia?

²⁰ Ha'e ramo ndevy pe xeyvuu: Ndee ore kuery re repu'ã aguã re renhembopy'aa ma ayvu rive'i. Marã ramigua kuery re tu rejerovia reikovy, xerovai repu'ã aguã?

²¹ Egito pygua kuery re rima rejerovia, ha'e rami teĩ ha'e kuery ma popoka takua ovopa va'e ramigua rive, mba'eta ha'e va'e re amongue ojeko rã ipo py oixu'upa 'rã. Ha'e ramigua ae 'rã oiko Egito pygua huvixa Faraó ha'e hexe ojerovia va'e kuery ha'e javi re.

²² Ha'e rã xapy'a rei xevy aipopeje 'rã: “Ore ma SENHOR Oruete re ae rojerovia va'e”, peje teĩ ha'e va'e peguare e'ỹ teve ombojeroviaaty yvy'ã rupi ikuai va'e ha'e altar Ezequias oitypa va'ekue? Mba'eta ha'e ma Judá ha'e Jerusalém pygua kuery pe aipoe'i va'ekue: “Kova'e altar Jerusalém py oĩ va'e katy anho 'rã pembojerovia pekuapy”, he'i va'ekue pendevy.

²³ Ha'e nunga rupi ejerure na xeruvixa Assíria pygua pe, ha'e gui xee ma ame'ẽ 'rã ndevy dois mil kavaju, xapy'a rei avakue hi'áry guarã rejou ri ramo.

²⁴ Mba'e re tu rejerovia reikovy Egito pygua karóxa ha'e kavaju árygua kuery re? Mba'eta xeruvixa rembiguai yvyĩgueve teĩ nderakykue monha 'rã.

²⁵ Ha'e gui xapy'a rei xee nda'u SENHOR reve'ỹ ri aju peneretã amomba aguã? Any, mba'eta SENHOR ae xevy aipoe'i: “Tereo ke, epu'ã ha'e kuery yvy re, ha'e emomba”, he'i va'ekue xevy.

²⁶ Ha'e rami rã Rabsaqué pe Hilquias ra'y Eli-aquim, Sebna ha'e Joá ombovai vy aipoe'i okuapy:

— Rojerure ndevy: Ore nerembiguai kuery pe ndeayvu ke aramaico ayvu py anho, roendu kuaa

rã. Ndeayvuvu eme judeu kuery ayvu py, heta va'e kuery tetã kora áry rupi ikuai va'e oendu kuaa e'ỹ aguã — he'i.

²⁷ Ha'e rami teĩ Rabsaqué ombovai:

— Ha'e gui pẽvy ha'e penderuvixa remien-durã anho teve xeruvixa xembou xeayvu aguã? Avakue tetã kora áry rupi ikuai va'e pe guive e'ỹ teve xeayvu, mba'eta peẽ kuery rami avi ha'e kuery voi ikuai guepoxi ho'u ha'e otyrai ae oy'u okuapy aguã rami — he'i.*

²⁸ Ha'e rami vy Rabsaqué opu'ã vy ijayvu atãve ho'amy judeu kuery ayvu py. Ha'e vy aipoe'i:

— Pejapyxaka ke Assíria pygua huvixa yvateve va'e ayvu re.

²⁹ Po rami xeruvixa ijayvu: “Penhembotavy uka eme Ezequias pe, mba'eta ha'e ma napendereraa jepei 'rã xepo gui.

³⁰ Ezequias tapendeapo eme SENHOR re pejerovia aguã rami, mba'eta aipoe'i: ‘SENHOR nhandereraa jepe 'rãe, ha'e vy kova'e tetã nomboaxai 'rã Assíria pygua huvixa po py', he'i 'rã.”

³¹ Pejapyxaka eme Ezequias ayvu re. Mba'eta po rami Assíria pygua huvixa ijayvu: “Pejapo ke xereve peteĩ rami nhandekuai aguã, ha'e vy peju xea katy. Ha'e rami vy peteĩ-teĩ pekaru 'rã penemba'e vinho ha'e figo'a re, ha'e penemba'e ygua gui ae 'rã pey'u pekuapy,

³² xee pendeyvy re xee aju peve. Ha'e gui ma xee rogueraa 'rã peteĩ yvy pendeyvy rami ae itui va'e katy. Ha'e va'e yvy ma mba'emo aju ha'e

* **18:27** Ha'e rami ijayvu, mba'eta tetã ojokopa ha'e pygua kuery ho'u va'erã ha'e yy oy'u aguã ojou e'ỹ aguã, tetã re ipo'akaxe vy.

uva rykue oikoa, mbojape ha'e uva, oliveira ty ha'e ei oata e'ÿa, peiko puku aguã pemanomba e'ÿ re. Ha'e nunga rupi pejapyxa eme Ezequias ayvu re. Mba'eta penembotavya rupi rive 'SENHOR nhandereraa jepe 'rã', he'i pẽvy.

³³ Mba'eta yvy regua kuery ruete ra'angaa ikuai va'e nda'u ogueraa jepe ri yvy Assíria pygua huvixa po gui?

³⁴ Mba'eta mamó tu ikuai Hamate ha'e Arpade pygua kuery ruete ra'angaa? Mamó tu ikuai Sefarvaim, Hena ha'e Iva pygua kuery ruete ra'angaa? Ha'e kuery nda'u ogueraa jepe raka'e Samaria tetã xepo gui?

³⁵ Mba'eta ha'e va'e yvy re ikuai va'e ruete ra'angaa regua mava'e rei ogueraa jepe oyvy xepo gui. Mba'exa 'rã tu ha'vy SENHOR ogueraa jepe Jerusalém xepo gui?" he'i.

³⁶ Ha'e rami heta va'e kuery oendu teĩ okyrirĩmba okuapy, peteĩve ma voi nombovai, huvixa "Pembovai eme" he'i rire.

³⁷ Ha'e ramo Hilquias ra'y Eliaquim mba'emo re opena va'ety, kuaxia re opena va'ety Sebna ha'e Asafe ra'y Joá mba'emo oiko va'ekue ombopara va'ety jogueru ju Ezequias oĩa py. Oao omondoropa va'ekue reve ou vy ixupe omombe'u okuapy Rabsaqué ijayvuague ha'e javi.

19

Isaías 37.1-7

¹ Ha'e nunga huvixa Ezequias oendu vy omondoro oao, ha'e ajukue voxa guigua py rive onheovãmba vy oike SENHOR pegua oo py.

² Ha'e rami vy Amoz ra'y profeta Isaías oĩa katy omondouka ngoo re opena va'ety Eliaquim ajukue voxa guigua py onheovã va'ekue reve, kuaxia re opena va'ety Sebna ha'e sacerdote kuery yvatekueve va'e guive,

³ Isaías pe ha'e kuery aipoe'i aguã:

— Po rami Ezequias aipoe'i: “Kova'e ára ma jajexavai aguã ha'e nhanembopagaa rã nhaxĩmba aguã ára, kunha oikuavã'i ta teĩ oguereko ete aguã na'imbaraetevei va'e rami nhandekuai.

⁴ Mba'eta Assíria pygua huvixa remimbou Rabsaqué ijayvu va'ekue Nhanderuede oikove va'e rovai. Ijayvua SENHOR Nderuede oendu vy ijayvu ete 'rãgue. Ha'e nunga rupi ejaupakai ke ixupe jakuave'i teri va'e re”, he'i aguã.

⁵ Ha'e ramo Isaías oĩa py huvixa Ezequias rembiguai kuery ou ramo

⁶ Isaías aipoe'i ha'e kuery pe:

— Aipopeje ke penderuvixa pe: “Po rami SENHOR ijayvu: Ekyje eme ayvu rendu va'ekue káuxa. Ha'e va'e ayvu rupi ma xerovai ae Assíria pygua huvixa rembiguai kuery ijayvu okuapy.

⁷ Ha'e rami teĩ hexe ambou 'rã peteĩ nhe'ẽ imongy-jearã. Ha'e ramo ixupe mba'emo omombe'ua rã oendu vy ojepe'a ju 'rã ovy ovy katy ae. Ha'e gui ma ha'e py ajapo 'rã kyxe py ojukaa aguã rami”, he'i.

Isaías 37.8-13

⁸ Ha'e gui ma Rabsaqué oo ju vy oikuaa Assíria pygua huvixa kuery Libna tetã re opu'ã okuapya, mba'eta oendu ma voi huvixa Laquis tetã re opu'ãa gui ojepe'a ma ovyague.

⁹ Assíria pygua huvixa oendu avi “Etiópia pygua huvixa Tiraca ma je ou oiny nderovai opu'ã vy”, 'ea ramo. Ha'e rami vy peteĩgue ju Ezequias oĩa katy omondouka guembiguaí kuery. Ha'e vy aipoe'i uka ha'e kuery pe:

¹⁰ — Po rami pendeayvu 'rã Judá pygua huvixa Ezequias pe: “Enhembotavy uka eme nderuete re rejeroviaa py. Mba'eta aipo're: ‘Jerusalém tetã ma nomboaxai 'rã Assíria pygua huvixa po py’, 're.

¹¹ Ndee nerendui teve Assíria pygua huvixa kuery yvy jave re ojapo va'ekue? Mba'eta omomba ete. Ha'e nunga rupi ndee rexa'ã ri ty'y reo jepe aguã?

¹² Mba'eta yvy regua ruete ra'angaa ikuai va'e nda'u ogueraa jepe ri raka'e xeramoĩ kuery omomba aguã gui? Ha'e va'e kuery ma Gozã, Harã ha'e Rezefe pygua, ha'e Éden ramymino kuery Telassar py ikuai va'ekue.

¹³ Ha'e mamotu oiko aỹ Hamate pygua huvixa, ha'e Arpade, Sefarvaim tetã, Hena ha'e Iva pygua huxixa kuery?” — he'i uka.

Isaías 37.14-20

¹⁴ Ha'e gui ma tembiguai kuery po gui kuaxia para Ezequias ojopy vy ogueroayvu. Ha'e rami vy SENHOR pegua oo py oike vy oexa uka imoiny henonde.

¹⁵ Ha'e rami vy SENHOR renonde oiapukai vy aipoe'i:

— SENHOR Israel kuery ruete, anjo kuery pepo áry rupi reguapy reiny va'e repenaa py, ndee anho'i reiko yvy jave regua kuery ruete. Ndee ma yva ha'e yvy apoare.

¹⁶ SENHOR, ejapyxaka rendu pota aguã. Eipe'a ke nderexa, rexa pota aguã. Ha'e vy endu pota Sena-

queribe ijayvuague ha'e javi re, mba'eta Oreruete reikove va'e, nderovai ae ijayvu.

¹⁷ Ha'e gui SENHOR, anhetẽ ete ae Assíria pygua huvixa kuery omomba raka'e yvy regua ikuai va'e, ha'e kuery yvy guive.

¹⁸ Ha'e gui oapypa guive ha'e kuery ruete ra'angaa oguereko va'ekue. Ha'e rami avi ha'e nunga ma tuuete e'ỹ ae, avakue rembiapo, yvyra ha'e ita guigua rive. Ha'e nunga rupi ae omomba.

¹⁹ Ha'e ramo SENHOR Oreruete, orereraa jepe ke ipo gui, yvy regua ha'e javi oikuaa aguã ndee anho SENHOR reikoa — he'i.

Isaías 37.21-35

²⁰ Ha'e gui Amoz ra'y Isaías oayvu ogueraa uka Ezequias pe:

— Po rami SENHOR Israel kuery ruete ijayvu: Assíria pygua huvixa Senaqueribe káuxa xevy rejerure ramo xee aendu ae ma.

²¹ Ha'e rami vy po rami xee SENHOR xeayvu hexe. Ndere ma kunhataĩgue'i Sião pygua rajy kuery opuka rei okuapy. Nderakykue Jerusalém pygua rajy kuery ogueroa-rova oakã.

²² Mba'eta mava'e re tu ndeayvu vai? Mava'e tu rejojai? Mava'e rovai rupi tu ndeayvu ha'e nderexa py rema'ẽ vaikue rei? Xee Israel kuery ruete xeky'a e'ỹ va'e rovai ae.

²³ Mba'eta nerembiguai kuery rembo'e SENHOR rovai ijayvu aguã re. Ha'e vy aipo're: “Xekaróxa reta va'e vy ajeupi 'rã yvyty áry peve, Líbano yvy re mombyryvea rupi teĩ. Xee aitypa 'rã ha'e py yary yvatekueve ha'e cipreste iporãgueve ikuai va'e, avaẽ 'rã mombyryvea py apyta aguã, ka'aguy inhanavea py peve.

24 Ha'e gui yvy ajo'o vy ay'u amboae regua kuery pegua yy gui, ha'e Egito yvy re apyrõ vy rive amombirupa yakã ikuai va'e", 're va'ekue.

25 — Ha'e rami teĩ nerendui teve yma rupi ma voi xee ae amoĩ ha'e va'e nunga oiko aguã, ymave guive anhembopy'a ae ma ha'e rami aguã re? Ha'e rami vy aỹ ma amoingo ete ma ha'e nungakue. Xee ae aipotaa rami vy ndee rembovaipa karamboae tetã ikorapa va'ekue.

26 Ha'e nunga rupi ae ha'e pygua kuery ikangypa, okyjepa ha'e oxĩmba rei raka'e. Ha'e rami vy okanhymba vyvoi nhuũ rami rive, e'ỹ vy jai rogue pyau, nhuũ oo ao'ia áry henhoĩ rive va'e rami, e'ỹ vy mba'emo onhotỹ mbyre ijaju e'ỹ re okaipa va'e rami rive.

27 Ha'e rã xee ma aikuaa porã reguapy reiny rã, repu'ã reovy ha'e reike ju rejuvy nhavõ, ha'e gui xerovai repu'ã reia guive.

28 Ha'e ramo xerovai repu'ã reia ha'e renhemboyvate reia aendupa ma vy aỹ ma nexĩ re amoĩ 'rã ty'aĩ ndereruarã, ndejuru re amoĩ avi 'rã juru xã, ha'e rami vy ajapo 'rã rejuague rupi ae ju rejevy aguã rami.

29 — Ha'e gui ndee Ezequias reikuaa aguã ma pova'e 'rã oiko: Aỹ kova'e ma'etỹ ma peẽ kuery pekaru 'rã mba'emo ha'e ae gui henhoĩ va'ekue re, ha'e gui amboae ma'etỹ ma ha'e va'ekue gui ikuai va'ekue re ju 'rã pekaru. Ha'e rã mboapy ma'etỹa py ma penhotỹ ju 'rã mba'emo, ha'e gui pemono'õ 'rã. Penhotỹ 'rã uva, hi'a pe'u aguã.

30 Ha'e gui Judá regua rembyre oo jepe va'ekue ma hapo ju 'rã yvy katy, ha'e vy hi'árykue ma hi'a ju 'rã.

³¹ Mba'eta Jerusalém tetã py ikuai 'rã okuave va'e, Sião yvyty re ikuai 'rã oo jepe va'ekue. SENHOR ixondaro reta va'e ae 'rã ojapo, nhanderayvu etea rupi.

³² — Mba'eta po rami SENHOR ijayvu Assíria pygua huvixa rekorã re: “Ha'e ma kova'e tetã py ndoikei 'rãe, neĩ peteĩve hu'y nomomboi 'rã tetã katy, hu'y jokoia reve nonhembojai 'rã ovy, neĩ vvy nombo'yvatei 'rã guive tetã kora áry rupi ojeupi aguã.

³³ Ha'e rami 'rãgue py tape ouague rupi ae ju 'rã ojevy. Kova'e tetã py ndoikei 'rãe”, he'i SENHOR.

³⁴ “Mba'eta xee ae ajoko 'rã tetã araa jepe vy, xejee ha'e xerembiguai Davi re ama'ẽ vy”, he'i.

2 Crônicas 32.21,22; Isaías 37.36-38

³⁵ Ha'e gui ma ha'e va'e pyavyve anjo SENHOR-a guigua ou vy Assíria pygua kuery ijatya rupi ojuka cento e oitenta e cinco mil. Ko'ẽgue okuave'i va'e ovy vy oexa rã hetekue rive ikuai.

³⁶ Ha'e ramo Assíria pygua huvixa Senaqueribe ojepe'a ju ovy. Ojevy vy ngetã ae Nínive py ju opýta.

³⁷ Ha'e gui ma nguete ra'angaa Nisroque pegua opy omboetea py oĩ jave ta'y kuery ae Adrameleque ha'e Sarezzer ojuka kyxé py. Ha'e vy onhamba jogueravy Ararate vvy katy. Ha'e ramo ta'y Esar-Hadom ju oĩ nguu rekovia.

20

2 Crônicas 32.24; Isaías 38.1-8

¹ Ha'e va'e jave py huvixa Ezequias imba'eaxy vy omano ta ma oupy. Ha'e ramo oĩa py ou Amoz ra'y profeta Isaías. Ha'e vy aipoe'i ixupe:

— Po rami SENHOR ijayvu: “Emoatyrõ mba'emo ndero py ikuai va'e, mba'eta remano 'rã, ndereikovevei ta ma”, he'i.

² Ha'e ramo Ezequias ojere vy ngoo mbotya re ngova omboja oupy. Ha'e vy SENHOR pe ojerure vy aipoe'i:

³ — SENHOR, ajerure ndevy. Nema'endu'a ke nerenonde rupi ha'evea rami aikoague re, xepy'a ha'e javi py. Ha'evea ramigua ajapo aikovy va'ekue nerenonde rupi — he'i. Ha'e vy ojae'o vaipa oupy.

⁴ Ha'e gui Isaías ma tetã mbyte gui oo e'ỹ mbove ma voi ixupe SENHOR ombou ju oayvu. Ha'e vy aipoe'i:

⁵ — Ejevvy ke, ha'e vy aipo're xevygua kuery ruvixa Ezequias va'e pe: Po rami SENHOR neramoĩ Davi ruete va'e ijayvu: “Xee aendu ma renhembo'ea, nderexay aexa guive. Ma'ẽ, xee romonguera 'rã. Ha'e ramo mboapy araa py reo 'rã SENHOR pegua oo py.

⁶ Ha'e vy amoĩve 'rã nde'ára quinze ma'etỹ peve ju, ha'e rogueraa jepe 'rã Assíria pygua huvixa po gui, kova'e tetã guive. Aepy 'rã kova'e tetã xejee ha'e xerembiguaĩ Davi re ama'ẽ vy”, he'i.

⁷ Isaías aipoe'ive ju:

— Peru ke peteĩ figo ru'ũgue — he'i ramo ha'e kuery ogueru vy omoĩ huvixa ai re. Ha'e ramo okuera ju.

⁸ Ezequias aipoe'i Isaías pe:

— Mba'exagua hexa pyrã tu aexa 'rã aikuaa aguã SENHOR xemonguera ete 'rãa, mboapy araa py SENHOR pegua oo py aa aguã?

⁹ Isaías ombovai:

— Pova'e nunga SENHOR oexa uka 'rã ndevy, reikuaa aguã oayvuague ojapo 'rãa. Mava'e pa reipotave? Escada rupi kuaray'ã tenonde katy oove ma voi 'rã dez pyrõa, tyrã pa hakykue katy?

¹⁰ Ha'e ramo Ezequias aipoe'i:

— Ndaxyi'i ae guive dez pyrõa kuaray'ã tenonde katy oove vyvoi. Ha'e rami aguã ma nda'evei. Ha'e rami 'rãgue py tojevny ju dez pyrõa hakykue katy — he'i.

¹¹ Ha'e ramo SENHOR pe profeta Isaías ojavukai ramo escada Acáz ojapo va'ekue rupi ojapo dez pyrõa hakykue katy ju ojevny aguã rami.

Isaías 39.1-8

¹² Ha'e va'e jave py Babilônia pygua huvixa Baladã ra'y Merodaque-Baladã va'e ma “Huvixa Ezequias haxy oupy” 'ea rã oendu vy oĩa katy ombou kuaxia para, mba'emo ome'ẽ va'erã reve.

¹³ Ha'e ramo herua kuery ovaẽ rã Ezequias oguervy'a vy ha'e kuery pe oexa uka mba'emo omoĩ porãaty py oguereko va'e ha'e javi: prata, ouro, tembi'u irũrã, azeite iporãve va'e ha'e tembi-poru joe opu'ãa pygua. Omoĩ porãaty py ikuai va'e ha'e javi oexa uka. Neĩ peteĩ'i voi Ezequias ndoexa ukai ha'e kuery pe, ngoo py ae, neĩ openaa ha'e javi rupi oguereko va'e.

¹⁴ Ha'e ramo huvixa Ezequias oĩa py profeta Isaías ou vy oporandu ixupe:

— Mba'e nunga re tu avakue ou va'ekue ijayvu okuapy ra'e? Magui tu ou okuapy ndea py?

Ezequias ombovai:

— Peteĩ yvy mombyryvea gui ou, Babilônia gui ae — he'i.

¹⁵ Ha'e ramo oporanduve ju:

— Mba'e tu ha'e kuery oexa okuapy ndero py?
Ezequias ombovai:

— Xero py oexa okuapy mba'emo ikuai va'e ha'e javi. Xemba'e amoĩ porãaty py oĩ va'e regua neĩ peteĩve ndaexa ukai ha'e kuery pe — he'i.

¹⁶ Ha'e gui ma Isaías aipoe'i Ezequias pe:

— Endu ha'vy SENHOR ixondaro reta va'e ayvu.

¹⁷ “Ovaẽ 'rã ára ndero py ikuai va'e ha'e javi Babilônia yvy katy oguerapaa aguã, ymave guive neramoĩ kuery omoĩ porã va'ekue kova'e ára peve. Ndoejaai 'rã neĩ peteĩ regua ma voi”, he'i SENHOR.

¹⁸ Ndera'y kuery rereko va'ekue ae voi ogueraapaa avi 'rã okuapy, Babilônia pygua huvixa ro py oa'yĩjo pyre meme ikuai aguã — he'i.*

¹⁹ Ha'e ramo Ezequias aipoe'i Isaías pe:

— Pova'e ayvu SENHOR guigua remombe'u va'e ma ha'eve va'e — he'i, ojeupe ae “Xee aikuaa rã aikovea ja mby'a porã anho ha'e ha'evopa rei'i ta merami”, he'i vy.

2 Crônicas 32.32,33

²⁰ Ha'e gui oĩve rei tema Ezequias rekokue regua. Ha'e rami avi yy omboty vy tetã mbyte peve yy ogueru aguã haperã ojapoague, ha'e mba'emo opo'akaa rupi ojapo va'ekue ha'e javi noĩ 'rã teve kuaxia Judá pygua huvixa kuery rekokue oĩa re?

²¹ Ha'e gui Ezequias ndoikovevei'i ma guamoĩ kueryague rami. Ha'e ramo ta'y Manassés ju oĩ nguu rekovia.

21

2 Crônicas 33.1-9

* **20:18** Ha'e va'e jave ma huvixave kuery oa'yĩjo uka 'rã guembiguai kuery ngoo rupi guarã.

¹ Manassés ma doze ma'etỹ oguereko jave py oĩ huvixarã. Ha'e vy cinqüenta e cinco ma'etỹ re opena Jerusalém py. Ixy rery ma Hefzibá.

² Ha'e va'e ma ha'eve'ỹ va'e ojapo oikovy SENHOR renonde rupi, amboae regua kuery Israel kuery renonde gui SENHOR oipe'apa va'ekue ikuaiague rami ae ju.

³ Ha'e rami vy omoatyrõmba ju ombojeroviaaty yvy'ã rupi ikuai va'e nguú Ezequias ombovaipa va'ekue, altar Baal peguarã ojapo reta guive. Omopu'ã avi imo'amy ta'angaarã yvyra guigua Israel pygua huvixa Acabe omopu'ã va'ekue ramigua. Ha'e vy guenapy'ã re oĩ yva re jaxy-tata ikuaia katy omboetea rupi.

⁴ SENHOR pegua opy rupi eteve voi ojapo altar-rã, SENHOR aipoe'iague: “Jerusalém py amoĩ rã xerery”, he'iague py.

⁵ SENHOR pegua oo roka mokoĩve oĩ va'e rupi ojapo avi altar jaxy-tata yva re ikuai va'e ha'e javi peguarã.

⁶ Ha'e rami vy gua'y ae oapy reve ome'ẽ, ha'e arai rupi rive imba'ekuaa ha'e oexa'ã oikovy. Oporandu uka oikovy omanogue mboayvua ha'e imba'evyky va'e kuery pe rive. Ha'e rami vy SENHOR renonde rupi ojapo oikovy ha'eve'ỹ va'e meme, ombopoxy aguã rami rive.

⁷ Ha'e vy yvyra gui ta'angaarã ojapo uka va'ekue omoĩ avi opy Davi ha'e ta'y Salomão pe SENHOR aipoe'iague va'e py: “Kova'e oo ha'e Jerusalém tetã aiporavo Israel regua ha'e javi gui, ha'e py xerery amoĩ aguã raka'e rã peve guarã.

⁸ Mba'eta xee ajapo uka va'ekue ha'e lei xerem-biguai Moisés ijayvuague ha'e javi rupi Israel

kuery ikuai ramo xee namoxêvei 'rã tuu kuery yvyrã ame'ẽ va'ekue gui oguata rei aguã rami", he'iague py ae.

⁹ Ha'e rami teĩ ha'e kuery noendu potai okuapy. Ha'e rami vy Manassés oguerojevavy ramo amboae regua Israel kuery renonde gui SENHOR omomba va'ekue gui heko vaive okuapy.

Judá kuery ombopaga aguã re ijayvuague

¹⁰ Ha'e nunga rupi SENHOR ijayvu guembiguai kuery profeta ikuai va'e rupi. Ha'e vy aipoe'i:

¹¹ — Ha'e rami ete Judá pygua huvixa Manassés ojeguaru pyrã ojapo oikovy. Ha'e va'e oĩ e'ỹ mbove amorreu kuery ikuaiague gui nda'eveive va'e ojapo ta'angaa oguereko va'e rupi Judá kuery voi ojevavy aguã rami.

¹² Ha'e rire SENHOR Israel kuery ruete aipoe'i: “Ma'ẽ, Jerusalém ha'e Judá re ambou 'rã mba'emo vai, ha'e nunga oendu va'e rei ijapyxa jovaive nhe'ẽmba 'rã nhemondyi gui.

¹³ Ha'e rami vy Jerusalém áry rupi amoatã 'rã ixã ha'ãarã, Samaria ha'e Acabe rô pygua kuery aa'ãague rami avi. Ha'e rami vy Jerusalém tetã gui aipe'apa 'rã ikuai va'e, hy'a oiky'a'o vy ombovapy va'e rami.

¹⁴ Ha'e rami vy aejapa 'rã xevelygua kuery rembyrekue, hovaigua kuery po py amboaxapa vy. Ha'e ramo hovaigua kuery ojuka ha'e ogueraa aguã rami rive 'rã ikuai,

¹⁵ mba'eta xerenonde rupi ha'e kuery ojapo okuapy ha'eve'ỹ va'e xembopoxy aguã rami rive, jypy tuu kuery Egito yvy gui oupaa ára guive aỹ peve.

16 Ha'e rami ae avi Manassés omoẽ reta ojevavy e'ỹ va'e ruguy, Jerusalém ha'e javi rupi omonyẽmba peve. Oguerojevavya avi Judá kuery, SENHOR renonde rupi ha'eve'ỹ va'e ojapoa py.”

2 Crônicas 33.18-20

17 Ha'e gui oĩve rei tema Manassés rekokie regua. Ha'e rami avi ojevavyague, ha'e mba'emo ojapo va'ekue ha'e javi noĩ 'rã teve kuaxia Judá pygua huvixa kuery rekokie oĩa re?

18 Ha'e gui Manassés ndoikovevei'i ma guamoĩ kueryague rami. Ha'e ramo onhono porãa hoo py yvotyty ituia py, Uzã py ae. Ha'e gui ta'y Amom ju oĩ nguu rekovia.

2 Crônicas 33.21-25

19 Amom ma vinte e dois ma'etỹ oguereko huvixa oĩ ypy'i jave py. Ha'e gui mokoĩ ma'etỹ re ete'i opena Jerusalém py. Ixy ma Mesulemete, Jotbã pygua Haruz rajy.

20 SENHOR renonde rupi ha'eve'ỹ va'e anho ojapo oikovy, nguu Manassés ojapoague rami.

21 Nguu oikoague ha'e javi'i rupi oiko, mba'emo ra'angaa tuu ojerovaiague re ae ju ojerovia, omboete guive.

22 Ha'e rami vy SENHOR nguu kuery ruete gui ojepe'a vy SENHOR guigua tape rupi ndoikovei.

23 Ha'e ramo huvixa Amom rovai hembiguai kuery jogueroayvu vy hoo py ae ojuka okuapy.

24 Ha'e rã ijyvy re ae ikuai va'e ju ojukapa huvixa Amom jukaare kuery. Ha'e rami vy ta'y Josias ju omoĩ okuapy hekovia.

25 Ha'e gui oĩve rei tema Amom rekokie regua. Ha'e rami avi mba'emo ojapo va'ekue ha'e javi noĩ

'rã teve kuaxia Judá pygua huvixa kuery rekokue oĩa re?

²⁶ Ha'e gui onhono porãa yvotyty Uzã py oĩ va'e py. Ha'e ramo ta'y Josias oĩ nguu rekovia.

22

2 Crônicas 34.1,2

¹ Josias ma oito ma'etỹ oguereko huvixa oĩ ypy'i jave py. Ha'e vy trinta e um ma'etỹ re opena Jerusalém py. Ixy ma Jedida, Bozcate pygua Adaiás rajy.

² Ha'e va'e ma SENHOR renonde rupi ha'evea ramigua ojapo oikovy, guamoĩ Davi ojapoague ha'e javi rupi. Ha'e vy ndojepe'ai oiporu kuaa katy, neĩ oiporu kuaa e'ỹa katy ma voi.

2 Crônicas 34.8-13

³ Huvixa Josias dezoito ma'etỹ re ma oĩ jave py omondouka kuaxia re opena va'ety Azalias ra'y Safã, Mesulão ramymino va'e SENHOR pegua oo katy.

⁴ Ha'e vy ixupe aipoe'i:

— Tereo ke sacerdote yvateve va'e Hilquias-a katy, reipapa aguã peráta SENHOR pegua opy ogueru pyre. Ha'e va'e peráta ma heta va'e kuery ome'ẽ rã okẽ rarõa kuery omono'õ va'ekue.

⁵ Ha'e kuery tomboaxapa SENHOR pegua opy rupi omba'eapo va'e kuery re opena va'e kuery po py. Ha'e kuery ju omboekovia aguã SENHOR pegua opy rupi omba'eapo va'e kuery pe. Ha'e rami vy 'rãe opy rupi ivaipaague ikuai va'e omoatyrõmba okuapy.

⁶ Yvyra gui mba'emo ojapo va'e, oo apoa ha'e ita re omba'eapo va'e kuery pe 'rã omboekovia. Ha'e

gui ojogua 'rã yvyra ha'e ita omoatyrõ mbyre, opy rupi ivaipaague omoatyrõmba aguã — he'i.

⁷ Omba'eapo va'e kuery ma opa mba'e py ojerovi-apy ikuai ramo ndoikuaa potavei ha'e kuery po py peráta omboaxa pyre re.

2 Crônicas 34.14-18

⁸ Ha'e gui sacerdote yvateve va'e Hilquias aipoe'i kuaxia re opena va'ety Safã pe:

— SENHOR pegua opy xee ajou kuaxia para lei oĩa — he'i. Ha'e rami vy Safã pe Hilquias ome'ẽ ramo ogueroayvu.

⁹ Ha'e gui kuaxia re opena va'ety Safã ma huvixaa py ou vy ixupe omombe'u. Ha'e vy aipoe'i:

— Nerembiguai kuery oipapapa ma peráta SENHOR pegua opy omoĩ porã mbyre, ha'e omboaxapa ma SENHOR pegua opy rupi omba'eapo va'e kuery re opena va'e kuery po py.

¹⁰ Ha'e gui Safã omombe'uve ju huvixa pe. Ha'e vy aipoe'i:

— Sacerdote Hilquias ma xevy ome'ẽ kova'e kuaxia para — he'i. Ha'e rami vy huvixa renonde py Safã ogueroayvu.

2 Crônicas 34.19-28

¹¹ Kuaxia para lei oĩa ogueroayvu rã huvixa oendu vy omondoropa oao.

¹² Ha'e rami vy huvixa ijayvu sacerdote Hilquias, Safã ra'y Aicão, Micaías ra'y Acbor, nhomongeta va'ety Safã ha'e guembiguai Asaías pe. Ha'e vy aipoe'i ha'e kuery pe:

¹³ — Tapeo ke, peporandu uka SENHOR pe xereko re, ha'e heta va'e kuery Judá regua ha'e javi re. Mba'eta nhanderovai SENHOR poxya hendy vaipa, mba'eta kova'e kuaxia para re ayvu oĩ

va'e re nhaneramoĩ kuery ndojapypxaka potai, neĩ nhanderekorã re ipara oĩ va'e ha'e javi re ma voi rire — he'i.

¹⁴ Ha'e ramo sacerdote Hilquias, Aicão, Acbor, Safã ha'e Asaías oje'oi Jerusalém tetã yvy'ã guy katy profeta kunha Hulda oikoa py. Ha'e va'e ma Harás ra'y Ticvá ra'y Salum sacerdote kuery ao re opena va'ety ra'yxy. Ha'e gui kunha va'e pe ha'e kuery omombe'u okuapy oiko va'ekue.

¹⁵ Ha'e ramo ha'e kuery pe kunha va'e aipoe'i:

— Po rami SENHOR Israel kuery ruete aipoe'i uka: “Aipopeje ava xea py penembouare pe:

¹⁶ Po rami SENHOR ijayvu: Ma'ẽ, mba'emo vai ambou 'rã kova'e tekoa ha'e apy ikuai va'e re, kuaxia para Judá pygua huvixa ogueroayvu uka va'ekue ha'e javi rami vy.

¹⁷ Mba'eta ha'e kuery xerejapa vy amboae regua tuuete ramigua kuery pe oapy okuapy heakuã porã va'e, opo py mba'emo ojapo va'ekue py xembopoxy aguã rami rive. Ha'e nunga rupi xepoxya hendy ma kova'e tekoa áry, ndoguei 'rã guive”, he'i.

¹⁸ Ha'e rã Judá pygua huvixa SENHOR pe peporandu uka aguã penembou va'ekue pe pemombe'u 'rã: “Po rami SENHOR Israel kuery ruete ijayvu, ayvu rendu va'ekue omombe'u porãve vy:

¹⁹ ‘Ndee ma rendu kova'e tekoa ha'e apy hekoa va'e kuery amomba aguã re xeayvu vai rã, ha'e rami vy xee SENHOR renonde py renhemo'yvyĩ'i vy ndeao remondoro ha'e rejae'o va'ekue. Ha'e va'e ma xee ju aendu', he'i SENHOR.

²⁰ ‘Ha'e nunga rupi xee romombytu'u 'rã neramoĩ kueryague rami, ha'e rã nenhono porãa 'rã,

nderexa py rexa e'ỹ aguã mba'emo vai kova'e tekoa re ambou rã', he'i."

Ha'e ramo kunha va'e ombovaiague ha'e kuery omombe'u okuapy huvixa pe.

23

2 Crônicas 34.29-33

¹ Ha'e gui ma huvixa oenoĩ uka ijayvu nhomogeta va'ety kuery Judá re ha'e Jerusalém py ikuai va'e oĩa py onhemboatypa okuapy aguã.

² Ha'e gui Judá regua avakue, Jerusalém pygua, sacerdote, profeta ha'e heta va'e kuery ha'e javi reve huvixa oo SENHOR pegua oo katy. Yvyĩgueve ha'e yvatekueve guive oje'oi. Ha'e rami vy ha'e kuery oendu pavêa py huvixa ogueroayvu kuaxia para SENHOR pegua opy ojou pyre. Guexeve guarã ojapo va'ekue regua ayvu oĩ va'e ha'e javi ogueroayvu.

³ Ha'e vy oo yta hi'aĩ va'e yvýry huvixa opu'ã ho'amy vy SENHOR renonde ojapo ixupe anho ha'e kuery ikuai aguã, opy'a ha'e onhe'ẽ ha'e javi py ojavopa okuapy aguã SENHOR ojapo uka va'ekue, ijayvua ha'e oipotaa, ha'e rami vy ayvu kuaxia para re oĩ va'e rupi ikuai aguã, SENHOR guexeve guarã ojapo va'ekue rupi anho. Ha'e ramo heta va'e kuery ha'e javi onhemboayvu okuapy ha'e va'e ayvu rupi ikuai aguã re.

2 Crônicas 34.3-7

⁴ Ha'e gui ma huvixa ijayvu sacerdote yvat-eve va'e Hilquias, sacerdote yvyĩgueve ha'e okê rarõa kuery pe, SENHOR pegua templo ropy gui ha'e kuery oipe'apa aguã tembiporu Baal peguarã ojapo pyre, ha'e gui ta'angaarã yvyra omopu'ã

mbyre ha'e yva re jaxy-tata ikuai va'e peguarã ojapo pyre ha'e javi. Ha'e rami vy Jerusalém gui mombyrya py oapypa, Cedrom nhuũndy py, ha'e gui tanhimbukue ma ogueraa Betel katy.

⁵ Oipe'apa guive sacerdote kuery Judá rupi ha'e Jerusalém yvýry ombojeroviaaty yvy'ã rupi ikuai va'e peguarã Judá pygua huvixa kuery omoĩ va'ekue. Ha'e va'e kuery ma tuuete ramigua pe heakuã porã va'e oapy va'ekue, Baal pe, kuaray, jaxy, ko'ẽ mbija ha'e jaxy-tata ha'e javi pe.

⁶ Ha'e rami vy SENHOR pegua opy gui oipe'a avi ta'angarã yvyra omopu'ã mbyre, ha'e vy Jerusalém gui mombyrya py ogueraa Cedrom yvyugua peve. Ha'e va'e ma oapypa vy omongu'ipa, ha'e vy ha'e pyguare rupa ikuai va'e áry rupi omombopa.

⁷ Oitypa avi SENHOR pegua oka py oo avakue ombojeroviaa rupi itavy rei okuapyague. Ha'e va'e opy rupi kunhague ojapo va'ekue oo'i ajukue guigua ta'angarã yvyra omopu'ã va'ekue rorã.

⁸ Ha'e gui ma ogueru rukapa sacerdote kuery Judá regua tetã py ikuaiague gui, ha'e vy omongy'apa ombojeroviaaty yvy'ã rupi ikuai va'e ha'e kuery heakuã porã va'e oapyaty va'ekue, Geba guive Berseba peve. Ha'e vy oitypa avi altar tetã rokẽ py oĩ va'ekue, tetã re opena va'ety Josué pegua okẽ regua oiporu kuaa e'ÿa re.

⁹ Ha'e rã ombojeroviaaty yvy'ã rupi sacerdote kuery ikuai va'ekue pe ma mba'eve ndoapy ukai SENHOR pegua altar Jerusalém py oĩ va'e áry, mbojape mbovua revegua e'ÿ gyyvy kuery reve ho'u okuapy va'eri.

¹⁰ Ha'e gui huvixa omongy'apa avi Hinom ra'y

kuery vyvugua re Tofete oĩ va'ekue, ha'e py avave rei gua'y e'ỹ vy guajy kuery ndoapyavei aguã ta'angaa Moloque peguarã.

¹¹ Oipe'apa avi kavaju Judá pygua huvixa kuery kuaray re ojeroviaa rupi omboaxa va'ekue. Ha'e va'e ma SENHOR pegua oka py opyta va'ekue jaikeaty rexei, opy rupi opena va'ety Natã-Meleque renda katy'i rupi. Ha'e rã karóxa kuaray peguarã omboaxa va'ekue ma oapypa.

¹² Huvixa oipe'apa avi Acaz rendakue yrýry rupi altar ikuai va'ekue, oo áry rupi. Ha'e va'e altar ma Judá pygua huvixa kuery ha'e Manassés ojapo va'ekue SENHOR pegua oka mokoĩ oĩ va'e rupi. Ha'e va'e omboa'ypa vy oipe'apa heravy. Ha'e vy iku'ikue ma omombo Cedrom yakã áry rupi.

¹³ Huvixa omongy'apa avi ombojeroviaaty Jerusalém katy'i yvy'ã rupi ikuai va'ekue, yvyty mba'emo omombaaty katy'i ijaxu e'ỹa re. Ha'e va'e ma Sidom pygua kuery ha'eve'ỹ va'e Astarote pe ojapo atyrã Israel pygua huvixa Salomão omopu'ã va'ekue, ha'e Moabe pygua kuery Camo pe, ha'e gui Amom ra'y kuery ruete ramigua ojeguarupy Milcom pe ojapo atyrã va'ekue voi.

¹⁴ Ha'e rami ae avi omboa'ypa ita omopu'ã mbyre, ta'angaarã yvyra omopu'ã mbyre voi ojayapa. Ha'e vy ha'e nunga ikuaiague rupi omonyẽmba imoiny avakue kãgue.

Betel py altar oĩ va'ekue ju omongy'apa ha'e oitypaague

¹⁵ Huvixa oity avi altar Betel py oĩ va'ekue, ha'e yvy'ã rupi ombojerovia atyrã Nebate ra'y Jeroboão ojapo va'ekue Israel kuery oguerojavy

aguã. Ombovaipa ombojeroviaaty yvy'ã re oĩ va'ekue, altar oĩ va'ekue ma omongu'ipa, ha'e oapypa ta'angaarã yvyra omopu'ã mbyre.

¹⁶ Ha'e gui huvixa Josias oma'ẽ-ma'ẽ vy oexa yvyra rupa yvy'ã re ikuai va'e. Ha'e va'e gui ma ikãgue ikuai va'ekue oguenoẽ ukapa vy oapypa altar oĩ va'e áry. Ha'e vy omongy'apa, SENHOR ayvu Nhanderuate remimbo'e omombe'u ma voiague rami vy.*

¹⁷ Ha'e gui huvixa oporandu:

— Mava'e rupa markaague tu pe py xee aexa va'e?

Ha'e rã tetã pygua avakue ombovai okuapy:

— Peva'e ma ava Nhanderuate remimbo'e Judá gui ou va'ekue rupa. Ha'e va'e ma omombe'u ma voi va'ekue Betel py altar oĩ va'e ndee remongy'a 'rãa — he'i okuapy.

¹⁸ Ha'e ramo Josias aipoe'i:

— Tove ha'vy ta'itui. Avave rei topena eme ikãgue re — he'i. Ha'e ramo ha'e va'e kãgue ma ha'e kuery oeja okuapy, Samaria gui profeta ou va'ekue kãgue ha'e py oĩ va'e reve.

¹⁹ Ha'e gui Samaria re tetã ikuai va'e rupi ju Josias ombovaipa yvy'ã rupi ombojerovia atyrã Israel pygua huvixa kuery ojapo va'ekue SENHOR ombopoxy aguã rami rive. Ha'e va'e re ju ojapo Betel rupi ojapogue ha'e javi rami.

²⁰ Ha'e vy altar ha'e py ikuai va'e áry ae ojukapa sacerdote kuery ombojeroviaaty yvy'ã rupi ikuai

* **23:16** Ha'e va'e ayvu jaexa 'rã 1 Reis 13.1-32 py.

va'e peguare, ha'e vy ikãgue ma oapypa hi'áry. Ha'e gui mae ma ojevvy ju Jerusalém katy.

2 Crônicas 35.1-19

²¹ Ha'e gui ma heta va'e kuery ha'e javi pe huvixa omombe'u uka vy aipoe'i:

— Páscoa ára pejapo ngaru SENHOR Penderuete peguarã, kuaxia para re guexeve guarã ojapo va'ekue oĩa rami vy — he'i.

²² Ha'e ramo Páscoa ára ngaru ojapo okuapy va'e ramigua ma neĩ peteĩgueve ma voi ndojapoi teri Israel rerekoa kuery opena jave, neĩ Israel ha'e Judá pygua huvixa kuery opena jave ma voi.

²³ Huvixa Josias dezoito ma'etỹ re ma oĩa py ojapo okuapy Páscoa ára ngaru SENHOR peguarã, Jerusalém py.

Josias Nhanderuete pe ete oikoague

²⁴ Josias omomba avi omanogue mboayvua ha'e imba'evyky va'e kuery, opy rupi ta'angaa ikuai va'ekue, ta'angaa mboae, ha'e Judá yvy re ha'e Jerusalém py ojegarupy ikuai va'ekue-ekue. Ha'e rami oiko ojapopa aguã kuaxia para SENHOR ropy sacerdote Hilquias ojou va'ekue re lei oĩa rami vy.

²⁵ Ha'e oĩ e'ỹ mbove ma ndoikoi teri huvixa ha'e ramigua, mba'eta opy'a, onhe'ẽ ha'e ombaraetea ha'e javi py SENHOR pe ojeko me'ẽ va'e, Moisés lei ombopara va'ekue ha'e javi rami vy. Ha'e va'e rire ma ha'ekue ramigua ete ju ndoikovei guive.

²⁶ Ha'e rami avi SENHOR nda'ipoxy ve'ỹi guive Judá rovai, Manassés opa marã ombopoxy aguã rami ojapo vai rire.

²⁷ Ha'e rami vy SENHOR aipoe'i:

— Judá regua voi aipe'apa 'rã xerenonde gui, Israel regua aipe'aague rami ae ju. Ha'e rami vy aeja 'rã kova'e tetã Jerusalém xejeupe guarã aiporavo va'ekue ri, xevygua oo “Ha'e py oĩ 'rã xerery”, ha'eague voi.

2 Crônicas 35.20-27

²⁸ Ha'e gui oĩve rei tema Josias rekokue regua. Ha'e rami avi mba'emo ojapo va'ekue ha'e javi noĩ 'rã teve kuaxia Judá pygua huvixa kuery rekokie oĩa re?

²⁹ Josias oĩ teri jave ma Egito pygua huvixa Faraó-Neco oo Eufrates yakã katy Assíria pygua huvixa rovai. Ha'e ramo Neco rovai ju Josias oo vy hexe opu'ã ramo ojuka, Megido py.

³⁰ Hetekue ma hembiguai kuery ogueru okuapy peteĩ karóxa py. Jerusalém py ogueroaẽ ma vy onhono porã okuapy hupará oĩ va'ekue py ae. Ha'e rire ma ha'e va'e yvy re ikuai va'e kuery Josias ra'y Jeocaz ogueraa vy omoĩ okuapy nguvixarã tuu rekovia.

2 Crônicas 36.1-4

³¹ Jeocaz oĩ ypy'i jave py ma vinte e três ma'etỹ oguereko, ha'e gui mboapy jaxy re ete'i opena Jerusalém py. Ixy ma Hamutal, Libna pygua Jeremias rajy.

³² Ha'e va'e ma ha'eve'ỹ va'e ojapo oikovy SENHOR renonde rupi, guamoĩ kuery ojapoague ha'e javi rami.

³³ Ha'e ramo Faraó-Neco ombo'a uka imoiny Ribla py Hamate yvy re, Jerusalém py opena ve'ỹ aguã. Ha'e vy ijyvy re ikuai va'e gui okobra três mil e trezentos quilos prata ha'e trinta e três quilos ouro guigua.

³⁴ Huvixarã ma Faraó-Neco omoĩ Josias ra'y Eli-aquim, tuu Josias rekovia opena aguã. Ha'e vy hery oguerova vy Jeoaquim ju omboery. Ha'e rã Jeoacaz ma Egito yvy katy ju ogueraa. Ha'e ramo omano ha'e py.

³⁵ Ha'e gui ma Jeoaquim prata ha'e ouro omboaxa Faraó pe. Ha'e rami vy oyvy jave rupi ome'ẽ uka, Faraó ijayvuague rami vy ixupe omboaxapa aguã. Oyvy re ikuai va'e prata ha'e ouro ome'ẽmba aguã rami ojapo, peteĩ-teĩ gui oipe'a ha'e ae ome'ẽ ukaa rami vy, Faraó-Neco pe omboaxa aguã.

2 Crônicas 36.5-8

³⁶ Jeoaquim ma vinte e cinco ma'etỹ oguereko jave py huvixa oĩ ypy. Ha'e gui onze ma'etỹ re opena Jerusalém py. Ixy ma Zebida, Ruma pygua Pedaías rajy.

³⁷ Ha'e va'e ma ha'eve'ỹ va'e anho ojapo oikovy SENHOR renonde rupi, guamoĩ kuery ojapoague ha'e javi rami.

24

¹ Jeoaquim oĩ jave py Babilônia pygua huvixa Nabucodonosor ou hexe opu'ã aguã. Ha'e ramo mboapy ma'etỹ peve Jeoaquim oiko hembiguai. Ha'e va'e rire ma Jeoaquim ju opu'ã hexe.

² Ha'e ramo Jeoaquim rovai SENHOR ombou caldeu kuery, Síria pygua, Moabe pygua ha'e Amom ra'y kuery. Judá yvy re ombou ombovaipa aguã, guembiguai profeta kuery rupi SENHOR ijayvuague rami vy.

³ Ha'e nunga oiko Judá kuery re SENHOR ijayvuague rami vy ae, guenonde gui oipe'apa aguã, Manassés opa marã ojevavyague káuxa,

⁴ ojejavy e'ỹ va'e kuery ruguy omoẽague káuxa guive, Jerusalém tetã ha'e javi rupi huguy omoẽ rire. Ha'e rami ete ojejavyague ma SENHOR nom-boguexei.

⁵ Ha'e gui oĩve rei tema Jeoaquim rekokue regua. Ha'e rami avi mba'emo ojapo va'ekue ha'e javi noĩ 'rã teve kuaxia Judá pygua huvixa kuery rekokue oĩa re?

⁶ Ha'e gui Jeoaquim ndoikovevei'i ma guamoĩ kueryague rami. Ha'e ramo ta'y Joaquim ju oĩ nguu rekovia.

⁷ Ha'e rã Egito pygua huvixa ma neĩ peteĩgue ma voi noẽvei oyvy gui. Mba'eta mba'emo oguereko va'ekue ha'e javi Babilônia pygua huvixa oipe'apa ma, Egito katy'i yakã'i oĩ va'e guive Eufrates yakã peve.

2 Crônicas 36.9

⁸ Joaquim ma dezoito ma'etỹ oguereko jave py huvixa oĩ ypy. Ha'e gui mboapy jaxy re ete'i opena Jerusalém py. Ixy ma Neústa, Jerusalém pygua Elnatã rajy.

⁹ Ha'e va'e ma ha'eve'ỹ va'e anho ojapo oikovy SENHOR renonde rupi, guamoĩ kuery ojapoague ha'e javi rami.

Jerusalém gui yvatekueve Nabucodonosor escravo-rã ougueraapaague

¹⁰ Ha'e va'e jave py ma Jerusalém katy ou Babilônia pygua huvixa Nabucodonosor rembiguai kuery. Ha'e vy ojokopa tetã.

¹¹ Ha'e gui tetã re Babilônia pygua huvixa Nabucodonosor ae ou, guembiguai kuery ojokopa okuapy jave.

¹² Ha'e ramo Judá pygua huvixa Joaquim oo Babilônia pygua huvixa reve nhovaexĩ aguã. Ngupive ogueraa oxy, guembiguai kuery, ojeuegua yvatekueve ha'e joe opena va'ety kuery. Ha'e ramo Babilônia pygua huvixa ogueraa escravo-rã, oito ma'etỹ re ma oĩ jave py.

¹³ Ogueraa avi SENHOR pegua opy mba'emo omoĩ porã mbyre ha'e javi, huvixa ro gui guive. SENHOR ijayvuague rami vy omboa'ypa tembiporu Israel pygua huvixa Salomão ojapo va'ekue, ouro guigua SENHOR pegua templo ropy guarã va'ekue meme.

¹⁴ Ha'e rami py oipe'apa Jerusalém py ikuai va'ekue ha'e javi. Yvatekueve, avakue ipy'a guaxukue, mba'emo apoa ha'e ferro re omba'eapo va'e kuery ha'e javi vy ma dez mil ogueraa. Avave rei ndopytai yvy re, iporiaukue'i e'ỹ vy.

¹⁵ Babilônia katy ogueraa Joaquim. Jerusalém gui escravo-rã ogueraa avi huvixa xy, ta'yxy kuery ha'e hembiguai kuery ha'e javi.

¹⁶ Avakue ipy'a guaxukueve sete mil ikuai va'e, mba'emo apoa ha'e ferro re omba'eapo va'e kuery mil ikuai va'e joe opu'ã kuaa va'ekue meme ma Babilônia pygua huvixa ogueraapa escravo-rã.

¹⁷ Ha'e gui Joaquim rekovia ma Babilônia pygua huvixa omoĩ tuvy'i Matanias. Ha'e va'e rery oguerova vy Zedequias ju omboery.

2 Crônicas 36.10-16; Jeremias 52.1-3

¹⁸ Zedequias ma vinte e um ma'etỹ oguereko jave py oĩ ypy huvixa. Ha'e gui onze ma'etỹ re opena Jerusalém py. Ixy ma Hamutal, Libna pygua Jeremias rajy.

¹⁹ Ha'e va'e ma ha'eve'ỹ va'e anho ojapo oikovy SENHOR renonde rupi, Joaquim ojapogue ha'e

javi rami.

Jeremias 39.1-7; 52.3-11

²⁰ Ha'e nunga oiko Jerusalém tetã ha'e Judá pygua kuery rovai SENHOR ipoxy ramo, guenonde gui oipe'apa aguã. Ha'e gui ma huvixa Zedequias opu'ã Babilônia pygua huvixa rovai.

25

¹ Zedequias nove ma'etỹ re ma huvixa oĩ jave, dez jaxya re dez araa py ma Babilônia pygua huvixa Nabucodonosor ou Jerusalém py, oxondaro kuery ha'e javi reve. Tetã re ipo'akaxe vy ojokopa okuapy jovaive re.

² Onze ma'etỹ re ma Zedequias oĩ peve ojokopa tetã.

³ Irundy jaxya re nove araa py ma tetã ha'e javi rupi karuai oiko rã ha'e pygua kuery ndojouvei ho'u va'erã.

⁴ Ha'e va'e jave py oitya tetã kora. Ha'e ramo ha'e pygua avakue joe opu'ãa pygua onhamba pyávy. Mokoĩ kora pa'ũ okẽ oĩ va'e rupi oje'oi huvixa mba'e yvotyty oĩ va'e yvýry tape oĩ va'e rupi, caldeu kuery tetã jovaive re ikuai teĩ. Ha'e rã huvixa ma yvy joja reia rupi tape oĩ va'e rupi onha.*

⁵ Ha'e ramo caldeu regua xondaro kuery ma huvixa Zedequias rakykue oje'oi vy oupity Jericó tetã katy'i yvy joja reia oĩ va'e py. Hexevegua xondaro kuery oaĩmba vy oejapa oje'oivy.

* **25:4** Caldeu kuery ma Babilônia pygua kuery ae. Ha'e gui caldeu kuery ruvixa ma Nabucodonosor (versículo 1).

⁶ Ha'e ramo ojokua reve ogueraa Ribla py Babilônia pygua huvixa oĩa py. Ha'e ramo ijayvu opaga aguã re.

⁷ Ha'e rami vy Zedequias oexaa py ae ojukapa ta'y kuery. Ha'e gui ma hexa omombupa. Mokoĩ corrente overa va'e guigua py ojokua reve ogueraa okuapy Babilônia katy.

2 Crônicas 36.17-21; Jeremias 39.8-10; 52.12-27

⁸ Dezenove ma'etỹ re ma Babilônia pygua huvixa Nabucodonosor oĩ jave py, peteĩ nhiruĩ jaxya re sete araa py ma peteĩ ou Jerusalém peve, Babilônia pygua huvixa rembiguai, jopya kuery ruvixa Nebuzaradã.

⁹ Ha'e va'e ma oapypa SENHOR pegua oo, huvixa rogue ha'e Jerusalém tetã rupi oo ikuai va'ekue ha'e javi. Oo iporãgueve ikuai va'e oapypa.

¹⁰ Ha'e rami vy jopya kuery ruvixa reve caldeu regua xondaro kuery ou va'ekue oitypa okuapy Jerusalém tetã yvýry rupi kora oĩ va'ekue.

¹¹ Ha'e gui jopya kuery ruvixa Nebuzaradã ma heta ogueraa escravo-rã: tetã rupi ikuai va'ekue, Babilônia pygua huvixa pe ojejopy uka va'ekue, heta va'e kuery regua guive.

¹² Ha'e rã iporiaukueve ma jopya kuery ruvixa oejapa uva nhotýarã ha'e mba'ety rupi omba'eapo va'erã.

¹³ Caldeu kuery omopẽmba okuapy SENHOR pegua oo ytarã overa va'e guigua mokoĩve hi'aĩ va'ekue, mba'emo renda ha'e yy mbotyarã overa va'e gui ojapo pyre, SENHOR pegua opy oĩ va'ekue. Ha'e vy overa va'e oĩ va'ekue ogueraapa Babilônia katy.

¹⁴ Ogueraa avi oja, pá, tapyĩ araa, heakuã porã va'e ryrukue, tembiporurã overa va'e gui ojapo pyre,

ha'e mba'emo omboetea rupi oiporua va'ekue ha'e javi.

¹⁵ Jopya kuery ruvixa ogueraa avi tapyĩ ryru, hy'a guaxu, ha'e gui ouro ha'e prata guigua ha'e javi.

¹⁶ Ha'e gui mokoĩve oo yta hi'aĩ va'ekue, mba'emo ojoiaty ha'e mba'emo renderã Salomão ojapo va'ekue SENHOR pegua opy rupi guarã, ha'e va'e tembiporu re overa va'e oĩ va'ekue ha'e javi ma jaipapapa va'erã e'ỹ.

¹⁷ Peteĩ-teĩ oo yta yvatekuea ma oito metros, ha'e gui hi'áry ma oĩ ju overa va'e guigua mokoĩ metro yvatea va'e. Hi'árygua yvýry rupi imbojeguaarã kya corrente guigua ha'e yvyra'a ra'angaa oĩ va'ekue ma overa va'e guigua meme. Ha'e rã hovai re ijyta hi'aĩ va'e reve ma joegua, kya imbojeguaarã oĩ va'e voi.

¹⁸ Jopya kuery ruvixa ogueraa avi sacerdote yvateve va'e Seraías, sacerdote yvyĩve va'e Sofonias, ha'e gui okẽ rarõa kuery mboapy ikuai va'ekue.

¹⁹ Tetã gui ogueraa avi peteĩ xondaro kuery ruvixa oĩ va'ekue, ha'e gui peteĩ nhiruĩ avakue huvixa mongetaaty tetã py ojou va'ekue, ha'e xondarorã ha'e py ikuai va'e rery ombopara va'ety, ha'e gui sessenta avakue ha'e py hekoa va'ekue tetã rupi ojou va'ekue.

²⁰ Ha'e va'e kuery ma jopya kuery ruvixa Nebuzaradã ojokua reve ogueraapa Ribla py Babilônia pygua huvixa oĩa py.

²¹ Ha'e ramo Ribla py ae Babilônia pygua huvixa oipyxo uka vy ojuka ukapa, Hamate yvy re. Ha'e rami py Judá kuery ijyvy gui ogueraapaa escravo-rã.

22 Babilônia pygua huvixa Nabucodonosor ma Safã ra'y Aicão ra'y Gedalias omoĩ Judá yvy re oeja va'ekue re opena va'erã.

Ismael Gedalias ojukaague

23 Ha'e gui xondaro ruvixa kuery, hexevegua avakue reve oendu okuapy Babilônia pygua huvixa Gedalias ju huvixarã omoĩague. Ha'e rami vy Mispa py Gedalias oĩa py ha'e kuery ou okuapy oikuaa porãve aguã. Ha'e va'e kuery regua ma Netanias ra'y Ismael, Careá ra'y Joanã, netofatita Tanumete ra'y Seraías ha'e maacatita ra'y Jazarias. Guexevegua avakue reve ou okuapy.

24 Ha'e ramo Gedalias onhemboayvu ha'e kuery pe ha'e hexevegua avakue ikuai va'e pe. Ha'e vy aipoe'i:

— Pkyje eme caldeu kuery gui. Pepyta tema nhandeyvy re, ha'e penhe'ẽ rendu Babilônia pygua huvixa. Ha'e ramo peẽ kuery pendekuai porã 'rã — he'i.

25 Ha'e rami teĩ sete jaxya py ou Netanias ra'y Ismael, Elisama ramymino va'e, ipo'akave va'e ra'y. Hexeve ou avi dez avakue. Ha'e va'e kuery Gedalias oipyxo ramo omano, judeu ha'e caldeu kuery Mispa py hexeve ikuai va'ekue voi.

26 Ha'e ramo heta va'e kuery ha'e javi caldeu kuery gui okyje vy opu'ãmba oje'oivy, yvyĩgueve ha'e yvatekueve, xondaro ruvixa kuery voi oje'oi Egito yvy katy.

Jeremias 52.31-34

27 Judá pygua huvixa Joaquim dezessete ma'etỹ ma escravo-rã ogueraague ojapo rire, doze jaxya

re vinte e sete araa py ma Evil-Merodaque oĩ Babilônia pygua huvixarã. Ha'e va'e ma Judá pygua huvixa Joaquim opoi nhuã py ombo'aague gui.

²⁸ Ha'e vy hexeve ha'eve reia'i rupi ijayvu vy omboyvateve amboae huvixa kuery Babilônia py hexeve ikuai va'e gui.

²⁹ Ha'e ramo Joaquim oao nhuã py oiporu va'ekue omboekovia vy huvixa renonde ae okaru oikovy ko'ẽ nhavõ, oikoa pukukue re.

³⁰ Ha'e vy ko'ẽ nhavõ huvixa po gui ae ojopy mba'emo repyrã, oikovea ja guarã.

Nhanderuete ayvu iky'a e'ỹ va'e New Testament in Guaraní, Mbyá

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mbyá Guaraní (Guaraní, Mbyá)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 853110565X

The New Testament

in Guaraní, Mbyá

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

3309fa3b-7590-5ae9-b829-5df4ddfbf957